

Funded by the
European Union

CONSTANTIN-VASILE ȚOCA

**COOPERAREA TRANSFRONTALIERĂ-
INSTRUMENT PENTRU CREȘTEREA
COEZIUNII SOCIALE**

Suport de curs

**EDITURA
UNIVERSITĂȚII
DIN ORADEA**

2026

Funded by the
European Union

Jean Monnet project number:
101127134 Project name:
*Solidarity, cohesion and social
support at the border regions in
Central and Eastern Europe
(EUCOS)*

Tehnoredactare: Constantin-Vasile Țoca
Coperta și design grafic: Constantin-Vasile Țoca

Constantin-Vasile Țoca este conferențiar universitar doctor la Departamentul de Relații Internaționale și Studii Europene, Facultatea de Istorie, Relații Internaționale, Științe Politice și Științe ale Comunicării, Universitatea din Oradea. Interesele actuale de cercetare vizează domenii precum: cooperarea transfrontalieră, instituțiile și organizațiile internaționale, sociologia relațiilor internaționale.

ORCID: 0000-0002-8145-0331

ResearcherID: AGF-1936-2022

E-mail: ctoca@uoradea.ro

ISBN: 978-606-10-2523-7

© Constantin-Vasile Țoca, 2026. Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate autorului. Reproducerea integrală sau parțială a textului, prin orice mijloace, fără acordul autorului, este interzisă și se pedepsește conform legislației în vigoare.

Editura Universității din Oradea
Str. Universității, nr. 1
410087 Oradea, România
E-mail: editura@uoradea.ro

CUPRINS

Introducere	3
Capitolul 1. Istoricul cooperării transfrontaliere CBC	6
Capitolul 2. Operaționalizarea conceptului de frontieră	11
Capitolul 3. Politica de coeziune	24
Capitolul 4. Fonduri structurale și de investiții	36
Capitolul 5. Exercițiul bugetar 2007-2013	43
Capitolul 6. Exercițiul bugetar 2014-2020	45
Capitolul 7. Exercițiul bugetar 2021-2027	62
7.1 Exercițiul bugetar 2021-2027 în România	68
Capitolul 8. Sprijinul financiar UE pentru cooperarea transfrontalieră	79
Capitolul 9. Programe transfrontaliere implementate la granița româno-maghiară	88
Capitolul 10. Indicatori/Instrumente/Platforme prin intermediul cărora se măsoară coeziunea socială	98
Concluzii	102
Bibliografie	105
Anexe	122

Introducere

Cartea intitulată *Cooperarea transfrontalieră – instrument pentru creșterea coeziunii sociale*, își propune să fie un volum de specialitate orientat spre mediului academic care să deservească profesori, specialiști în domeniu, respectiv studenți, iar pe de altă parte mediului privat și cel de stat, unde specialiști în domeniul implementării fondurilor europene, a politicilor europene să utilizeze plusvaloarea oferită de informațiile teoretice, practice, studiile de caz, respectiv exemplele de bune practici. Raționamentul subiectului abordat rezidă din conexiunea colaborării la granițe și coeziunea socială, unde proiectele comune favorizează accesul la o multitudine de servicii, cum ar fi cele de: sănătate, educaționale, de mobilitate, etc. Toate acestea multiplică încrederea între comunități, creează rețele civice și întăresc sentimentul de apartenență în zonele de frontieră, și nu în ultimul rând creșterea calității vieții în regiunile de frontieră. Scopul final îl reprezintă creșterea calității vieții cetățenilor la nivel transfrontalier și sustenabilitate în arealul de interes, respectiv domeniile de interes.

Volumul este structurat în două mari dimensiuni:

- dimensiunea teoretică, unde vom realiza o incursiune în literatura de specialitate pentru a evidenția, teoriile, politicile, instituțiile, fondurile europene specifice, programele specifice privind cooperarea transfrontalieră. Totodată vom realiza inclusiv o operaționalizare a conceptelor cheie dintre care amintim: cooperarea transfrontalieră (CBC), coeziunea socială, respectiv instrumentele specifice care sprijină dezvoltarea transfrontalieră. Astfel prin intermediul metodologiei specifice utilizate, astfel încât să oferim o bază teoretică solidă în sprijinul înțelegerii și punerii în aplicare a dimensiunii practice;

- dimensiunea practică își propune să ofere o multitudine de fonduri, programe, instrumente, rezultate implementate la nivel transfrontalier în scopul creșterii coeziunii sociale,

Dimensiunea teoretică, respectiv cea practică îmbracă 10 capitole care sunt concentrate pe mai multe dimensiuni, după cum urmează:

- în primul capitol *Istoricul cooperării transfrontaliere* se pune accent pe trecerea în revistă a istoricului cooperării transfrontaliere în Europa, de la primele forme de cooperare, evoluția în timp, cu politicile, instituțiile și instrumentele specifice,
- în cadrul capitolului *Frontiere* se realizează o analiză conceptuală a frontierei, oferind o serie de definiții, respectiv tipologii, puse sub lupa evoluției,
- capitolul dedicat *Politicii de coeziune*, punctează amploarea acesteia, evidențiind tratatele fundamentale ale Uniunii Europene care îi dă putere, structura ei, instituțiile și instrumentele pe care se bazează,
- *Fondurile structurale și de investiții* reprezintă un alt capitol important, care promovează cele mai importante 5 fonduri ale UE, pe care se sprijină implementarea proiectelor la nivelul european,
- Cooperarea transfrontalieră la nivelul Uniunii Europene este operaționalizată prin intermediul capitolului *Sprijinul financiar al UE pentru cooperarea transfrontalieră*, unde scoatem în evidență amploarea, diversitatea și eficacitatea instrumentelor, respectiv la programelor transfrontaliere la nivelul UE,
- referitor la exercițiile bugetare implementate în UE am selectat perioada începând cu anul 2007, până la exercițiul bugetar la zi, 2027, detaliind elementele definitorii ale acestora, și oferind exemple specifice la nivelul României, în această direcție fiind un subcapitol dedicat României,

- capitolul *Programe transfrontaliere implementate la granița româno-maghiare*, încercăm evidențierea principalelor programe care funcționează la granița României și Ungariei, și implicit plusvaloarea adusă la nivelul arealului țință transfrontalier,
- în scopul măsurării coeziunii sociale am alocat un capitol special intitulat *Indicatori, Instrumente, Platforme prin intermediul cărora se măsoară coeziunea socială*, oprindu-ne la 2 platforme ale Uniunii Europene, respectiv Platforma Kohesio și Cohesion Open Data Platform, după care Indicele de competitivitate regională (RCI), și Eurobarometrul UE – unde am evidențiat tematica Regiuni și Politică regională.

Din punctul de vedere al metodologiei utilizate în procesul de cercetare al ***Cooperării transfrontaliere, ca instrument pentru creșterea coeziunii sociale*** am apelat la următoarele metode și instrumente specifice studierii:

- analiza documentelor oficiale, publice, cifrice și necifrice, unde am apelat la: Tratatate ale UE, Regulamente UE, Statistici oficiale ale UE, EUROSTAT, sau platforme oficiale care studiază coeziunea socială,
- analiza diacronică, unde am analizat evoluția istorică a cooperării transfrontaliere de la primele încercări privind primele cooperări transfrontaliere, cu trecerea în timp prin apariția politicilor, fondurilor, instituțiilor și programelor specifice transfrontaliere,
- studii de caz privind cooperarea transfrontalieră, focusul fiind pe studierea cooperării transfrontaliere la granița româno-maghiare.

În privința ipotezelor cercetării ne-am oprit la 2 și anume:

- Programele transfrontaliere *CBC* (alocări țințite + guvernanta adecvată) produc efecte pozitive

măsurabile asupra coeziunii sociale (încredere, acces la servicii, participare), dincolo de plusvaloarea rezultatelor imediate ale proiectelor.

- Utilizarea instrumentelor transfrontaliere duce la creșterea sustenabilității efectelor CBC.

La finalul lucrării, pe baza capitolelor supuse analizei și cercetării vom evidenția plusvaloarea care este adusă de cooperarea transfrontalieră la nivelul Uniunii Europene, pornind de la politici, fonduri, programe și instrumente specifice implementate cu sprijinul frontierelor europene. Totodată vom încerca pe baza evaluării ex-post a subiectului studiat să identificăm posibilele probleme și să propunem recomandări pentru viitor.

Capitolul 1

Istoricul cooperării transfrontaliere

Istoricul cooperării transfrontaliere la nivelul Uniunii Europene poate fi operaționalizat prin intermediul câtorva etape fundamentale, după cum urmează:

- **înainte de 1945** forme incipiente de cooperare transfrontalieră, însă fără o reglementare la nivel european;
- **perioada cuprinsă între 1950-1979:** derularea procesului de integrare europeană, procesul de regionalizare și de creare a instituțiilor europene;
- **anul 1980**, reprezintă un an de reper european prin intermediul Convenției de la Madrid;
- **între anii 1990 și 2006, INTERREG I-III;**
- **anul 2006** Gruparea Europeană de Cooperare Teritorială (GECT);
- **2007-2013 cooperarea teritorială;**
- **2014-2020**, consolidare, evaluări, metodologii;
- **2021-2027**, pachetul reformat al coeziunii.

Înainte de 1945 întâlnim următoarele forme de manifestare transfrontalieră: practici locale transfrontaliere, frontiera poate fi definită ca și spații de tranzit și de schimb, inexistența unui cadru normativ european. După cel de-al II-lea Război Mondial, la nivelul Uniunii Europene se produce momentul post 1945, când putem discuta despre o etapă importantă, de la reconstrucție la primele cadre interguvernamentale. Astfel perioada postbelică se identifică cu procesul de integrare europeană, apar primele forme instituționalizate la nivel european, Consiliul Europei, care are la bază Convenția din 5 mai 1949 semnată la Londra (Bărbulescu, 2022: 51-52).

Perioada cuprinsă între 1950-1979 caracterizată de: procesul de integrare europeană, acesta derulându-se până în perioada contemporană, procesul de regionalizare. Se creează

Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului CECO (Horga, 1998: 42-43; Bărbulescu, 2022: 52-54), și totodată emergența unor forme timpurii de cooperare la frontierele europene, și în special la nivelul țărilor vest-europene. Procesul de regionalizare are rădăcinile în cadrul Tratatului de la Roma din anul 1957, când Politica regională a fost inclusă de la constituirea Comunității Economice Europene (CEE), principalul obiectiv reprezentând reducerea disparităților economice și sociale dintre regiuni.

Când discutăm despre forme timpurii ale cooperării transfrontaliere anul 1958 ne aduce în peisajul european cooperarea la nivelul graniței germano-olandeze, nivelele local și regional, prin înființarea EUROREGIO (Anexa 1) care avea în componență Twente și Oost Gelderland din Olanda, respectiv Wesermüensterland și Grafschaft Bentheim din Germania (Molle, 2016: 25-26).

Anul 1980, reprezintă un an de reper european prin intermediul Consiliului Europei: Convenției – cadru de la Madrid, care oferă prima platformă juridică pentru CBC (Council of Europe, 1980: 1-4).

Între anii 1990 și 2006, discutăm despre INTERREG I-III, astfel încât cooperarea transfrontalieră devine instrument operațional al Politicii regionale, în plus cooperarea transfrontalieră prin intermediul Euroregiunilor se dezvoltă, apărând noi astfel de forme de cooperare sub forma de structuri de guvernare locală transfrontalieră.

Anul 2006 vine cu un nou concept, o nouă formă de cooperare, mai exact Gruparea Europeană de Cooperare Teritorială (GECT), reglementată de Regulamentul (CE) nr. 1082/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iulie 2006 (Reg. CE nr. 1082/2006), consolidat de Regulamentul (UE) nr 1302/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013, care vizează clarificarea, simplificarea și îmbunătățirea constituirii și funcționării GECT (Reg. UE nr. 1302/2013). Astfel EGTC conferă personalitate juridică entităților transfrontaliere în scopul implementării de proiecte și gestionarea de servicii publice comune(ex: spitale, parcuri, transport), depășind astfel acele constrângeri care vizează dreptul național.

Pe baza noului instrument de cooperare teritorială GECT/EGTC, s-a creat prima metropolă europeană Lille-Kortrijk-Tournai (Anexa 2), creată la 28 ianuarie 2008, la granița franco-belgiană (Duhr, Colomb, Nadin, 2010: 246).

Între 2007-2013 chintesența cooperării coincide cu cooperarea teritorială europeană (CTE), care reprezintă unul dintre obiectivele majore ale politicii de coeziune încă din anul 1990. În această perioadă există o contribuție semnificativă la integrarea teritorială.

În această perioadă pe lângă cele două obiective ale Politicii de Coeziune care vizau convergența și competitivitatea regională, cooperarea teritorială devine cele de-al treilea obiectiv.

Totodată, conform versiunii consolidate a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), partea a treia care cuprinde Politicile și acțiunile interne ale Uniunii Europene, cap XVIII, articolul 171, fostul articol 158 TCE, în scopul promovării armonioase a UE este necesară consolidarea: economică, socială și teritorială (TFUE, art. 174).

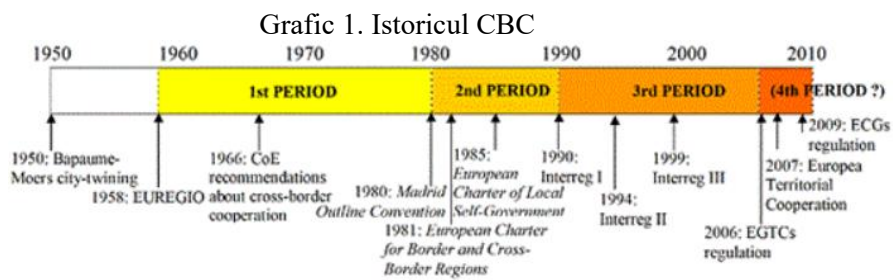
Astfel CBC urmează procesul de instituționalizare care are directă legătură cu guvernanta multi-level.

În perioada exercițiului bugetar 2021-2027 când discutăm despre pachetul reformat al coeziunii, focusul fiind pe dimensiunea socială, cetățeni și guvernanta, totodată apărând un nou concept esențial la nivelul Uniunii Europene, și anume, reziliența, aici discutând despre o structură adaptabilă, mai exact capacitatea sistemelor, fie ele economice, urbane, sociale, de a gestiona schimbările, de a evolua în momentele de criză. Astfel că la nivelul Uniunii Europene a fost înființat Mecanismul de redresare și reziliență al Uniunii Europene (MRR), conform cu Regulamentul (UE) 2021/241 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (MRR 2021/241).

Spre exemplu autorii Durí-Guimerf and González realizează o împărțire în patru mari etape ale istoricului cooperării transfrontaliere la nivelul Uniunii Europene începând cu anul 1950, conform *Graficului 1. Istoricul CBC* (Klára Dr. Czimre, 2013: 14). Conform graficului propus cea de-a patra perioadă începe în 2006 cu EGTC, noi putând extinde cea de-a patra perioadă a CBC până în anul 2013, care coincide cu exercițiul bugetar 2007-2013.

Conform Graficului 1, putem extinde la alte două mari perioade privind cooperarea transfrontalieră dacă luăm în calcul exercițiile bugetare ale UE și anume:

- CBC 2014-2020;
- CBC 2021-2027.

Source: Durf-Guimerf – González, 2010

Dacă luăm în calcul cele 4 perioade ale lui Durf-Guimerf and González, aceștia definesc aceste etape în modul următor (Klára Dr. Czimre, 2013: 14):

- 1950-1979: începuturile transfrontaliere cu următoarele caracteristici: evoluție lentă, lipsa backgroundului instituțional, focus pe Europa de Vest și Nord;
- 1980-1989: apariția primelor instrumente de sprijin juridic;
- 1990 -2005: sprijin financiar susținut, coroborat cu extinderea inițiativelor transfrontaliere, sprijin juridic, creșterea în special în zona Europei Centrale și de Est;
 - 2005: perioada care coincide cu o nouă creștere și sprijin instituțional, aici fiind luat în calcul cel juridic și financiar.

Din punct de vedere istoric, în momentul în care analizăm conceptul de CBC, sub diferite auspicii europene, luând în calcul politicile, tratatele UE, convențiile, regulamentele, instrumentele financiare, mecanisme juridice armonizate, programele de cooperare, etc, cooperarea transfrontalieră s-a intensificat semnificativ, iar euroregiunile au devenit actori cheie în conectarea comunităților, dezvoltarea parteneriatelor durabile și promovarea coeziunii în zonele de frontieră.

În concluzie, din perspectiva analizei istorice, cooperarea transfrontalieră a demonstrat o evoluție coerentă și progresivă, unde rolul frontierelor s-au modificat substanțial, trecând de la acele frontiere stabile, reci, non-comunicative la adevărate spații de comunicare, funcționale și integrate, toate acestea realizându-se cu sprijinul consolidării juridico-politice la nivelul Uniunii Europene.

Astfel cadrul legislativ european TFUE, regulamentele UE, dispoziții comune, convenții, fonduri europene, instrumente, programe, etc, au transformat Uniunea Europeană într-un mecanism structural, predictibil și puternic al dezvoltării europene. CBC, nu mai este doar un instrument tehnic, ci, devine un instrument strategic al modelului european de coeziune, atingând cele trei dimensiuni: social, economic și teritorial. Toate acestea eminamente necesare pentru procesele de: integrare, sustenabilitate, dezvoltare teritorială, precum și consolidarea capitalului social la nivelul regiunilor de frontieră

Capitolul 2

Operaționalizarea conceptului de frontieră

Frontierele au fost, sunt și vor fi parte integrantă a statelor, națiunilor și a oamenilor. Acestea au fost, sunt și vor fi subiecte de comunicare, dispute și conflicte la nivel global. În același timp complexitatea frontierelor este generată de o serie de elemente, principalul fiind factorul istoric, care pentru multe state rămâne o reminiscență a trecutului care îi fac să treacă mai greu peste unele decizii politice istorice.

Doi factori ai perioadei contemporane, și anume, globalizarea și integrarea au exercitat puterea de influențare asupra frontierelor, care se află într-o permanentă evoluție.

Frontierele într-un sens larg pot fi clasificate ca fiind: personale, sociale, politice, economice, mentale, fizice, naturale, artificiale, etc.

În literatura de specialitatea, sunt utilizate 3 concepte, termeni diferiți, care în multe cazuri pot avea înțelesuri diferite, dar în același timp apropiate sau pot fi interschimbabili, sau uneori utilizați în aceeași direcție, sau chiar sinonime, aceștia fiind (Borderland Borders and Global Frontiers):

- border,
- boundary,
- frontier., încă din cele mai vechi timpuri

Astfel în continuare pe baza celor enunțate mai sus vom încerca să clarificăm conceptele, termenii utilizați în această direcție, trecând prin mai multe filtre: semantic, istoric, perioade și locuri diferite, și nu în ultimul rând implementarea acestor termeni care în timp au suferit modificări.

Ca și exemple putem aminti câteva delimitări din punct de vedere semantic: în engleză britanică termenul *frontier* este sinonim cu termenul *border*; În Statele Unite ale Americii *border*

reprezintă graniță între țări; *Frontier*, de obicei, dar nu exclusiv face referire la o graniță istorică.

Dacă privim din perspectivă istorică, granița (boundaries sau borders), aceasta poate fi enunțată ca ceva general, vag, chiar imprecis, unde controlul politic, chiar și cel economic, social și cultural se estompează.

Dacă analizăm concepte în momente, respectiv locuri, areale diferite, conceptele surse analizei au avut semnificații diferite fiind implementate, aplicate în moduri diferite.

Termenii, din perspectiva semnificațiilor, modalității de implementare s-au schimbat de-a lungul secolelor, dezvoltând astfel tot felul de divergențe.

În volumul *Eurolimes – Europe and Its Border: Historical Perspective*, ni se oferă o serie de delimitări conceptuale din mai multe perspective, după cum urmează (Horga, 2006: 5):

- granița (border), este limita teritoriului unui stat,
- din punct de vedere lingvistic: *bonudary*, reprezintă graniță, corespunzătoare limitei frontierei; *border*, graniță, frontieră de stat; *frontieră*, teritoriu învecinat cu frontiera,
- în contextul integrării europene, statele vor realiza transferul la nivel supranațional (Uniunea Europeană), infra-național (regiuni, Euroregiuni), toate acestea în timp suferind modificări datorită transferului de suveranitate la nivelul frontierelor/granițelor.

În continuare vom încerca să realizăm o delimitare între conceptele *frontier* și *boundary*, conform Tabelului 1.

Tabel 1. *Diferența dintre frontier si boundary*

<i>Frontier</i>	<i>Boundary</i>
Naturală	Predominant antropogenă (create de om)
Concept de tip areal (suprafață)	Concept liniar
Frontierele nu implică dispute politice	Liniile de demarcație sunt adesea disputate de către națiuni rivale
Frontiera cuprinde, în general diverse forme de relief, în general nelocuibilă	Liniile de demarcație nu au astfel de criterii geografice
Frontierele sunt dinamice	Liniile de demarcație sunt statice, odată stabilite, se schimbă foarte greu

Sursa: https://www.brainkart.com/article/Frontiers-and-Boundaries_41118/

În literatura de specialitate cele trei concepte sunt analizate din diverse unghiuri, iar pentru a avea o viziune, o tipologie de analiză în revista *Eurolimes*, o revistă de specialitate care are ca și principal element de cercetare frontiera/granițele, oferă câteva dimensiuni relevante de studiere a acestor concepte, mai exact din 5 perspective diferite (Horga: 2006: 6-12):

- teritoriul reprezintă o entitate cognitivă, datorită capacității de a transforma dimensiunile sociale, politice și culturale ale frontierelor în nuclee identitare publice și private,
- estomparea rolului frontierei de stat într-un proces multiplu de revitalizare a statului, încurajat de multiplicarea conexiunilor și schimburilor,
- ideea că granițele/frontierele europene reprezintă obstacole sau probleme în construirea identității europene reprezintă, de fapt, un semn de înțelegere, comparare și asumare a ideii de Europa,
- conform procesului de declin demografic al statelor, granițele migraționale (migrational borders), vor fi păstrate, poate, încă câteva decenii,
- o delimitare care ar trebui realizată în demersul metodologic al cercetării îl reprezintă distincția între granițele fizice, teritoriale și identitare,

Anssi Passi oferă o analiză (Anexa 3), interpretare a granițelor frontierelor (border), din patru mari perspective:

- geografie politică unde include: statul, națiunea, suveranitatea, naționalismul, politica economică, relocare regională, regionalizare transfrontalieră,
- geografie economică, identificând: fluxuri, interacțiuni transfrontalieră, anihilare spațială,
- geografie culturală, unde amintește despre: identitate culturală națională, etnie, sex, sexualitate, mediu, mișcări pacifiste și feministe, respectiv migrații,

- geografie regională, cu următoarele dimensiuni: delimitarea regiunilor, regiuni și structuri sociale, regiunile ca rezultat al istorie și identitate regională.

Remigio Ratti realizează o tipologie complexă unde inserează conceptul de border (granițe/frontiere): instituționale, geopolitice, socio-teritoriale și socio-culturale. El realizează o delimitare grafică cu patru cadrane (Anexa 4), unde se regăsesc conform cercetării sale o serie de elemente, caracteristici specifice conform delimitărilor sale teoretice.

Tot Remigio Ratti oferă o altă interpretare a frontierelor pornind de la 2 criterii fundamentale, pentru fiecare dintre acestea identificând o tipologie bine definită, după cum urmează (Anexa 5):

- în funcție de criteriul *funcții* avem: divizare, la nivelul diferitelor sisteme instituționale politice, respectiv conectare la nivelul diferitelor societăți și comunități,
- în funcție de efecte avem: barier border, filter border și open border.

Un alt cercetător, Oscar Martinez (Anexa 6), în baza cercetărilor sale la granița USA-Mexic, delimitează 4 regiuni de bază (Czimre, 2025: 30):

- regiune de frontieră izolată,
- regiune de frontieră coexistentă
- regiune de frontieră independentă
- regiune de frontieră integrată

O delimitare conceptuală foarte importantă în literatura de specialitate, conform cercetătorilor în domeniu, face referire la două tipuri de frontiere, și anume frontierele hard și soft. Perioada contemporană, odată cu evoluția tehnologică, precum și cu noile provocări de securitate la nivel global, regional și național, introduce un nou tip, și anume frontierele smart.

Când discutăm despre frontierele hard, ele reprezintă acele frontiere clasice, care sunt rigide, acolo unde prevalează suveranitate statului prin utilizarea de forță, care vine cu un control ridicat.

De cealaltă parte frontierele soft sunt prezente între acele state care se identifică cu aceleași valori politice, dezvoltă

schimburi economice, culturale, etc, unde fluxul este liber, în opoziție cu acel control foarte ridicat, total.

Dacă analizăm din perspectivă istorică, a evoluției acesteia, precum și evoluția conceptului, la nivelul secolului al XX-lea este prezentă frontiera de tip hard, unde statul este pregătit pentru a opri orice inamic, tratând pe oricine ca un potențial risc.

Perioada post Războiul Rece, deja intervine frontiera Soft, o lume fără frontiere (Borderless World), apărând un interes puternic economic care ia locul securității militare.

Secolul XXI vine cu o altă schimbare de paradigmă, mai exact frontiera SMART, care a fost impusă, datorită amenințărilor asimetrice – terorism, trafic.

O altă tipologie hard și soft este enunțată conform Tabelului 2.

Tabel 2. Granițe/Frontiere soft și hard

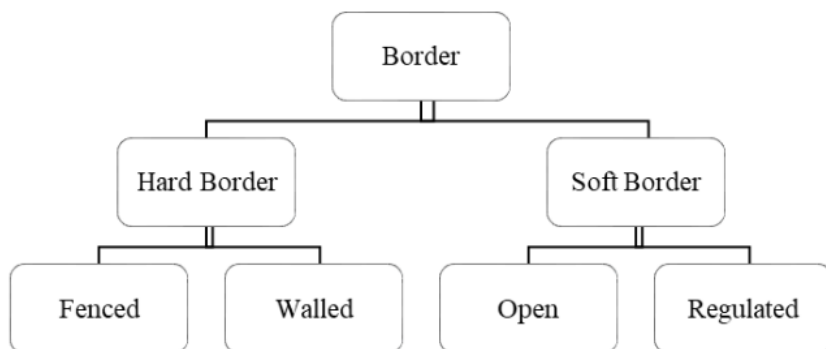
Types of International Borders			
Soft Borders		Hard Borders	
Open	Regulated -----	Fenced =====	Walled =====
• USA-Mexico • USA-Canada • European Union • historically most borders	• USA-Mexico • USA-Canada	• USA-Mexico • most fortified borders	• USA-Mexico • Israeli-Palestine • Maginot Line • Hardin's Wall • China Wall

Sursa:

[https://www.siue.edu/GEOGRAPHY/ONLINE/Vogeler/TypesBorders.h
tm](https://www.siue.edu/GEOGRAPHY/ONLINE/Vogeler/TypesBorders.htm)

Conform autorilor Ullah si Kumpoh, aceștia susțin că tipologia frontierei determină nivelul relațiilor dintre țările vecine și gradul de securitate, comerț și mobilitate a populației la frontieră, tipologia fiind prezentată în cadrul Figurii 1. Frontiere hard si soft (Fauzan, 2024: 7)

Figura 1. Frontiere hard și soft

Source: https://www.researchgate.net/publication/382147356_Cross-Border_Posts_PLBN_as_Border_Security_Management_between_Indonesia%27s_Kalimantan_and_Malaysia%27s_Sarawak

Milan Husár, Maroš Finka, Vladimír Ondrejička oferă o tipologie a categoriilor de frontier/granite, după Haselberger, conform Tabelului 3.

Table 3. Clasificarea granițelor după Haselberger, 2014

Border category	Relational geographies	
	Type	Classification
Geopolitical boundaries	Political and administrative spaces	Hard spaces
Sociocultural boundaries	Functional spaces	Soft spaces
Economic boundaries	Functional spaces	Soft spaces
Biophysical boundaries	Environmental spaces	Fuzzy spaces

Sursa: Milan Husár, Maroš Finka, Vladimír Ondrejička, *CHANGING ROLE OF BORDERS IN THE CENTRAL EUROPE – FUZZYBORDERS AND THEIR EFFECT ON COOPERATION*, in *Geografické informácie / Geographical Information*, 22 / 2018 / , p. 138

Pe baza analizei literaturii de specialitate cu privire la studierea frontierelor/granițelor hard și soft vom încerca să realizăm o analiză comparativă a acestora luând în calcul o serie de indicatori specifici conform Tabelului 4. Analiză comparativă pentru frontierele: hard, soft și smart.

Tabelul 4. Analiză comparativă pentru frontierele: hard, soft și smart.

Criteriu	Frontiera Hard	Frontiera Soft	Frontiera SMART
Obiectiv principal	Securitate națională, oprirea fluxurilor, excludere	Facilitarea comerțului, integrare, mobilitate	Gestionarea riscurilor în timp real, eficiență selectivă
Infrastructură fizică	Ziduri, garduri, sârmă ghimpată, turnuri de pază	Marcaje simbolice, puncte de trecere deschise sau absente	Senzori, drone, porți biometrice (e-Gates), scanere
Metodă de control	Verificare manuală, militarizată, prezența umană masivă	Control minimal sau inexistent: acorduri	Automatizare, AI, pre-procesare de date (Big Data)
Locația controlului	Fixă, la linia de demarcație teritorială	Difuză sau inexistentă (Schengen)	Delocalizată: start în aeroportul de plecare sau online)
Tipul de barieră	Geopolitică: suveranitate afișată prin forță	Administrativă: o simplă limită de jurisdicție	Tehnologică: o barieră bazată pe coduri și biometrie
Efect asupra călătorului	Întârzieri, interogatorii, barieră psihologică	Libertate totală de mișcare, sentiment de comunitate	Rapiditate pt cei de încredere versus blocaj pentru restul

Sursa: Elaborare proprie, Kolossov (2005), Agnew (2008), Grenz (2012), Anderson, O Dowd, Wilson (2003), Amoore (2006) Andreas (2003)

În cadrul unei alte incursiuni investigaționale metodologic cu privire la frontierele hard, soft si smart vom delimita punctele tari si slabe ale acestora conform tabelului 5.

Tabel 5. Puncte tari și slabe ale frontierelor hard, soft si smart

Tip frontieră	Puncte tari	Puncte slabe
HARD	Control vizibil-efect de descurajare psihologică	Costuri enorme: întreținere ziduri, personal militar
	Securitate fizică: eficiență împotriva invaziilor militare	Barieră economică: încetinește comerțul, turismul, etc
	Suveranitate: exercitarea autorității totale a statului asupra teritoriului	Tensiuni diplomatice: izolarea statelor și crearea de conflicte în vecinătate
SOFT	Eficiență economică: eliminarea timpilor de așteptare și costurile vamale	Vulnerabilitate la riscuri: facilitatea circulației infractorilor, bolilor, etc.
	Integrarea socială: facilitatea turismului, studiilor, munca transfrontalieră	Pierderea controlului local: statele depind de securitatea vecinilor
	Cooperarea politică: Simbol al încrederii între state aliate	Dificultatea gestionării în perioade de criză: necesitatea reintroducerii controalelor
SMART	Viteză și precizie: filtrează mii de oameni utilizând biometria	Riscuri de confidențialitate: colectarea masivă de date biometrice Big Brother
	Control invizibil: menținerea deschisă a fluxului fără a sacrifica securitatea	Erori tehnice/tehnologice: algoritmi care pot discrimina
	Pre-verificare: identificarea riscurilor înainte ca persoana să ajungă la graniță	Costuri IT ridicate: infrastructură complexă + mentenanță

Elaborare proprie

Conform celor 3 tipuri de frontiere enumerate anterior pot fi identificate o serie de frontiere specifice, după cum urmează:

- frontiere hard:
 - Zona demilitarizată dintre Coreea de Nord și Coreea de Sud,
 - SUA și Mexic, ziduri și supraveghere de înaltă tehnologie,
 - Israel și Cisiordania.
- frontiere soft:
 - Spațiul Schengen,
 - Granița dintre SUA și Canada, există puncte de frontieră, totodată o frontieră foarte lungă, dar care nu este apărată,
 - Frontiere smart.

Un punct important legat de frontierele europene este strâns legat de momentul Schengen, în scopul suspendării frontierelor interne al Comunității privind libera circulație a persoanelor semnat la 14 iunie 1985 de către Belgia, Olanda, Luxemburg, Germania și Franța, la bordul vasului Marie-Astrid pe râul Moselle (Ghica, 2007: 155-156). Astfel se desființează punctele vamale de la frontierele dintre statele semnatare și armonizarea controlului vamal la frontierele externe. Zona Schengen presupune ca în interiorul său controlul vamal să fie desființat.

Libertatea de circulație a persoanelor este una dintre cele 4 libertăți fundamentale ale Comunității europene, care prin intermediul Pactului Unic European prevede inclusiv: libertatea circulației serviciilor, mărfurilor și capitalurilor (Horga, 1998: 105-109).

La nivelul Uniunii Europene conform politicilor de securitate, tratatelor, legislației, instituțiilor, normelor în vigoare și în special noilor valuri migraționale avem 2 mari tipuri de frontiere:

- frontiere interne al Uniunii Europene, aici discutăm în general de frontiere soft,

- frontiere externe ale Uniunii Europene, tendința acestor frontiere este de întărire și aici discutăm în special despre conceptul *handenring*.

Ca și o concluzie a conceptului de frontieră, conform definițiilor, tipologiilor oferite de specialiștii din domeniu, vom încerca să realizăm un tabel integrat care să analizeze frontierele din mai multe perspective, conform Tabelului 6. Tabel integrat al tipologiilor de frontieră, cum ar fi:

- gradul de control la frontieră,
- permeabilitatea,
- infrastructura,
- tehnologia
- funcția principală,
- caracteristici.

Ca și concluzie finală putem afirma că frontiera contemporană nu mai este doar o linie, ci reprezintă un sistem complex de control, cooperare, management, etc, care variază de la separare fizică(hard), la integrare (soft), până la dimensiunea guvernanței digitale (smart)

Tabel 6. Tabel integrat al tipologiilor de frontieră

Tip de frontieră	Grad de control	Permeabilitate	Infrastructură	Tehnologie	Funcție	Caracteristici
Hard	Foarte ridicat	Foarte redusă	Ziduri, garduri, baze militare	Redusă-medie	Separare, securitate	Control strict, militarizare, acces limitat
Soft	Redus	Ridică	Inexistentă sau simbolică	Redusă	Conectare, cooperare	Circulație liberă, cooperare transfrontalieră
SMART	Selectiv	Variabilă	Minimală	Foarte ridicată	Management integrat	Control digital, filtrare inteligentă
Deschisă	Minim	Maximă	Lipsă de infrastructură	Scăzută	Integrare	Eliminarea controalelor fizice
Controlată	Mediu	Medie	Puncte vamale	Medie	Reglementare	Control administrativ, non-militar
Fortificată	Foarte ridicat	Foarte redusă	Bariere fizice masive	Medie	Apărare	Ziduri, garduri, patrulare
Militarizată	Extrem	Aproape nulă	Armament, baze	Medie	Apărare strategică	Prezența militară permanentă
Simbolică	Redus	Ridică	Marcaj, semne	Redusă	Identitate	Funcție identitară mai mult decât juridică
Administrativă	Mediu	Medie	Birouri, documente	Medie	Guvernanță	Control birocratic

Tip de frontieră	Grad de control	Permeabilitate	Infrastructură	Tehnologie	Funcție	Caracteristici
Economică	Variabil	Selectivă	Vămi, controale	Medie	Reglementare	Fluxuri economice diferențiate
Culturală	Redus	Ridicată	Lipsă bariere	Scăzută	Identitate	Separă grupuri culturale
Naturală	Variabil	Variabilă	Elemente naturale	Scăzută	Delimitare	Munți, râuri, mări
Juridică	Mediu	Medie	Documente legale	Medie	Suveranitate	Stabilă prin tratate
Internă a UE	Foarte redus	Foarte ridicată	Inexistentă	Medie	Integrare	Spațiu de liberă circulație
Externă a UE	Ridicat	Selectivă	Vămi, sisteme	Ridicată	Securitate, mobilitate	Tendență de hardening
De conflict	Extrem	Nulă	Militară	Variabilă	Separare forțată	Zonă instabilă
Funcțională	Variabil	Variabilă	Variabilă	Variabilă	Funcție specifică	Definită prin rol, nu formă
Zonală/Borderland	Mediu	Medie	Infrastructură mixtă	Medie	Interacțiune	Zonă de contact
Virtuală	Selectiv	Digitală	Inexistentă	Foarte ridicată	Control informațional	Date, algoritmi, sisteme IT

Elaborare proprie

Capitolul 3

Politica de coeziune

Dacă privim în trecutul devenirii Uniunii Europene, a ceea ce reprezintă azi, făcând referire la Politica de coeziune, aceasta poate fi definită ca principala politică investițională a UE, care are ca și principal scop să reducă disparitățile economice, sociale și teritoriale dintre regiuni (TFUE, art. 174-178)

Realizând o incursiune în istoricul Politicii de coeziune a Uniunii Europene, putem să delimităm patru mari etape definitorii, după cum urmează:

- etapa pre-instituționalizării, care o putem plasa în perioada 1957-1986,
- etapa instituționalizării puternice, care ar corespunde cu perioada cuprinsă între anii 1986-1992,
- etapa de extindere și consolidare, perioada cuprinsă între 1992-2009,
- etapa aferentă coeziunii teritoriale, care face referire la perioada începând cu anul 2009, până în zilele noastre

Referindu-ne la perioada 1957-1986, pe care am definit-o ca fiind etapa pre-instituționalizării, unde putem aminti câteva momente de bază, esențiale în definirea, evoluția și devenirea Politicii de coeziune, și cu precădere a ceea ce reprezintă ea în perioada contemporană a Uniunii Europene, după cum urmează:

- Tratatul de la Roma din anul 1957,
- Anul 1958, momentul înființării Fondului Social European (FSE),
- Anul 1975 care corespunde cu înființarea Fondului European de Dezvoltare Regională (FEDR),
- Perioada cuprinsă între 1979 și 1984 când discutăm despre primele orientări pentru integrarea regională,

Etapa privind instituționalizarea puternică între anii 1986 și 1992, ne aduce în prim plan Actul Unic European (din anul 1986, care în fapt a reprezentat prima bază juridică pentru Politica de coeziune economică și socială (AUE, 1986). Totodată pregătește

Uniunea Europeană pentru piața internă, 1993, care este necesară pentru eliminarea decalajelor și garantează circulația liberă a mărfurilor, serviciilor, persoanelor și capitalurilor la nivelul întregii Uniuni Europene, acestea fiind cele 4 libertăți fundamentale.

Anul 1988 aduce Reforma fondurilor structurale cu principiile lor fundamentale, care pot fi identificate cu programarea multianuală, parteneriat, adiționalitate și concentrare. Nu trebuie să uităm în această perioadă introducerea cadrelor de sprijin comunitar (CSC).

Mergând mai departe, perioada anilor 1992-2009, poate fi încadrată ca și extindere și consolidare unde discutăm despre 3 tratate: Tratatul de la Maastricht (1992), Tratatul de la Amsterdam (1997), respectiv Tratatul de la Nice (2001).

Pe lângă cele trei tratate nu putem să nu amintim un alt document relevant al Uniunii Europene, mai exact Agenda 2000, care va reprezenta o etapă majoră a acelei perioade privind transformarea și evoluția europeană.

În cadrul acestei etape, Tratatul de la Maastricht, vine cu introducerea Fondului de Coeziune, art.177, care este destinat acelor state unde PIB-ul reprezintă mai puțin de 90% din media UE.

Totodată se pun bazele, se creează conceptul de **coeziune economică și socială**, ca obiectiv primar al UE.

Tratatul de la Amsterdam (1997), respectiv tratatul de la Nice (2001), aduc o reformă esențială la nivelul instrumentelor structurale și un pas foarte important cu privire la pregătirea extinderilor spre Europa de Est.

Agenda 2000 (Agenda 2000, 1997), se poate defini ca o etapă majoră a Uniunii Europene, care a reprezentat un program de acțiune, precum și un cadru financiar pentru perioada 200-2006.

Agenda 2000, a vizat câteva obiective principale, după cum urmează:

- Extinderea Uniunii Europene prin acceptarea a 10 noi state membre care provin din Europa centrală și de Est, plus Cipru și Malta,

- Reforma Politicii Agricole comune (PAC), care a avut un mare succes în anul 1992, care însă necesită o aprofundare și adaptare la noile cerințe, cum ar fi: creșterea competitivității produselor agricole comunitare pe piețele interne și internaționale; reducerea prețurilor de intervenție, garantate pentru culturi, carne de vită, lapte, trecând la plăți directe către fermieri; integrarea considerentelor de mediu și dezvoltare rurală în politica agricolă,
- Reforma Politicii Structurale și de Coeziune, prin reducerea disparităților, respectiv simplificarea și orientarea fondurilor structurale spre regiuni cu probleme structurale.

Începând cu anul 2009 și până în prezent, avem în prim plan coeziunea teritorială, odată cu Tratatul de la Lisabona care a fost semnat în anul 2007 și a intrat în vigoare începând cu 1 decembrie 2009.

Tratatul de la Lisabona (eur-lex.europa.eu), aduce o nouă dimensiune la nivelul coeziunii, și mai exact, coeziunea teritorială, care completează coeziunea socială și economică, conform art. 174, și totodată se consolidează rolul Uniunii Europene în dezvoltarea regională.

Alte elemente importante hotărâte odată cu Tratatul de la Lisabona:

- Parlamentul European (PE) este investit cu puteri sporite, de exemplu Parlamentul este cel care alege președintele Comisiei, care reprezintă organul executiv la Uniunii
- O puternică reformă instituțională,
- Votul majorității calificate,
- Inițiativa cetățenească europeană,
- Personalitate juridică, prin semnarea de tratate internaționale, dreptul de a aproba și respinge,
- Competențe bugetare, astfel PE are putere de decizie la nivelul întregului buget.

Totodată Tratatul de la Lisabona aduce noi domenii de interes pentru Uniunea Europeană (<https://www.europarl.europa.eu/>):

- Agricultură și pescuit,
- Sprijinirea regiunilor mai sărace,
- Securitate și justiție,
- Politica comercială,
- Cooperarea cu țările din afara UE,
- Acte de punere în aplicare.

Williem Molle, în cartea sa *European Cohesion Policy*, discută despre caracterul controversat al politicii, pornind bineînțeles de la existența diferențelor economice imense la nivelul statelor și regiunilor din UE, dezechilibre care provoacă o serie de probleme sociale, respectiv politice, astfel încât politica ajută la atenuarea lor (Molle, 2007:1-12). Astfel dezvoltarea inegală reprezintă un fenomen natural într-o economie integrată, iar unele regiuni se dezvoltă mai rapid datorită densității industriale, a capitalului uman, avantajele competitive, și bineînțeles altele rămân în urmă, dar ca și soluție, intervenția UE este pe deplin justificată astfel încât evită o polarizare excesivă și bineînțeles prevenția tensiunilor socio-politice (*Ibidem*).

Pentru perioada 2021-2027, Politica de coeziune își propune ca prin intermediul programelor din această perioadă să se creeze nu mai puțin de 1,3 milioane de locuri de muncă(c.europa.eu/regional_policy).

Conform Regulamentului UE 2021/1058 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 privind Fondul European de Dezvoltare și Coeziune, sunt identificate 5 mari obiective (Reg UE, 2021/1058):

- O Europă mai inteligentă,
- O Europă mai verde,
- O Europă mai conectată,
- O Europă mai socială,
- O Europă mai aproape de cetățeni.

Tot în cadrul Reg UE 2021/1058, conform Anexei 1 din cadrul acestuia sunt stabiliți indicatori comuni de realizare și de rezultat pentru FEDR și Fondul de coeziune, conf. art. 8, alineatul

1, în cadrul tabelului fiind urmărite pentru fiecare obiectiv de politică , conform obiectivului specific sunt enumerate realizări, precum și rezultate în această direcție.

În perioada 2013-2020, există o serie de strategii macro-regionale, ca și cadre de cooperare interguvernamentală, aprobate de Consiliul UE, care reunesc state membre și non-membre ale UE în scopul de a aborda provocări comune la nivelul bazinelor hidrografice, regiuni maritime, ori zone geografice extinse, unde avem:

- EUSBSR, Baltic Sea Region (2009),
- EUSDR, Danube Region (2001),
- EUSAIR, Adriatic an Ionian Region (2014),
- EUSALP, Regiunea Alpină(2015)

În anul 2009 se lansează Strategia UE pentru Baltic Sea Region (Anexa 7), fiind prima dintre macro-regiunile comprehensive la nivel european, care a avut la bază trei piloni, care au urmărit: salvarea mării, conectarea regiunilor și nu în ultimul rând creșterea prosperității (interreg-baltic.eu/about/eusbsr/).

Strategia privind EUSDR (Anexa 8), Danube Region (2001), care geografic se referă la: Germania (Baden-Wurtemberg and Bavaria), Austria, Slovacia, Cehia, Ungaria, România, Bulgaria, Croația, Serbia, Bosnia Herțegoviana, Muntenegru, Moldova și Ucraina, regiunile de-a lungul Dunării (EUSDR).

Din punctul de vedere al pilonilor și domeniilor prioritare EUSDR urmărește (<https://danube-region.eu/>): consolidarea în regiune, conectarea regiunii, construcția prosperității, protejarea mediului înconjurător.

A treia regiune, Adriatică și Ionică (Anexa 9), demarată în 2014 sub forma Strategiei Regiunii Adriatice și Ionice (EUSAIR), a fost gândit ca un instrument în scopul promovării coeziunii sociale, economice și teritoriale în scopul reducerii disparităților din cadrul acestei microregiuni prin intermediul cooperării.

Totodată EUSAIR își axează principalele activități, și proiecte pe următorii trei piloni (Anexa 10): lue growt, Conectarea regiunii, calitatea mediului, turism sustenabil.

La nivelul Regiunii Alpine EUSALP există ca de altfel la toate celelalte trei regiuni anterioare amintite o strategie macro-regională (Anexa 11), care datează din perioada 2015-2016, care are ca și obiectiv principal provocările și valorificarea din zona alpină, unde sunt identificate 48 de regiuni, 7 țări: Austria, Franța, Germania, Italia, Slovenia, respectiv Elveția și Liechtenstein (Strategia UE pentru regiunea alpină).

Astfel obiectivul general îl reprezintă promovarea unei dezvoltări durabile, a competitivității economice și a coeziunii teritoriale în regiunea alpină, unde avem nu mai puțin de 80 mil locuitori, iar suprafața reprezintă 10% din cadrul suprafeței Uniunii Europene (EUROACCES). În continuare vom încerca să realizăm un Tabel integrat (Tabel 7 și Tabel 8) cu cele 4 macroregiuni.

Tabel 7. Strategii Macroregiuni EUSBSR, EUSDR.

Strategii/ An	Regiune	Țări participante	Obiective	Piloni/Axe prioritare	Programe	Fonduri	Alte elemente relevante
EUSBSR /2009	Regiunea Mării Baltice	Țările conform Anexei 7. Cooperarea cu Rusia și Belarus suspendată 2022	Protecția mediului, reducerea poluării, prosperitatea economică, accesibilitate siguranță	Obiectivele: Save the Sea, Connect the Region, Increase the Prosperity	Programul Interreg B- Baltic Sea Region si Interreg A	FEDR, FSE, FC, FEAM, ENI	Primul model de strategie macroregională Orientare majoră pe mediu
EUSDR/ 2011	Regiunea Dunării	19 state – Conform Anexei 8	Conectivitate, protecția mediului, consolidare socio- economică, bună guvernare	4 piloni: Connecting the region, protecting the environment, Strengthening the Region	Programul transnațional Interreg Danube, programe naționale și CBC	FEDR, IPA, ENI, FC, FSE, FEADR	Sprijin major pentru Ucraina 2022: coridoare logistice, refugiați

Sursa: Elaborare proprie, <https://eusbsr.eu/>; <https://interreg-danube.eu/>

Tabel 8. Strategii Macroregiuni EUSAIR, EUSALP

EUSAIR/ 2014	Regiunea Bazinului Adriatic și Ionic	Țările conform Anexei 9	Dezvoltare durabilă, conectivitate, turism durabil, calitatea mediului marin	4 piloni: blue growt, connecting the region, enviromental quality, sustainable tourism	Programul Interreg ADRION - transnational	FEDR, IPA, fonduri naționale și instruiment e complemen tare	Suport pentru integrarea Balcanilor de vest în politicile UE. Reziliență și cooperare regională
EUSALP /2016	Regiunea Alpilor	Țările conform Anexei 11	Dezvoltare durabilă, mobilitatea, inovare, guvernanță teritorială, competitivitate etc.	3 piloni principali și 9 acțiuni tematice	Programul Interreg zona alpină (Alpine Space)	FEDR, FC, FSE, FEADR, instrumente naționale și regionale	Orientare spre tranziția verde, climă, reziliență, cooperare între regiunile alpine

Sursa: Elaborare proprie, <https://www.adriatic-ionian.eu/>; <https://alpine-region.eu/>

În urma analizei celor patru strategii macroregionale: EUSBSR, EUSDR, EUSAIR, EUSALP, putem afirma că la nivelul acestora există o serie de teme/piloni comuni, după cum urmează (INTERact, 2016: 27-32):

- Energia,
- Transportul,
- Agricultură, pescuit și silvicultură,
- Riscuri de mediu, climă,
- Siguranță și securitate maritimă,
- Calitatea aerului, a solului, a apei și Biodiversitate,
- Cultură,
- Educație,
- Angajabilitate, piața muncii,
- Sănătate,
- Inovație,
- Infracțiuni de securitate,
- IMM-uri,
- Turism,
- Capacitate instituțională, Guvernanță, cooperare instituțională și incluziune socială,
- Planificare spațială.

Ca și concluzie pentru perioada 2014-2020 putem afirma că a fost un moment cheie pentru evoluția Politicii de coeziune, când s-au introdus o serie de elemente care au urmărit:

- Orientarea spre rezultat,
- Condiționalități ex-ante,
- Strategii macro-regionale.

Politica de coeziune, este o politică importantă prin generarea unei strategii la nivel comunitar, ea este în fapt o supradirecție de acțiune ce înglobează măsuri aparținând Politicii sociale, Politicii Agricole Comune, Politicii în domeniul pescuitului și Politicii Regionale, totodată cuprinde toate acțiunile Uniunii care vizează realizarea dezvoltării economice, în special prin reducerea disparităților de dezvoltare la nivelul regiunilor europene, a egalității șanselor și nu în ultimul rând a dezvoltării durabile. (Ghica, 2007: 135-136).

Politica de Coeziune a evoluat încă din anul 1958, pornind de la primele instrumente, fonduri europene, cum ar fi Fondul Social European(1958), sau Fondul European de Dezvoltare Regională(1975), care au avut ca și scop primordial reducerea disparităților regionale, evoluând spre o politică complexă, bazată pe rezultate, condiționalități, cooperare teritorială și coordonare multi-level.

Odată cu Actul Unic European(1988) politica a dobândit coerență și orientare strategică, perioada 1992-2009 au intervenit reformele privitoare ariei de intervenție , introducând pre-condiții structurale pentru aderare și extindere, iar începând cu 2013 Regulamentul UE 1303/2013 a introdus obiective tematice și mecanisme de performanță. A urmat reforma 2014-2020 care a avut ca principal rol să transforme politica de coeziune într-o politică care se va baza pe rezultate, performanță.

Politica de coeziune putem afirma că rămâne principalul instrument investițional al Uniunii Europene orientat spre reducerea disparităților, însă existând și restricționalități unde impactul este direct proporțional cu capacitatea administrativă.

În plus Politica de coeziune ocupă un loc de bază când discutăm despre reziliența UE în special în perioadele de criză și direcția priorităților strategice actuale, dintre care putem aminti:

- Răspunsuri eficiente și rapide la criza COVID-19,
- Solidaritatea regională față de Ucraina,
- Relocări flexibile de resurse,
- Sprijinirea tranzițiilor digitale și ecologice.

Astfel puteam afirma că politica de coeziune prin toate obiectivele, prioritățile și rezultatele obținute aduce plusvaloare la nivelul Uniunii Europene, reducând decalajele, are și o altă funcție, și anume aduce contribuții la capacitatea europeană de a gestiona transformări structurale și contexte geopolitice dintre cele mai diverse: fie le sanitare, războaie, migrație, etc.

Adițional, putem afirma și faptul că politica de coeziune reprezintă un pilon fundamental al dezvoltării regionale și nu în ultimul rând al solidarității europene.

O altă concluzie oferită de specialiști în domeniu, susține faptul că Politica de coeziune s-a transformat de la o politică pur

redistributivă într-o politică structurală, reprezentând astfel o contrapondere privind efectele negative, privind procesul de extindere al Uniunii Europene, iar pe de altă parte criza economică a dus la schimbarea de la obiectivele de coeziune spre cele de competitivitate (Bârgoanu, Radu, 2015: 282).

Pe baza informațiilor cu privire la elementele referitoare la Politica de coeziune vom încerca să realizăm o analiză SWOT, unde să identificăm acele elemente interne(puncte tari si puncte slabe), respectiv elementele externe (oportunități și amenințări).

Tabel 9. Analiza SWOT Politica de coeziune

Puncte tari Cadrul juridic solid și evoluția coerentă Instrumente financiare majore și diversificate: FEDR, FSE, Fondul de Coeziune Orientare strategică spre rezultate Integrarea cooperării macro-regionale: EUSBR, EUSDR, EUSAIR, EUSALP	Puncte slabe Capacitatea administrativă inegală între statele membre Complexitatea ridicată a cadrului de gestionare Orientarea limitată pe rezultate reale în anumite state Lipsa unor resurse dedicate pentru strategiile macro-regionale
Oportunități Alinierea cu prioritățile Uniunii Europene: Green Deal, Digitalizare, tranziție energetică Consolidarea cooperării multinaționale prin strategii macro-regionale Reziliența UE Simplificarea și modernizarea mecanismelor de implementare	Amenințări Crize și instabilitate geopolitică Disparități economice în creștere între regiuni Riscuri administrative Divergențe politice între statele membre

Elaborare proprie

În baza analizei SWOT realizate, putem afirma că Politica de coeziune se prezintă ca și o politică puternică, eficientă, un cadru european solid, consolidat, sprijinit prin tratate, fonduri și instituții puternice, însă se confruntă cu o serie de provocări, atât interne, cât și externe, pornind de la capacitatea administrativă, reducerea complexității procedurale, complexitate din punctul de vedere al implementării, și nu în ultimul rând la vulnerabilități care vizează șocuri externe, crize, etc.

Nu putem să nu amintim faptul că Politica de coeziune este și va rămâne un pilon al solidarității, integrării europene, dar care în permanență trebuie să se adapteze continuu pentru a răspunde provocărilor emergente.

Polarizarea economică poate pune în pericol proiectul european, iar politica de coeziune rămâne un instrument necesar, dar nu tot timpul perfect, în scopul menținerii echilibrului, solidarității și legitimității integrării europene (Molle, 2007: 3).

Capitolul 4

Fondurile Structurale și de Investiții Europene

La nivelul Uniunii Europene funcționează 5 fonduri principale, care au ca și scop principal sprijinirea dezvoltării economice, care reprezintă Fondurile structurale și de investiții europene, după cum urmează:

- Fondul european de dezvoltare regională (FEDR),
- Fondul social european (FSE),
- Fondul de coeziune (FC),
- Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR),
- Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM).

Dacă urmărim cronologic apariția fondurilor europene, originea acestora o regăsim în perioada 1959-1988 când sunt adoptate primele două fonduri:

- Fondul Social European (FSE), 1958, care a reprezentat primul instrument comunitar înființat, odată cu Tratatul de la Roma, în scopul promovării ocupării forței de muncă, a incluziunii sociale, a educației, precum și îmbunătățirea lucrătorilor și reducerea disparităților de nivel de trai. Acest fond odată cu perioada de programare 2021-2027, se va transforma în FSE+ (Reg. UE 2021/1057), azi funcționând pe baza Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene, iar articolele aferente acestuia sunt: 162-163, 174, 175, 177 și 178,
- Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), 1975, care a avut ca și principal rol în reducerea dezechilibrelor teritoriale prin investiții regionale, conform articolelor 174-178 al TFUE. Pentru perioada

2014-2020 Fondul European de Dezvoltare Regională are ca și scop dezvoltarea durabilă, armonioasă și echilibrată a Uniunii Europene (Reg UE nr. 1301/2013), conform Regulamentului privind Fondul european de dezvoltare regională și dispozițiile specifice aplicabile obiectivului referitor la investițiile pentru creștere economică și locuri de muncă.

Începând cu anul 1988, putem discuta despre noi reforme și nașterea politicii de coeziune moderne, astfel încât au fost introduse(<https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/Historic-EU-payments-by-region-1988-2022/47md-x4nq/>):

- Programarea multianuală,
- Parteneriatul statelor cu Comisia,
- Concentrare tematică și aditionalitate.

În perioada anilor 1990-2006, putem discuta despre extinderea fondurilor și consolidare.

Odată cu Tratatul de la Maastricht apare Fondul de coeziune.

În continuare urmează două perioade de programare, mai exact 2007-2013, respectiv 2014-2020, unde discutăm despre modernizare și orientare spre rezultate. Aici fondurile sunt integrate sub umbrela Fondurilor Structurale și de Investiții Europene (ESIF).

Conform lui Renaud Dehouse, acesta realizează pentru perioada 2000-2013 un tabel explicativ la fondurilor europene, conform obiectivelor, instrumentelor aplicabile în această perioadă (Dehouse, 2009:272).

Pentru o vizibilitate mai mare a perioadei 2000-2013 vom prezenta principalele fonduri europene, conform Tabelului 10.

Tabel 10. Arhitectura Politicii de coeziune

Arhitectura politicii de coeziune				
2000-2006			2007-2013	
Obiective Inițiative comunitare Fondul de Coeziune	Instrumente financiare		Obiective	Instrumente financiare
Obiectivul 1 regiuni întârziate în privința dezvoltării	FEDER FSE FEOGA-Garantare FEOGA-Orientare IFOP		Convergență	FEDER FSE Fondul de Coeziune
Fondul de Coeziune	Fondul de Coeziune			
Obiectivul 2 zone în reconversie economică și socială	FEDER FSE		Competitivitate regională și ocuparea forței de muncă	FEDER FSE
Obiectivul 3 Sisteme de formare și promovare a ocupării forței de muncă	FSE			
Interreg III	FEDER		Cooperare teritorială europeană	FEDER
URBAN II*	FEDER			
EQUAL*	FSE			
Leader +	FEOGA-Orientare			
Dezvoltare rurală și restructurarea sectorului pescuitului în afara obiectivului 1	FEOGA-Garantare IFOP			
4 obiective 4 inițiative comunitare Fondul de Coeziune	6 instrumente		3 obiective	3 instrumente

Sursa: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/legislation-and-guidance/regulations/2007-2013/guide2007_ro.pdf, p.10

Din punctul de vedere al resurselor financiare, discutăm de un budget de 308,041 miliarde de Euro (Anexa 12), structurat după cum urmează (UE, 2007: 24):

- 81,5% obiectivul de convergență (Anexa 13, Anexa 14),
- 16% obiectivul de competitivitate regională și ocuparea forței de muncă (Anexa 15),
- 2,5% pentru obiectivul cooperare transfrontalieră europeană (Anexa 16).

Pentru a avea o vizibilitate mult mai clară cu privire la repartizarea pe statele membre, vom prezenta conform Anexei 17 alocarea indicativă pe fiecare stat membru, în perioada 2007-2013, cu valori curente, în milioane Euro.

Particularizând pentru România exercițiul bugetar 2007 – 2013, în scopul unei vizualizări cât mai clare a politicilor funcționale, fondurilor, obiectivelor, respectiv programelor implementate este nevoie să trecem în revistă următoarele elemente:

- Planul Național de Dezvoltare 2007-2013 (Anexa 18),
- Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013 (Anexa 19),
- Cooperarea transfrontalieră 2007-2013 (anexa 20).

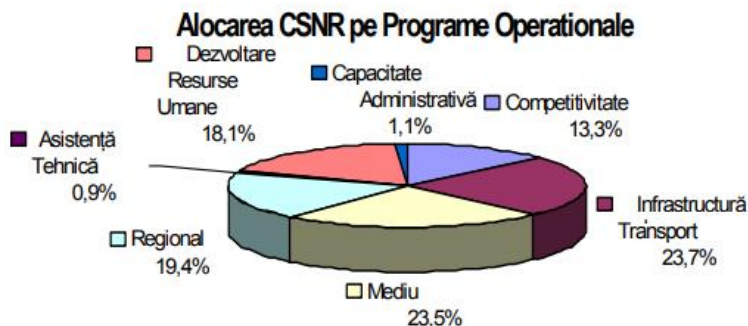
Conform Cadrului Strategic Național de Referință (CSNR) 2007-2013 din punctul de vedere al bugetului la nivelul României discutăm despre 19,668 miliarde Euro structurate astfel (CNSR 2007-2013:5):

- 12,661 miliarde Euro Fonduri Structurale în cadrul obiectivului *Convergență*,
- 6,552 miliarde Euro alocare prin Fondul de Coeziune,
- 0,455 miliarde Euro sunt alocate obiectivului *Cooperare Teritorială Europeană*

Pentru a vizualiza alocarea totală generală pentru cele 3 fonduri europene la nivelul României (FSE, FEDR, FC), în funcție de programul operațional și pentru fiecare an aferent exercițiului bugetar din 2007 până în 2013 vom prezenta Anexa 21.

Alocarea CNSR pe Programe Operaționale, în funcție de procente o vom prezenta conform Graficului 2.

Grafic 2.

Sursa:

[https://www.adrse.ro/Documente/Planificare/PDR/2007/CNSR_2007-2013_\(rom.\).pdf](https://www.adrse.ro/Documente/Planificare/PDR/2007/CNSR_2007-2013_(rom.).pdf)

Pe baza datelor aferente fondurilor europene structurale implementate la nivelul Uniunii Europene vor realiza o analiză comparativă, conform Tabelului 11. Analiza comparativă a fondurilor europene.

În continuare, pentru exercițiile bugetare 2014-2020, respectiv 2021-2027, fondurile structurale au funcționat, iar prin intermediul lor au fost alocate bugete considerabile pentru diverse obiective și priorități la nivelul Uniunii Europene precum și programelor implementate la frontierele interne, respectiv externe ale UE, care vizează cooperarea transfrontalieră CBC.

Tabel 11. Analiza comparativă a fondurilor europene. *Elaborare proprie*

Fond european	Scop	Domenii finanțate	Beneficiari	Instrumente mecanisme	Eligibilitate	Rol în politica UE
FEDR	Reducerea disparităților regionale prin investiții în dezvoltarea economică și infrastructură	Infrastructură, inovare, IMM-uri, digitalizare, eficiență energetică	Regiuni, autorități publice, IMM-uri, universități	Granturi pt investiții, scheme pentru IMM-uri, proiecte de inovare	Toate regiunile UE, cu intensități diferite în funcție de PIB	Fond central pentru coeziune teritorială și competitivitate regională
FSE+	Promovarea ocupării, incluziunii sociale, educației și competențelor	Training, educație, incluziune socială, servicii sociale	Persoane vulnerabile, șomeri, angajați, instituții de formare	Programe sociale, formare profesională, măsuri de incluziune	Toate statele membre	Principalul instrument al UE pentru investiții în oameni și piețe ale muncii
Fondul de Coeziune	Sprijinirea statelor cu PIB mai mic de	Transport durabil, mediu,	Guverne naționale,	Investiții mari în infrastructur	Doar statele cu venituri mici: ex,	Sprijină convergența economică în

	90% din media UE pentru infrastructură majoră	energie, infrastructuri mari	autorități centrale	ă, cofinanțare ridicată	România, Bulgaria, Polonia	statele membre
FEADR	Dezvoltarea rurală, agricultură durabilă, competitivitate în zone rurale	Agricultură, zone rurale, mediu, diversificare economică	Fermieri, autorități rurale, IMM-uri rurale	Programe de dezvoltare rurală, investiții agricole	Regiuni rurale din toate statele UE	Realizează coeziunea teritorială între zone urbane și rurale
Fondul Maritim pentru Pescuit și Acvacultură (EMFAF fost EMFF)	Reformarea sectorului pescuitului și protejarea ecosistemelor maritime	Pescuit, acvacultură, economie albastră, biodiversitate marină	Pescari, întreprinderi maritime, autorități de coastă	Investiții în flote durabile, porturi, acvacultură	State și regiuni maritime, zone costiere	Susține tranziția spre o economie albastră durabilă

Capitolul 5

Exercițiul bugetar 2007-2013

Exercițiul bugetar 2007-2013, Cadrul financiar multianual CFM 2007-2013, care corespunde cu planificarea și execuția bugetară a Uniunii Europene, pentru o perioadă de 7 ani, a stabilit o serie de priorități pentru cheltuieli, precum și plafoane maxime ale bugetului UE pentru ciclul financiar în vigoare.

Câteva dintre particularitățile CFM 2007-2013:

- A urmărit câteva roluri principale, cum ar fi: disciplina bugetară, previzibilitate și coerența,
- Au existat trei instituții reprezentative al UE care au adoptat prin acord acest exercițiu bugetar, și anume: Comisia Europeană, Consiliul UE, respectiv Parlamentul European,
- A reprezentat exercițiul bugetar care a inclus nu mai puțin de 12 state membre ale UE, și anume cele 10 state care au aderat în anul 2004, respectiv România și Bulgaria care au aderat în anul 2007.

Conform CFM 2007-2013, structura cheltuielilor s-a orienta în principal spre: coeziune economică, dezvoltare rurală, respectiv competitivitate, iar operaționalizat din punct de vedere financiar discutăm despre o sumă de aproximativ 975 de miliarde de Euro, raportat la prețurile curente.

La nivelul României pentru exercițiul bugetar 2007-2013 au funcționat nu mai puțin de 7 programe operaționale, care au fost finanțate prin intermediul fondurilor structurale și cel de coeziune, care au avut ca și scop principal reducerea disparităților economice și sociale față de media UE.

Programele operaționale implementate la nivelul României au fost (POR 2007-2013):

- Programul Operațional Regional POR „REGIO”, în scopul dezvoltării regionale, infrastructurii și mediului de afaceri,

- Programul Operațional Sectorial „ Creșterea Competitivității Economice, POS CEE, pt investiții în: întreprinderi, cercetare, dezvoltare și energie,
- Programul Operațional Sectorial „ Transport”, pt modernizarea infrastructurii: rutiere, feroviare, vamale și aeriene, axa TEN-T, POS T,
- Programul Operațional Sectorial „ Mediu” POS mediu, pt proiecte de apă/canalizare, managementul deșeurilor și protecția naturii,
- Programul Operațional Sectorial „ Dezvoltarea Resurselor Umane POS DRU,
- Programul Operațional „ Dezvoltarea Capacității Administrative” PODCA,
- Programul Operațional „Asistență Tehnică” POAT.

Ca și perspective financiare pentru perioada 2004 -2013 vom exemplifica prin intermediul Tabelului 12, raportat la Venitul Național Brut VNB la nivelul Uniunii Europe

Tabel 12. Perspectivele financiare 2007-2013

	Perspective financiare 2007-2013
1a. Competitivitate	9 %
1b. Coeziune	36 %
2. Resurse naturale	9 %
Agricultură	34 %
3. Securitate/Justiție	1 %
4. Europa în lume	6 %
5. Administrație	6 %
Angajamente din VNB	1,05 % VNB
Plăți VNB	1,00 % VNB
Valoarea plăților	972 mld. EUR

Sursa:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/572713/IPOL_IDA\(2017\)572713_RO.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/572713/IPOL_IDA(2017)572713_RO.pdf)

Capitolul 6

Exercițiul bugetar 2014-2020

Pentru a putea urmări, din punct de vedere istoric, fondurile structurale în perioada 2014-2020, perioadă în care Politica de coeziune se evidențiază prin intermediul unei reforme profunde, după introducerea cadrului financiar multianual.

Cele trei etape pot fi structurate după cum urmează:

- Etapa de unificare și simplificare a instrumentelor,
- Integrarea principiului performanței și a evaluării strategice,
- Adoptarea unui cadru legislativ integrat în 2013, pe baza Regulamentului UE nr 1303/2013
- Alinierea la Strategia Europa 2020 în scopul unei creșteri inteligente, durabile și favorabilă incluziunii (Comisia Europeană, 2010).

Un punct de referință esențial pentru perioada 2014-2020 îl reprezintă raportul lui Fabrizio Barca, care a reprezentat un Raport independent realizat la solicitarea lui Hubner Danuta, comisar pentru Politica Regională, 2009, o Agendă pentru Politica de Coeziune Reformată, o abordare bazată pe context local, pentru a răspunde provocărilor și așteptărilor Uniunii Europene (Barca, 2009: 1-9).

Raportul Barca este structurat în 5 mari capitole care urmăresc: Fundamentarea și raționamentul economic al Politicii de coeziune, Diagnosticul performanței actuale: Inside the Black Box, Impactul raportului și viitorul coeziunii, Priorități strategice și bunuri publice europene, Pilonii reformei guvernantei: eficacitate și experimentalism, Sinteza finală: Impactul raportului și viitorul coeziunii. În continuare vom încerca să analizăm raportul și să evidențiem ipotezele principale ale raportului, obiectivele, rezultatele, iar în final problemele identificate și soluțiile propuse pentru viitorul exercițiu bugetar 2014-2020.

Tranziția de la abordarea tradițională *space-blind* către paradigma *palce-based* reprezintă nu doar o evoluție metodologică, ci o necesitate imperativă pentru sustenabilitatea pe

termen lung a proiectului european, astfel într-o Uniune Europeană în care suveranitatea asupra piețelor și monedei a fost transferată la nivel central, stabilitatea politică depinde de capacitatea de a oferi tuturor cetățenilor oportunitatea de a beneficia de integrare (Barca, 2009: 9-60). Conform Raportului Werner din anul 1970, unde se sublinia realizarea echilibrului economic global este amenințată de diferențele structurale făcând din politica regională o responsabilitate care depășește granițele bugetelor naționale (Raportul Werner, 1970: 5-31).

Raționamentul economic al acestei intervenții se bazează pe identificarea eșecurilor pieței și ale guvernantei care generează capcane. Elitele locale pot acționa în regim de rent-seeking, blocând instituțiile care ar favoriza dezvoltarea, în timp ce fenomenul de path dependency condamnă regiunile fără instituții eficiente la o stagnare perpetuă (Raportul Barca, 1970: 19-22).

Spre exemplu, deși disparitățile europene sunt mai profunde decât cele din Statele Unite ale Americii, efortul bugetar este disproporționat: UE alocă dezvoltării doar 0,5% din PIB, iar SUA alocă pentru dezvoltarea economică și socială 2,5% din PIB (Anexa 22), coroborat și cu disparitățile la nivelul UE și SUA (Anexa 23 și Anexa 24).

În cadrul capitolului din cadrul raportului Werner, Diagnosticul performanței actuale: Inside the Black Box, evaluarea succeselor și eșecurilor istorice ale politicii de coeziune relevă o necesitate urgentă de schimbare radicală, deși arhitectura actuală a creat un sistem valoros de guvernare multilevel, acesta suferă de un deficit acut de planificare strategică, fiind adesea paralizat de o focalizare excesivă pe absorbția financiară în detrimentul rezultatelor reale de bunăstare (Raportul Barca, 1970: 60-80).

Conform raportului Barca din perspectiva punctelor critice identificate în cadrul dovezilor empirice, avem:

- Inerția birocratică: prioritizarea regularității tranzacțiilor și a auditului financiar care a sufocat dimensiunea strategică a programelor,
- Eșecuri contractuale: condiționalitățile au fost, de multe ori transformate în prescripții formale, ușor de ocolit, fără a genera schimbări instituționale autentice,

- Dificultăți Macro: analizele economice privind convergența PIB-ului sunt neconcludente (Raportul Barca, 2009: 80-88),
- Dificultăți Micro: lipsa de date comparabile privind bunăstarea și absența metodelor de evaluare a impactului, ce s-ar fi întâmplat în absența intervenției (Raportul Barca, 2009: 89-90)

Din perspectiva priorităților strategice și bunurile publice, în scopul creării unei mase critice de impact, resursele trebuie concentrate pe un număr limitat de priorități europene, astfel încât sunt propuse șase arii, acolo unde valoarea adăugată a Uniunii Europene este maximă:

- Inovare, implementarea conceptului de Specializare inteligentă,
- Migrația (Anexa 25 și Anexa 26),
- Combaterea sărăciei infantile ca metodă de a sparge capcanele de excludere intergenerațională,
- Competențe: intervenția capitalului uman adaptat cerințelor muncii,
- Îmbătrânire: abordarea provocărilor demografice prin intermediul unor servicii sociale inovatoare.

În momentul în care discutăm despre pilonii guvernancei ca și eficacitate și experimentalism, reforma guvernancei este structurată pe mai mulți piloni care formează un sistem integrat checks and balances. Elementul central îl reprezintă Contractul Național de Dezvoltare Strategică, un instrument cu forță juridică între statele membre și Comisie, care înlocuiește documentele descriptive cu angajamente ferme privind performanța și cerințele instituționale (Raportul Barca, 2009:165-188).

Cei 10 piloni cheie sunt(Raportul Barca, 2009: VIII-IX):

- O concentrare inovatoare pe prioritățile de bază și o alocare teritorială conservatoare: concentrarea a 55-65% din finanțare pe 3-4 priorități de bază,
- Un nou cadru strategic pentru politica de coeziune: un dialog strategic consolidat între Comisie și statele membre (regiuni), bazat pe un cadru european de

dezvoltare strategică, care stabilește principalele inovații politice, principii clare pentru prioritățile de bază și un set de indicatori pentru evaluarea performanței,

- O guvernanță consolidată pentru prioritățile de bază: stabilirea unui set de condiționalități ex-ante privind cadrul instituțional necesar pentru a urmări fiecare prioritate de bază și a unui sistem de evaluare a progreselor înregistrate în atingerea obiectivelor,
- Promovarea cheltuielilor suplimentare, inovatoare și flexibile: consolidarea principiului aditivității prin corelarea cu Pactul de Stabilitate și Creștere, plus un angajament contractual și o evaluare,
- Promovarea experimentalismului și mobilizarea actorilor locali,
- Promoting the learning process: a move towards prospective impact evaluation,
- Reorientarea și consolidarea rolului Comisiei ca centru de competență: o investiție semnificativă în resurse umane și schimbări organizaționale în cadrul direcțiilor generale ale Comisiei care au responsabilitatea generală pentru politica de coeziune, împreună cu o coordonare mult îmbunătățită între direcțiile responsabile de politica de coeziune,
- Abordarea managementului și controlului financiar,
- Consolidarea sistemului politic de control și echilibru la nivel înalt.

Din punctul de vedere al unei analize critice putem enumera următoarele elemente:

- simpla redistribuire este insuficientă deoarece nu abordează cauzele instituționale ale stagnării. Integrarea bunurilor și serviciilor publice adaptate contextului local este singura cale de a declanșa schimbarea structurală,

- Intervenția UE este justificată prin capacitatea sa de a gestiona interdependențele transfrontaliere și de a acționa ca o autoritate exogenă credibilă, pregătind terenul pentru o reformă în scopul performanței,
- Focusul pe neregulile financiare, în detrimentul orientării spre succesul politicilor, a alimentat scepticismul cetățenilor, astfel că, fără o schimbare de direcție, către rezultate verificabile, politica de coeziune riscă să devină un instrument de transfer netransparent, pierzându-și legitimitatea politică. Astfel este necesară trecerea de la gestionare fondurilor la gestionarea priorităților tematice strategice care rezonază cu așteptările cetățenilor,
- Politica de coeziune supusă procesului de transformare, face trecerea de la un instrument de transfer într-o investiție strategică,
- Prin Agenda Socială Teritorializată, UE stabilește un nou contract social cu cetățenii săi, garantând standarde esențiale de bunăstare necesare pentru acceptarea politică a mobilităților și a integrării piețelor,
- trecerea la rezultate verificabile și utilizarea unui scor de progres schimbă radical dinamica puterii, astfel Comisia devine un partener strategic, nu doar un auditor, iar statele membre câștigă flexibilitate în implementare în schimbul unei responsabilități sporite pentru rezultate, astfel încât această rigoare tehnică este esențială pentru a asigura că resursele nu sunt capturate de interese locale

Raportul Barca marchează o schimbare, promovând o viziune în care politica de coeziune este centrată pe cetățean și fundamentată pe rigoarea evaluării impactului. Politica de coeziune nu trebuie privită ca un cost bugetar sau un exercițiu de contabilitate administrativă, ci ca o condiție sine qua non a unității europene și a sustenabilității pieței unice.

Impactul major al raportului rezidă în încadrarea coeziunii ca o investiție în voința comună a Uniunii. Într-o Europă marcată de diversitate și presiuni economice asimetrice, aceasta este singurul instrument capabil să garanteze un destin teritorial comun.

Astfel prin Raportul Barca din 2009 propune fundamentul abordării *palce-based* în Politica de Coeziune, care a stat la baza perioadei de programare 2014-2020, reprezentând un element esențial al reformei și a consolidat paradigma *politicilor adaptate teritoriului – place-based policies*, fundament central pentru modul în care fondurile structurale au fost orientate ulterior.

Astfel „, Noua politică și vizibilitatea acesteia (nimeni nu ar trebui „să aibă motive să se îndoiască de voința comună”) au fost în mod clar văzute ca o modalitate necesară nu doar de a garanta sustenabilitatea procesului de integrare ci, mult mai important, de a asigura sustenabilitatea Comunității în sine, în special având în vedere „lunga istorie și diversitatea popoarelor europene”. Mai mult, cele două obiective distincte, deși complementare, ale noii politici, eficiența și echitatea, au fost foarte clar identificate. Cetățenii europeni au cerut un efort comunitar, pe de o parte, pentru a oferi tuturor regiunilor oportunitatea de a-și utiliza pe deplin potențialul și de a atinge competitivitatea (eficiență), pe de altă parte, pentru a urmări standarde de viață mai similare pentru toți indivizii „in fiecare regiune (echitate). “ (Raportul Barca, 2009: 14).

În baza Regulamentului (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului, aici putând discuta despre Regulamentul cu dispoziții comune(RDC), care mai este și denumit ca și *Constituția* fondurilor europene 2014-2020, aici se va introduce:

- Condiționalitățile ex-ante,

- Tematizarea inteligentă (RIS 3),
- Orientarea spre rezultate,
- Cadrul de performanță,
- Parteneriat extins,
- O mai mare utilizare a instrumentelor financiare

Un alt regulament relevant pentru perioada 2014-2020 îl reprezintă Regulamentul Delegat (UE) nr. 240/2014 al Comisiei din data de 7 ianuarie 2014 privind Codul european de conduită referitor la parteneriat, în cadrul fondurilor structurale și de investiții europene care stabilește normele pentru implicarea actorilor locali

Un alt document relevant îl reprezintă Strategia Europa 2020, lansat de Comisia Europeană în anul 2010 (Europa 2020 COM/2010/2020 final), care viza un nou cadrul strategic pentru dezvoltarea Uniunii Europene pentru perioada 2010-2020 unde se vizează creșterea inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, unde scopul principal era acela de a răspunde crizei economico - financiare, plus modernizarea modelului economic european.

Conform Strategiei Europa 2020 au fost stabilite cinci mari obiective cheie, care ulterior vor fi transformate în ținte naționale prin intermediul Programelor Naționale de Reformă (Europa 2020):

- 75% din populația cu vârstă cuprinsă între 20 și 64 de ani ar trebui să aibă un loc de muncă,
- 3% din PIB-ul UE ar trebui investit în cercetare - dezvoltare (C-D),
- Obiectivele „20/20/20 în materie de climă/energie ar trebui îndeplinite , inclusiv o reducere a emisiilor majorată la 30%, dacă există condiții favorabile în acest sens,
- Rata abandonului școlar timpuri ar trebui redusă sub nivelul de 10% și cel puțin 40% din generația tânără ar trebui să aibă studii superioare,
- Numărul persoanelor amenințate de sărăcie ar trebui redus cu 20 de milioane.

În completarea acestor obiective strategice privind Europa 2020, Comisia propune șapte inițiative cu scopul de a stimula realizarea de progrese în cadrul fiecărei teme prioritare (Europa 2020):

- O Uniune a inovării,
- Tineretul în mișcare,
- O agendă digitală pentru Europa
- O Europă eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor,
- O politică industrială adaptată erei globalizării,
- O agendă cu noi competențe și noi locuri de muncă,
- Platforma europeană pentru combatere a sărăciei.

În baza Strategiei Europa 2020, privind transformarea în ținte naționale a celor cinci obiective cheie România se aliniază prin Programul Național de Reformă

Conform Strategiei Europa 2020 au fost stabilite cinci mari obiective cheie, care ulterior vor fi transformate în ținte naționale prin intermediul Programelor Naționale de Reformă pentru perioada 2011-2024, în contextual Semestrului European, iar la bază stă Regulamentul nr. 1175/2011 de modificare a Regulamentului nr. 1466/97 privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice, abrogat prin Regulamentul 2024/1263 din 29 aprilie 2024 privind coordonarea eficientă a politicilor economice și supravegherea bugetară multilaterală și de abrogare a Regulamentului nr. 1466/97 al Consiliului (Reg EU No 1175/2011).

La baza recomandărilor specific pentru România, pentru perioada 2011-2023 stau o serie de recomandări specifice din partea Uniunii Europene, cu indicatori specifici, după cum urmează:

- Recomandarea Consiliului (2011/C 216/03),
- Recomandarea Consiliului (2012/C 219/21),
- Recomandarea Consiliului (COM(2013) 373 final),
- Recomandarea Consiliului (SWD(2014) 424 final)
- Recomandarea Consiliului (2015/C 272/01),

- Recomandarea Consiliului (2016/C 299/18),
- Recomandarea Consiliului (2017/C 261/22)
- Recomandarea Consiliului (2018/C 320/22),
- Recomandarea Consiliului (2019/C 301/23),
- Regulamentul Consiliului (2020/C 282/23),
- Regulamentul Consiliului (2021/C 304/23),
- Recomandarea Consiliului (2022/C 334/23),
- Recomandarea Consiliului (2023/C 312/23)

Astfel, conform Recomandărilor Consiliului, mai sus menționate pentru perioada 2011-2024, țintele propuse la nivelul României prin intermediul Programului Național de Reformă (PNR), avem:

- Pentru ocuparea forței de muncă: creșterea ratei de ocupare a populației cu vârstă între 20-64 ani la cel puțin 70%.
- Pentru cercetare și dezvoltare (C&D): îmbunătățirea condițiilor pentru cercetare și dezvoltare, cu scopul de a investi 2 % din PIB, din care 1% investiții publice, respectiv 1% investiții private,
- În privința schimbărilor climatice și energie: reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 20% față de nivelurile din 1990, creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă în consumul final de energie la 24 %, respectiv creșterea eficienței energetice cu 20%,
- Pentru educație: reducerea ratei de părăsire timpurie a școlii sub pragul de 11,3%, creșterea ponderii populației de 30-40 ani cu studii superioare la cel puțin 26,7%
- În privința combaterii sărăciei și excluziunii sociale: reducerea numărului de persoane expuse riscului de sărăcie și excluziune socială cu cel puțin 580 000 de persoane.

În momentul în care punem în analiză guvernarea multilevel (MLG) și Politica de coeziune, pe baza mai multor studii realizate în această direcție se discută despre un compromis dintre cele două, rezultă două dimensiuni, și anume o serie de avantaje precum și dezavantaje.

Din perspectiva avantajelor pot fi identificate (European Parliament, 2014: 68):

- Creșteri percepute ale legitimității politicilor,
- Un proces de elaborare a politilor mai bine informat prin participarea mai multor parteneri,
- Angajament și o responsabilitate mai sporite,
- Procese decizionale mai transparente și o eficacitate sporită în scopul dezvoltării programelor operaționale și selecția proiectelor.

Din perspectiva dezavantajelor, a problemelor și dificultăților pot fi identificate o serie de elemente (*Ibidem*):

- Guvernarea multilevel a primit critici cu privire la creșterea complexității, estomparea responsabilității și crearea de capcane decizionale comune,
- Principiul parteneriatului este aplicat într-o măsură mai mică la nivelul țărilor din Europa Centrală și de Est comparativ cu alte state membre ale UE.

La nivelul României, pentru exercițiul bugetar 2014-2020 există un Acord de Parteneriat (AP) 2014-2020, care în fapt reprezintă documentul strategic aprobat de către Comisia Europeană, care pune bazele utilizării fondurilor europene structurale și de investiții (ESI), la nivelul României (Acord de Parteneriat România 2014RO16M8PA001.1.2).

Din punctul de vedere al obiectivelor care sunt vizate, acordul vizează: dezvoltarea regională, competitivitatea economică, transportul, capitalul uman, dezvoltarea rurală, pescuitul.

Acordul de parteneriat reprezintă un document reprezentativ pentru România care operaționalizează fondurile structurale și de investiții, coroborat cu planurile operaționale funcționale în România, și inclusiv obiectivele tematice la care se raportează fiecare provocare în materie de dezvoltare.

În continuare vom transpune sub formă de tabel provocările în materie de dezvoltare și obiectivele tematice aferente pentru fiecare în parte.

Tabel 13. Provocări în materie de dezvoltare și obiective tematice
(AP 2014RO16M8PA001.1.2, pp.162-163)

Provocare în materie de dezvoltare	Obiectiv tematic
Competitivitate și dezvoltare locală	1.Consolidarea cercetării, a dezvoltării tehnologice și a inovării 2.Îmbunătățirea accesului la tehnologia informației și comunicațiilor, a utilizării și calității acestuia 3.Îmbunătățirea competitivității IMM-urilor, a sectorului agricol și a sectorului pescuitului și acvaculturii 8.Promovarea ocupării durabile și de calitate a forței de muncă și sprijinirea mobilității de muncă
Populație și aspecte sociale	2.Îmbunătățirea accesului la tehnologia informației și a comunicațiilor, a utilizării și calității acesteia 8.Promovarea ocupării durabile și de calitate a forței de muncă și sprijinirea mobilității forței de muncă 9.Promovarea incluziunii sociale, combaterea sărăciei și a oricărei forme de discriminare 10.Investiții în educației, formare și formare profesională pentru dezvoltarea competențelor și învățare pe tot parcursul vieții 11.Creșterea capacității instituționale a autorităților publice și a părților interesate și o administrație publică eficientă
Infrastructură	2.Îmbunătățirea accesului la tehnologia informației și comunicațiilor, a utilizării și a calității acesteia 1.Promovarea transportului durabil și eliminarea blocajelor din infrastructurile rețelelor importante
Resurse	4.Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii de carbon reduse în toate sectoarele 5.Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor 6.Conservarea și protecția mediului, respectiv promovarea utilizării eficiente a resurselor 7.Promovarea transportului durabil și eliminarea blocajelor din infrastructurile rețelelor importante
Guvernare	2.Îmbunătățirea accesului la tehnologia informației și comunicațiilor , a utilizării și a calității acesteia 11.Creșterea capacității instituționale a autorităților publice și a părților interesate și o administrație publică eficientă

Astfel, în perioada 2014-2020, la nivelul României au fost implementate Programele Operaționale, prin intermediul cărora țara noastră a accesat fondurile structurale și de investiții.

Principalele Programe Operaționale pentru perioada 2014-2020 au fost:

- POR, Programul Operațional Regional, principalele obiective fiind: de dezvoltare regională, îmbunătățirea infrastructurii, eficiență energetică, sprijinirea IMM-urilor (POR, 2020: 12-53), în baza acestor obiective existând 14 axe prioritare, plus Asistența tehnică (Anexa), cu un total de 8,25 miliarde Euro, din care 6,7 miliarde Euro sprijinul UE prin Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FEDR), respectiv 1,5 miliarde Euro contribuția națională (<https://www.fonduri-ue.ro/por-2014>),
- POIM, Programul Operațional Infrastructură Mare, orientat cu precădere pentru finanțarea de proiecte majore în domeniul transportului, mediului și energiei (POIM, versiunea 14), care cuprinde 10 axe prioritare structurate în 4 mari direcții: infrastructura de transport, protecția mediului și managementul riscurilor, energie curată și eficiență energetică, respectiv reacție la epidemia de COVID-19,
- POCU, Programul Operațional Capital Uman, focusul fiind pe ocuparea forței de muncă, educație, formare profesională și incluziune socială (<https://mfe.gov.ro/programul-operational-capital-uman-pocu/>),
- POC, Programul Operațional Competitivitate, care a avut ca scop principal susținerea cercetării, dezvoltării tehnologice, inovării și Agenda Digitală, și un buget de 1,58 miliarde Euro, cu 2 axe prioritare: Axa 1- Cercetare, Dezvoltare Tehnologică și Inovare (CDI) pentru o economie competitivă și Axa 2 Tehnologia Informației și Comunicațiilor (TIC) pentru o economie

digitală competitivă (<https://mfe.gov.ro/programul-operational-capital-uman-pocu/>),

- POCA, Programul Operațional Capacitate Administrativă, în scopul eficientizării instituțiilor publice și a sistemului judiciar, orientat spre 3 axe prioritare: Administrația publică și sistem judiciar accesibile și transparente, cu o alocare financiară de 326,38 milioane Euro, Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente 187,69 milioane Euro și Asistența tehnică în valoare de 39,11 milioane Euro (POR 2014-2020),
- POAT, Programul Operațional Asistență Tehnică, acesta a avut ca și scop principal, să sprijine gestionarea și implementarea fondurilor europene, conform Regulamentului 1303/2013, art.59, orientat spre 3 axe: Axa prioritară 1 Întărirea capacității beneficiarilor de a pregăti și implementa proiecte finanțate din FESI și diseminarea informațiilor privind aceste fonduri, Axa 2 Sprijin pentru coordonarea, gestionarea și controlul FESI și Axa 3 creșterea eficienței și eficacității resurselor umane implicate în sistemul de coordonare, gestionare și control al FESI în România (POAT 2014-2020),
- POAD, Programul Operațional Ajutorarea Persoanelor Defavorizate, care a urmărit sprijinul pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale, cu o alocare financiară de 518.838.876 Euro, elaborându-se Hotărârea Guvernului nr 799/2014 în scopul punerii în aplicare a POAD (POAD 2014-2020). Pentru implementarea POAD au fost propuse 2 mari tipuri de operațiuni: P1 precaritatea alimentară (pentru pachetele de alimente, pentru mâncarea preparată), respectiv P2 precaritatea materială de bază, cu 4 sub

Pentru a avea o imagine mult mai clară cu privire la implementarea exercițiului bugetar 2014 – 2020 vom prezenta Tabelul 14, unde sunt corelate Planurile Operaționale din România, cu principalele fonduri ESI, respectiv sumele alocate pentru fiecare în parte.

Tabel 14. Lista programelor din cadrul FEDR, FSE, inițiativei „Locuri de muncă pentru tineri”, FC cu excepția celor din cadrul Obiectivului Cooperare Teritorială Europeană și a programelor FEADR și FEAPM, cu alocări orientative respective pe fonduri ESI și pe an(sprijinul total al UE , inclusiv rezerva de performanță)

Program	Fonduri ESI	Total	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
PO Infrastructura Mare	FEDR	2 483 527 507	292 340 452	300 926 906	324 657 193	333 052 534	380 352 490	420 237 541	431 960 391
	FC	6 934 996 977	825 196 830	884 842 501	949 836 093	999 902 570	1 046 786 040	1 093 828 558	1 134 604 385
PO Capital Uman	FSE	4 220 844 429	496 843 124	518 788 763	574 693 403	601 562 330	645 491 301	678 681 279	704 784 229
Inițiativa „Locuri de muncă pentru tineri” (alocare specială)	Inițiativa „Locuri de muncă pentru tineri”	105 994 315	59 547 368	46 446 947					
PO Capacitate Administrativă	FSE	553 191 489	55 319 149	66 382 979	82 978 723	82 978 723	82 978 723	105 106 383	77 446 809
Programul Operațional Competitivitate	FEDR	1 329 787 234	156 531 627	168 171 439	171 390 876	184 732 937	201 788 332	210 669 652	236 502 371
PO Asistență tehnică	FEDR	212 765 960	21 276 596	31 914 894	28 914 894	31 914 894	31 914 894	31 914 894	34 914 894
PO Regional	FEDR	6 700 000 000	824 202 464	890 691 151	937 021 277	997 021 277	997 021 277	997 021 277	1 057 021 278
PNDR	FEADR	8 015 663 402	1 149 848 554	1 148 336 385	1 146 793 135	1 145 218 149	1 143 614 381	1 141 925 604	1 139 927 194
POPAM	FEAPM	168 421 371	23 085 512	23 380 425	23 594 150	23 976 562	24 534 471	24 702 232	25 148 019
		30 725 192 684	3 904 191 675	4 079 882 390	4 239 879 744	4 400 359 976	4 554 481 908	4 704 087 420	4 842 309 569

Sursa: https://www.fonduri-ue.ro/files/documente-relevante/acord/Acord_de_Parteneriat_2014-2020_RO.pdf

Raportat la perioada 2014-2020, pentru Cooperarea teritorială europeană (CTE), la nivelul României vor funcționa următoarele programe(Acordul de Parteneriat 2014-2020, 262-263):

- 7 programe aferente Politicii de coeziune: 2 programe de cooperare transfrontalieră între România și Bulgaria și între România și Ungaria, 1 program de cooperare transnațională(Dunărea), și 4 programe de cooperare și 4 programe de cooperare inter-regională(INTERREG EUROPA, URBACT III, INTERACT III, EPSON 2020,
- 1 program de cooperare transfrontalieră IPA între România și Serbia,
- 4 programe de cooperare transfrontalieră aferente politici de vecinătate între: România și Republica Moldova, România și Ucraina, la granița dintre Ungaria, Slovacia, România și Ucraina și bazinul Mării Negre, incluzând și elemente ale Politicii maritime integrate și Strategia UE de Creștere Albastră. Strategia UE pentru o creștere sustenabilă în domeniul marin și maritim: creștere albastră, deoarece domeniul marin și maritim reprezintă o importanță majoră, oferă 5,4 mil locuri de muncă, în valoare de 500 de miliarde de Euro pe an, baza fiind strategia Politicii maritime integrate a Comisie din anul 2007(Strategia UE în domeniul marin și maritim: creștere albastră, <https://eur-lex.europa.eu/>)

Pentru a concluziona exercițiile bugetare 2007-2013, respectiv 2014-2020, al nivelul României vom realiza un tabel comparativ unde vom analiza mai multe dimensiuni, cum ar fi: documentul strategic național, logica de programare, concentrarea tematică, condiționalități ex-ante, indicatori de monitorizare, performanță, fonduri acoperite, instrumente teritoriale, guvernarea strategică, rolul parteneriatului, programe operaționale, alocări financiare, abordare strategică, norme de finanțare, monitorizare și

evaluare, reguli europene, conform Tabelului 15 Analiză comparativă 2007-2013 vs 20014-2020

Tabel 15. Analiză comparativă 2007-2013 vs 20014-2020

Dimensiune	CNSR 2007-2013	AP 2014-2020
Document strategic național	Cadrul Strategic Național de Referință (CNSR	Acordul de Parteneriat 2014-2020
Logica de programare	Bazată pe orientări CE privind coeziunea economică, socială și teritorială+ politicile comunitare relevante	Bazată pe Strategia Europa 2020, recomandări specifice de țară, programare integrată pentru fondurile ESI
Concentrare tematică	Nu există o concentrare tematică formală, programarea era mai flexibilă	Concentrare tematică obligatorie: 11 Obiective tematice + fondurile europene structurale
Condiționalități ex-ante	Nu existau	Introducerea obligatorie a condiționalităților ex-ante: RIS3, achiziții publice, incluziune, eficiență energetică
Indicatori de monitorizare	Indicatori de rezultat și output stabiliți de CE pe parcurs	Indicatori comuni, stabiliți prin regulamentele fondurilor ESI, structură unitară de output și rezultat
Performanță	Fond facultativ de performanță la latitudinea statelor (3%)	Rezervă de performanță obligatorie de 6% pentru toate fondurile
Fonduri acoperite	FEDR, FSE, FC	FEDR, FC, FSE/YEI, FEADR, EMFF, acoperire tuturor fondurilor ESI

Dimensiune	CNSR 2007-2013	AP 2014-2020
Instrumente teritoriale	Nu existau instrumente teritoriale predefinite	Introducerea ITI(Investiții Teritoriale Integrate) și CLLD (Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea calității
Guvernanță strategică	Mecanisme tradiționale de coordonare (comitete de monitorizare ale PO)	Mecanism instituțional pe 3 niveluri: CCMAP, Subcomitete tematice, Grupuri de lucru funcționale
Rolul parteneriatului	Implicare mai redusă și neuniformă a partenerilor socio-economici	Parteneriat consolidat conform Reg. 1303/2013, principiul parteneriatului
Programe operaționale	Programare separată pe fonduri, structuri moștenite din perioada de preaderare	6 programe majore de coeziune: POR, POIM, POC, POCU, POCA, POAD + asistența tehnică
Alocări financiare	Nivel ridicat de variație între axe, fără legare strictă de obiective tematice	23 mld Euro pentru coeziune(FEDR, FC, FSE)
Abordare strategică	Accent pe infrastructură și convergență economică	Abordare integrată: competitivitate, incluziune, infrastructură, resurse, guvernanță, etc
Norme de finanțate	Utilizare limitată și neomogenă	Opțiuni obligatorii/standardizate: bareme standard, sume forfetare, rate forfetare
Monitorizare și evaluare	Bazată pe rapoarte PO și orientările CE, fără cadru unic de performanță	Cadru de performanță: indicatori, ținte intermediare, evaluare la jumătatea perioadei
Regulii europene aplicabile	Regulamnetele anterioare ESI(1083/2006, 1080/2006, 1081/2006	Regulamentele 1303/2013 + regulamente specifice 1301/2013, 1304/2013, 1300/2013

Sursa: Elaborare proprie, Cadrul Strategic Național de Referință (CNSR) și Acordul de Parteneriat 2014-2020

Capitolul 7

Exercițiul bugetar 2021-2027

Pentru pachetul legislativ 2021 – 2027, la nivel european există o serie de regulamente ale UE care sprijină acest demers, după cum urmează (https://mfe.gov.ro/perioada-2021-2027-17/#obiective_de_politica):

- Regulamentul (UE) 2021/1056 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de instituire a Fondului pentru o tranziție justă,
- Regulamentul (UE) 2021/1057 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de instituire a Fondului social european Plus (FSE+) și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1296/201,
- Regulamentul (UE) 2021/1058 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 privind Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune,
- Regulamentul (UE) 2021/1059 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 privind dispoziții specifice pentru obiectivul Cooperare teritorială europeană (Interreg) sprijinit de Fondul european de dezvoltare regională și de instrumentele de finanțare externă,
- Regulamentul (UE) 2021/1060 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de stabilire a dispozițiilor comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european Plus, Fondul de coeziune, Fondul pentru o tranziție justă și Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură și de stabilire a normelor financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil, migrație și integrare, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului de sprijin

financiar pentru managementul frontierelor și politica de vize,

- Regulamentul (UE) 2021/1153 al Parlamentului European și al Consiliului din 7 iulie 2021 de instituire a Mecanismului pentru interconectarea Europei și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1316/2013 și (UE) nr. 283/2014,
- Regulamentul (UE) 2024/795 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 februarie 2024 de instituire a platformei „Tehnologii strategice pentru Europa” (STEP) și de modificare a Directivei 2003/87/CE și a Regulamentelor (UE) 2021/1058, (UE) 2021/1056, (UE) 2021/1057, (UE) nr. 1303/2013, (UE) nr. 223/2014, (UE) 2021/1060, (UE) 2021/523, (UE) 2021/695, (UE) 2021/697 și (UE) 2021/241,
- Regulamentul (UE) 2025/1914 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 septembrie 2025 de modificare a Regulamentelor (UE) 2021/1058 și (UE) 2021/1056 în ceea ce privește măsuri specifice de abordare a provocărilor strategice în contextul evaluării intermediare

Conform cadrului multianual financiar pentru anul 2021-2027, plus Next Generation EU, Uniunea Europeană alocă sume considerabile pentru această perioadă, discutând aici despre un total de 1824,3 miliarde Euro care sunt împărțite, în două mari dimensiuni (Anexa 28):

- Cadrul financiar multianual (CFM): 1074, miliarde Euro,
- Next Generation EU, 750 miliarde Euro

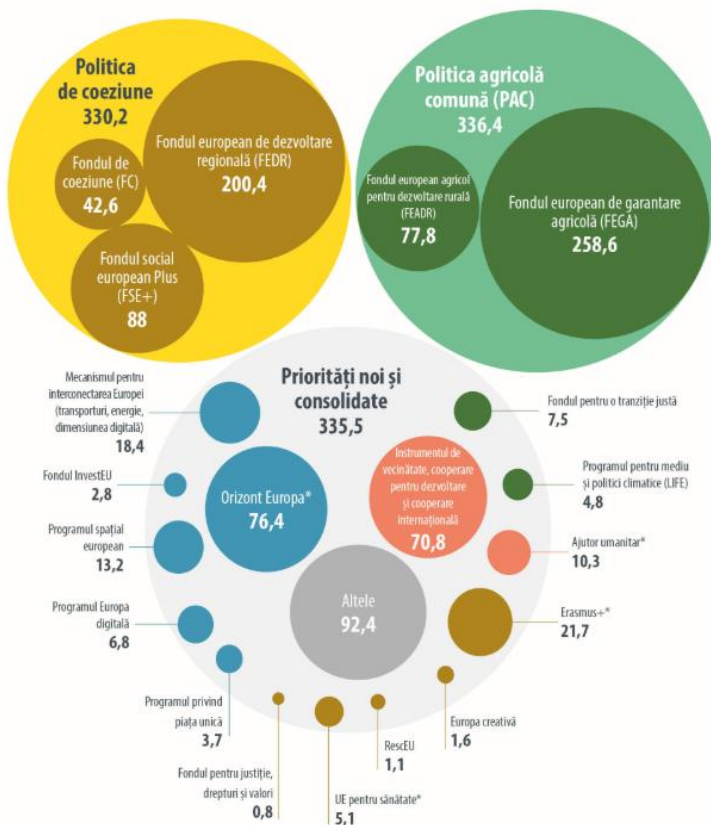
CFM funcționează din anul 1988 pe baza unor bugete pe termen lung, care oferă un cadru stabil și cu limite globale de cheltuieli, iar în prezent discutăm despre perioade de 7 ani .

CFM impune limite/plafoane la nivelul cheltuielilor anuale pt: totalul angajamentelor dintr-un anumit an, totalul plăților dintr-

un anumit an, angajamentele și plățile din fiecare domeniu de cheltuieli/rubrici ale UE.

Pentru o vizibilitate mai mare conform Graficului 3 de mai jos vom prezentat principalele programe și fonduri din CFM.

Grafic 3. Principalele programe și fonduri din cadrul CFM

O majorare suplimentară de 12,5 miliarde EUR în decursul perioadei 2021-2027 a fost convenită cu Parlamentul European și alocată pentru: Orizont Europa, Erasmus+, „UE pentru sănătate”, Fondul de gestionare integrată a frontierelor, „Drepturi și valori”, „Europa creativă”, InvestEU, IVCDCL. Majorările vor fi finanțate în principal din venituri provenite din amenzi în domeniul concurenței și din dezangajări.

* din care 500 de milioane EUR provin din realocarea de 2,5 miliarde EUR din marjele convenite cu Parlamentul European

Sursa:

<https://www.consilium.europa.eu/ro/infographics/mff2021-2027-geu-final/>

După cum putem observa conform CFM 2021-2027 există trei mari direcții, politici, precum și consolidate în cadrul cărora funcționează programe și fonduri specifice, după cum urmează:

- Politica de coeziune unde avem: Fondul de coeziune (FC), Fondul European de dezvoltare regională (FEDR), și Fondul social european Plus(FSE+),
- Politica agricolă comună (PAC), unde regăsim: Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR), respectiv Fondul european de garantare agricolă (FEGA)
- Priorități noi consolidate, unde avem: unică, Fondul de Mecanismul pentru interconectarea Europei(transporturi, energie, dimensiunea digitală, Fondul InvestEU, Programul Spațial european, Programul Europa Digitală, Programul privind piața unică, Fondul pentru justiție, drepturi și valori, Fondul pentru o tranziție justă, Programul pentru mediu și politici climatice(LIFE), Ajutor umanitar, Erasmus+, RescEU, UE pentru sănătate

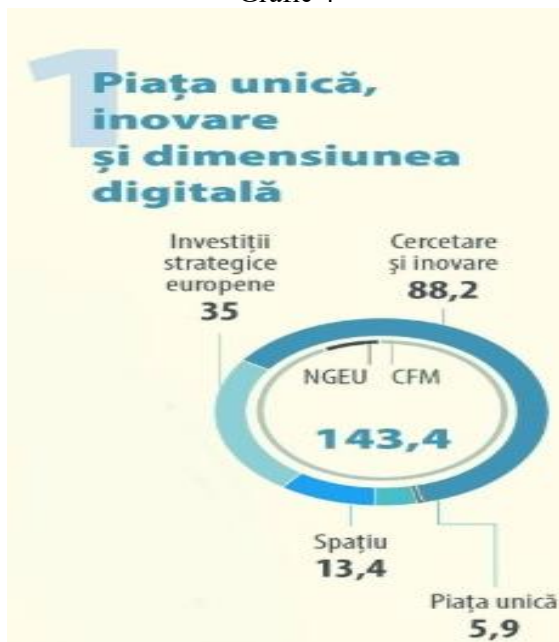
În completarea exercițiului bugetar aferent perioadei 2021-2027 avem și dimensiunea Next Generation EU(NGEN care se referă la alimentarea redresării și rezilienței, unde din totalul de 750 miliarde de Euro, avem următoarea repartizare (Anexa 29):

- Mecanismul de redresare și reziliență 672 mld Euro,
- Mecanismul de protecție civilă a Uniunii (rescEU) 1,9 mld Euro,
- Orizont Europa 5 miliarde Euro,
- Fondul InvestEU 5,6 mld Euro,
- Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR), 7,5 mld Euro,
- Fondul pentru o tranziție justă 10 miliarde Euro,
- React EU 47,5 mld Euro.

Pentru o vizualizare mult mai în detaliu a împărțirii sumelor alocate prin CFM pentru perioada 2021-2027, există 7 mari delimitări financiare în interiorul CFM:

- 1) Piața unică, inovare și dimensiunea digitală, conform Graficului 4,
- 2) Coeziune, reziliență și valori Grafic 4
- 3) Resurse naturale și mediu, Grafic 5
- 4) Migrație și gestionarea frontierelor, Grafic 6,
- 5) Securitate și apărare, Grafic 6,
- 6) Vecinătate în întreaga lume, Grafic 6,
- 7) Administrație publică europeană, Grafic 6.

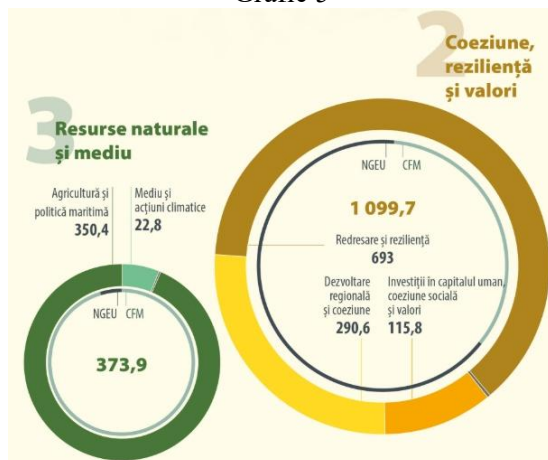
Grafic 4

Sursa:

<https://www.consilium.europa.eu/ro/infographics/mff2021-2027-ngeu-final/>

Grafic 5

Sursa:

<https://www.consilium.europa.eu/ro/infographics/mff2021-2027-ngeu-final/>

Grafic 6

Sursa: *Ibidem*

7.1. Exercițiul bugetar 2021-2027 pentru România

Pentru a înțelege implementarea fondurilor și a programelor specifice pentru România trebuie să avem în vedere câteva elemente esențiale, după cum urmează:

- Strategia Națională de Competitivitate (SNC) 2021-2027, care este considerat ca fiind un document de tip busolă, fiind considerat ca un nivel de viziune, funcția principală fiind de viziune economică,
- Acordul de parteneriat 2021-2027, document semnat între Guvernul României și Comisia Europeană pentru Politica de Coeziune, aici discutăm despre un nivel de planificare, ca și funcție definește cum organizăm fondurile structurale,
- Din punctul de vedere al nivelului de execuție discutăm despre Programele Operaționale (PO), ca și funcție principală implementează investițiile structurale pe termen lung,
- Planul Național de Reziliență și Redresare, care are ca și rol finanțarea de reforme condiționat de ținte și jaloane, un instrument creat special pentru recuperarea post-pandemie, având ca și funcție accelerarea reformelor și investițiilor critice până în 2026.

Conform Strategiei Naționale de Competitivitate (SNC) 2021-2027, reprezintă o viziune de sinteză regăsim o serie de alte strategii sau proiecte de strategii, cum ar fi: Strategia Națională de Specializare Inteligentă 2021-2027, Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare, Agenda Digitală, Documentul de Politică Industrială a României, Strategia Națională pentru ocuparea forței de muncă, Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030, Strategia Energetică a României 2022-2030, Planul Național Strategic 2023-2027, etc.

Strategia Națională de Competitivitate este rezumată într-o serie de obiective și măsuri, conform Anexei 30.

Pentru România, pentru exercițiul bugetar 2021-2027 are semnat un Acord de parteneriat, conform deciziei C(2002)5132, unde regăsim toate obiectivele de politică ale Uniunii Europene pentru perioada mai sus menționată, cu rezultate specifice așteptate la nivelul fiecărui obiectiv și în funcție de fiecare program implementat.

Cu privire la programele planificate în cadrul Acordului de Parteneriat, lista programelor Interreg planificate sunt reprezentate în cadrul Tabelului 16 Lista programelor Interreg planificate.

Tabel 16. Lista programelor Interreg planificate

CCI	Titlul
2021TC16FFIR001	Urbact IV
2021TC16FFTN004	(Interreg VI-B) Danube
2021TC16IPCB002	(Interreg VI-A) IPA CBC Romania Serbia
2021TC16NXCB010	(Interreg VI-A) NEXT Huskroua
2021TC16NXCB011	(Interreg VI-A) NEXT Romania Moldova
2021TC16NXCB012	(Interreg VI-A) NEXT Romania Ukraine
2021TC16NXTN002	(Interreg VI-B) Interreg NEXT Black Sea Basin
2021TC16RFCB020	(Interreg VI-A) Romania-Bulgaria
2021TC16RFCB042	(Interreg VI-A) Romania-Hungary
2021TC16RFIR001	(Interreg VI-C) Interreg Europe
2021TC16RFIR002	(Interreg VI-C) Interact
2021TC16RFIR004	ESPON 2030 Cooperation Programme

Sursa: <https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2023/10/f5ba8a43b695501e5128b7969d04de4a.pdf>

Planul Național de Redresare și Reziliență se axează pe Mecanismul de Redresare și Reziliență (MRR), care se regăsește în cadrul Regulamentului 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului, din data de 12 februarie 2021, art. 4 (Reg UE 2021/241).

La nivelul PNRR există 3 principii fundamentale, după cum urmează(PNRR, 2021: 2-3):

- Distribuirea echitabilă geografică a fondurilor ,
- Descentralizarea,
- Rolul autorităților locale.

Din punctul de vedere al structurii PNRR discutăm despre 15 componente care acoperă pilonii prevăzuți în regulament, conform Tabelului 17. Componente si pilonii PNRR .

Tabel. 17 Componente, piloni, finanțare și pondere din PNRR

Pilonul (P)	Componentă (C)	Finanțare MRR (miliarde EUR)	Pondere a din PNRR
P1: Tranziția verde	C1: Gestionarea apei	1,4	5,0 %
	C2: Pădurile și protecția biodiversității	0,9	3,2 %
	C3: Gestionarea deșeurilor	1,2	4,3 %
	C4: Transporturi sustenabile	7,4	25,9 %
	C5: Valul de renovări	2,2	7,7 %
	C6: Energia	0,8	2,7 %
P2: Transformarea digitală	C7: Transformarea digitală	1,8	6,4 %
P3: Creșterea inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii	C8: Reformele fiscale și ale pensiilor	0,5	1,6 %
	C9: Sprijin pentru întreprinderi, C&D&I	2,4	8,6 %
P4: Coeziunea socială și teritorială	C10: Fond local	1,8	6,4 %
	C11: Turismul și cultura	0,4	1,6 %
P5: Sănătatea și reziliența economică și socială	C12: Asistență medicală	1,7	6,0 %
	C13: Reforme sociale	0,2	0,7 %
	C14: Buna guvernare	0,2	0,6 %
P6: „Next generation”	C15: Educația	3,5	12,3 %
P7: REPowerEU	C16: Capitolul privind REPowerEU	2,0	7,1 %
	Total	28,5	100 %

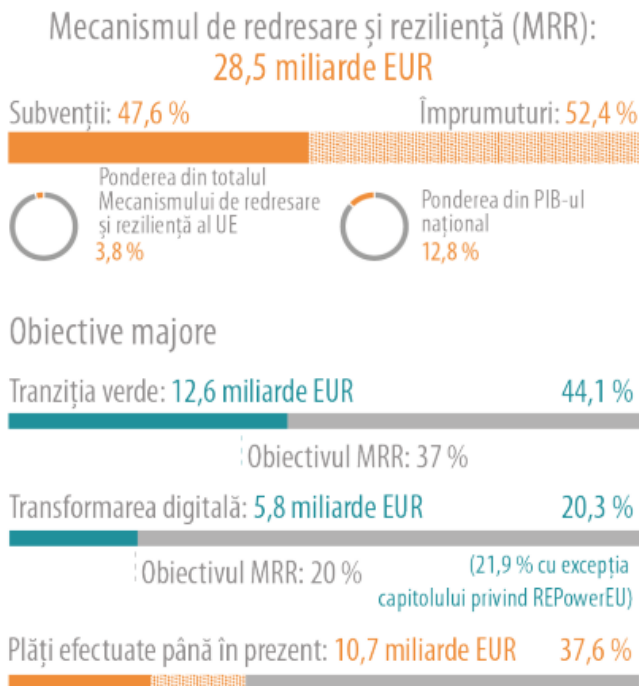
Sursa:

[Phttps://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733641/EPRS_BRI%282022%29733641_RO.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733641/EPRS_BRI%282022%29733641_RO.pdf)

Conform PNRR la nivelul României, pe baza planului aprobat de Consiliu în 8 decembrie 2023, discutăm despre 28,5 miliarde Euro, care reprezintă 12,8% din PIB-ul țării în anul 2019, existând o serie de reforme care urmează să beneficieze de aceste fonduri (Anexa 31), precum și o serie de măsuri care urmează să fie sprijinite în cadrul fiecărui pilon al PNRR-ului (Anexa 32).

Subvențiile sunt orientate prin intermediul Mecanismului de Redresare și reziliență (MRR) și în direcția obiectivelor majore, mai exact, tranziția verde, respectiv transformarea digitală conform Graficului 7. Mecanismul de redresare și reziliență (MRR)

Grafic 7. Mecanismul de redresare și reziliență (MRR)

Sursa:

https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733641/EPRS_BRI%282022%29733641_RO.pdf

Pentru a avea o vizualizare mult mai clară a etapelor cheie de implementare a PNNR vom prezenta evoluția Graficului 8. Evoluția PNRR, etape cheie.

Grafic 8. Evoluția PNRR, etape cheie

Sursa:

https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733641/EPRS_BRI%282022%29733641_RO.pdf

La nivelul României conform Acordului de parteneriat (AP) 2021-2027 avem 8 Programele Operaționale 2021-2027, în valoare de 45,1 miliarde Euro dintre care 31,5 alocare europeană, respectiv 13, miliarde alocare națională.

Cele 8 Programe Operaționale gestionate de către Ministerul Investițiilor și proiectelor Europene în calitate de titular de program și autoritate de management (AM), sunt(<https://mfe.gov.ro/sinteza-programelor-operationale-2021-2027>; HG nr. 936 din 5 nov 2020), cu sumele aferente alocate pentru fiecare program în parte (Anexa 32):

- Programul Operațional de Dezvoltare Durabilă,
- Programele Operaționale Regionale,
- Programul Operațional pentru Tranziție Justă,
- Programul Operațional Educație și Ocupare,
- Programul operațional Sănătate,
- Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială,
- Programul Operațional Transport,
- Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare,

Programele Operaționale Regionale 2021-2027 sunt împărțite pentru fiecare regiune de dezvoltare a României, existând astfel 8 programe(mfe.gov.ro), la nivelul programelor funcționând priorități(9 priorități în total, anumite priorități pot diferi în funcție de regiuni) la nivelul cărora sunt alocate fonduri:

- Programul Operațional Regional București-Ilfov 1,46 miliarde Euro,
- Programul Operațional Regional Centru 1,38 miliarde Euro,
- Programul Operațional Regional Nord-Est 1,75 miliarde Euro,
- Programul Operațional Regional Nord-Vest 1,43 miliarde Euro,
- Programul Operațional Regional Sud Muntenia 1,57 miliarde Euro
- Programul Operațional Regional Sud-Est 1,48 miliarde Euro
- Programul Operațional Regional Sud-Vest Oltenia 1,2 miliarde Euro
- Programul Operațional Regional Vest 1,17 miliarde Euro.

Ca și fond european principal care funcționează la nivelul regiunilor de dezvoltare prin intermediul Programelor Operaționale Regionale este Fondul European de Dezvoltare Regională (FADR), iar în cadrul Tabelului 17 vom realiza o reprezentare a tuturor priorităților POR la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare a României în funcție de bugetul FEDR alocat.

Din perspectiva Politicii de Coeziune (PC), la nivelul României s-au alocat pentru perioada 2021-2027 32,44 mld euro, repartizat pe diferitele fonduri europene, după cum urmează (<https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2022/01/NOTA-6.pdf>):

- 28,847 mld euro, FEDR, FC și FSE+,
- 0,367 mld euro pentru Obiectivul de Cooperare Teritorială Europeană/Interreg,
- 2,31 mld euro pt Fondul pentru o Tranziție Justă,
- 1,090 mld euro transfer FC către mecanismul pentru Interconectarea Europei (CEF),
- Dpdv al alocării pe regiuni, FEDR și FSE + avem: 25,184 mld euro pentru regiuni mai puțin dezvoltate și 0,125 mld euro pentru regiune mai dezvoltată Regiunea București -Ilfov.

Tabel 18. Repartizare fondurilor POR conform priorităților în milioane Euro-FEDR

București-Ilfov	Centru	Nord Est	Nord Vest	Sud Muntenia	Sud Est	Sud Vest Oltenia	Vest
P1. O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice -149 mil euro	P1. O regiune competitivă prin inovare și întreprinderi dinamice pentru o economie inteligentă 229,99 mil euro	P1. Nord-Est – O regiune mai competitivă, mai inovativă 357,064 mil euro	P1 – O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice 278,719 mil euro	P1. O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice – 360,348 mil euro	P1 – O regiune competitivă prin inovare, digitalizare, întreprinderi dinamice și smart city – 308,7 mil euro	P1 – Competitivitate prin inovare și întreprinderi dinamice o 206,822 mil euro	P1. O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice – 200,692 mil euro
P2. O regiune digital - 30 mil euro	P2. O regiune digital 68,79 mil euro	P2. Nord-Est – O regiune mai digitalizată 85,943 mil euro	P2 – O regiune cu localități smart – 34, 282 mil euro	P2. O regiune cu orașe prietenoase cu mediul – 310,673 mil euro	P2 – O regiune cu localități prietenoase cu mediul și mai reziliență la riscuri – 306,3 mil euro	P2 – Digitalizare în beneficiul cetățenilor și al firmelor o 29,314 mil euro	P2. O regiune cu orașe SMART și o administrație digitalizată – 29 mil euro

Prioritatea 3. O regiune prietenoasă cu mediul 120 mil euro	P3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul 198,71 mil euro	P3. Nord-Est – O regiune durabila, mai prietenoasa cu mediul 333,187 mil euro	P3 – O regiune cu localități prietenoase cu mediul – 196, 066 mil euro	P3. O regiune cu mobilitate urbană durabilă – 183,594 mil euro	P3 – O regiune cu emisii de carbon reduse – 170,3 mil	P3 – Eficienta energetica si infrastructura verde o 237,551 mil euro	P3. O regiune cu orașe prietenoase cu mediul – 133,276 mil euro
P4. O regiune cu mobilitate ridicată 115 mil euro	P4. O regiune cu mobilitate urbană durabilă 198,71 mil euro	P4. Nord-Est – O regiune cu o mobilitate urbana mai durabila 235,719 mil euro	P4 – O regiune cu mobilitate urbană multimodală durabilă – 259, 382 mil euro	P4. O regiune mai accesibilă – 191,375 mil euro	P4 – O regiune accesibilă – 200,6 mil euro	Prioritatea 4 – Mobilitate urbană durabila o 98,540 mil euro	P4. O regiune cu mobilitate urbană sustenabilă – 133,759 mil euro
Prioritatea 5. O regiune accesibilă 42,5 mil euro	Prioritatea 5. O regiune accesibilă 68,03 mil euro	P5. Nord-Est – O regiune mai accesibila 154,844 mil euro	P5 – O regiune accesibilă 157, 231 mil euro	Prioritatea 5. O regiune educată – 36,495 mil euro	Prioritatea 5 – O regiune educată – 48,9 mil euro	Prioritatea 5 – Accesibilitate si conectivitate la nivel regional o 145,538 mil euro	P5. O regiune accesibilă – 134,606 mil euro

Prioritatea 6. O regiune cu infrastructură educațională modernă mil 68,6	Prioritatea 6. O Regiune Educata 54,47 mil euro	P6. Nord-Est – O regiune educata 124,871 mil euro	P6 – O regiune educată – 38, 693 mil euro	Prioritatea 6. O regiune atractivă – 173,047 mil euro	P6 – O regiune atractivă – 150,5 mil euro	Prioritatea 6 – Educație moderna si incluziva o 50,848 mil euro	P6. O Regiune educată și atractivă – 143,807 mil euro
Prioritatea 7. O regiune atractivă și incluzivă 37 mil euro	Prioritatea 7. O regiune cu turism sustenabil 26,26 mil euro	P7. Nord-Est – O regiune mai atractivă 102,352 mil euro	Prioritatea 7 – O regiune atractivă -178, 808 mil euro	P7. Asigurare funcționării sistemului de management al PORSM – 56,586 mil		P 7 – Dezvoltare teritoriala sustenabilă o 193,557 mil euro	Prioritatea 7. O regiune pentru cetățeni – 164,062 mil euro
Prioritatea 8. Asistență tehnică 23,4 mil euro	Prioritatea 8. O regiune atractivă 157,56 mil euro	P8. Asistență tehnică 63,103 mile euro	P8 – Asistență tehnică – 51, 395 mil euro			P8 – Asistență tehnică o 35,67 mil euro	P8. Asistență tehnică – 41,970 mil euro
	Prioritatea 9. Asistență tehnică o FEDR – 49,51 mil euro						

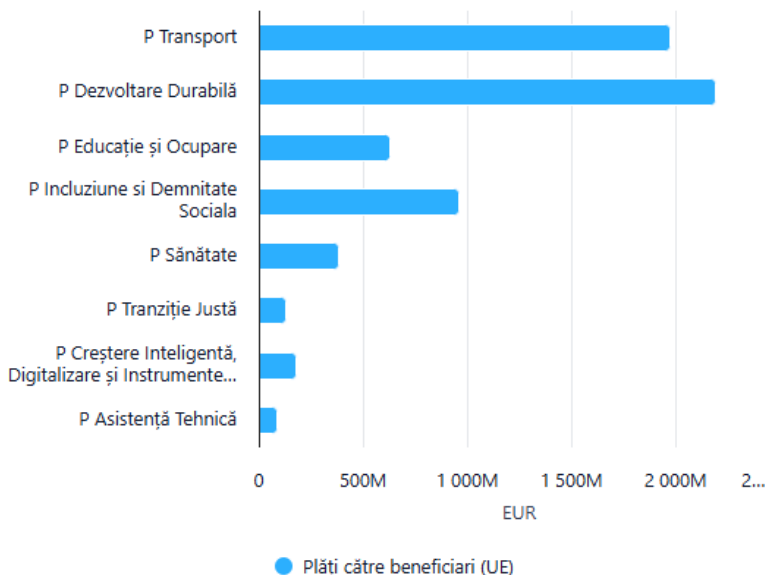
Sursa: Elaborare proprie, <https://mfe.gov.ro/por-2021-2027-sinteza-regiuni/>

Din punctul de vedere al stadiului de absorbție la fondurilor europene pentru perioada 2021-2027, conform statisticilor absorbție avem, 25,6% absorbție a fondurilor la zi, 29,6% absorbția la programe naționale și 15,6% absorbția la programe regionale, dintr-un total de alocare UE de 30 986 467 853 Euro.

Pentru o vizualizare mai exactă a plăților către beneficiari conform Programelor naționale avem Graficul 9, iar pentru plățile către beneficiari pentru Programele Regionale avem Graficul 10, iar în Anexa 33 vom vizualiza ponderea plăților către beneficiari(națională) și pondere plăți către beneficiari(regionali) .

Grafic 9

Programe Naționale — Plăți către beneficiari (UE)

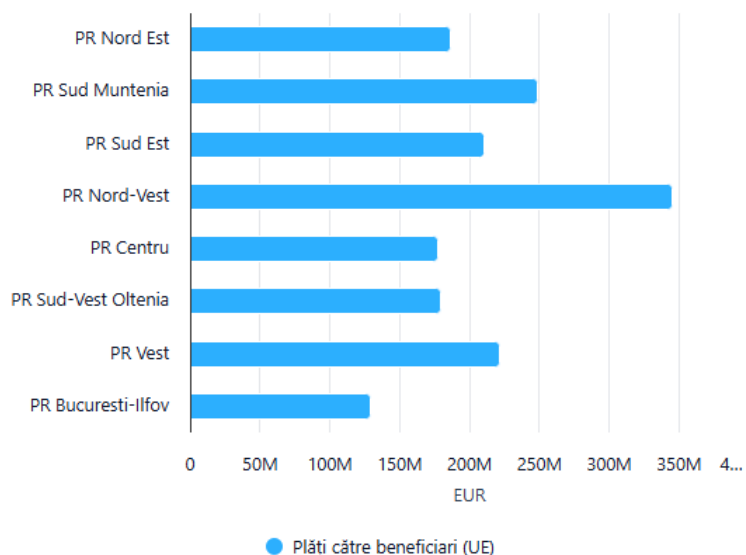

Sursa:

https://mfe.gov.ro/map2021/absorbtie/stats_absorbtie.php

Grafic 10.

Programe Regionale — Plăți către beneficiari (UE)

Sursa: https://mfe.gov.ro/map2021/absorbție/stats_absorbție.php

Capitolul 8

Srijin financiar UE pentru cooperarea transfrontalieră

Când discutăm despre srijinul financiar al Uniunii Europene pentru cooperarea transfrontalieră, trebuie să discutăm despre două paliere, mai exact cooperarea la frontierele interne.

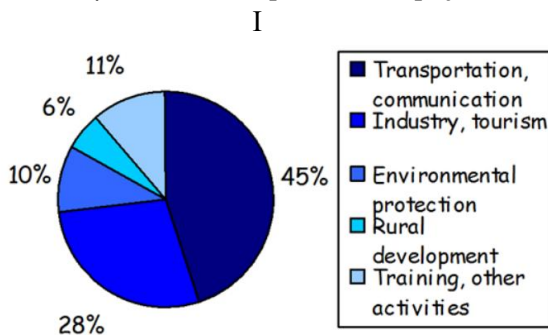
Un instrument important din acest punct de vedere, ca și inițiativă comunitară îl reprezintă Programul INTERREG, lansat în anul 1990.

Începând din anul 1990, de la lansarea programului și până în perioada contemporană, programul a evoluat și a îmbrăcat diverse forme, discutăm despre o experiență de mai bine de 20 de ani , cu peste 800 de proiecte implementate, cu o implicare a peste 200 de organizații(<https://interreg.net/en/program-interreg/>).

Din perspectiva evoluției Programului INTERREG, putem aminti următoarele etape (*Ibidem*):

- INTERREG I, cooperare la nivelul granițelor interne ale UE, perioada 1990-1993, unde cofinanțarea statelor membre a fost de 50%, contribuția UE fiind de 1082 milioane Euro fiind finanțate o serie de proiecte din diverse sectoare, conform Graficului 11,

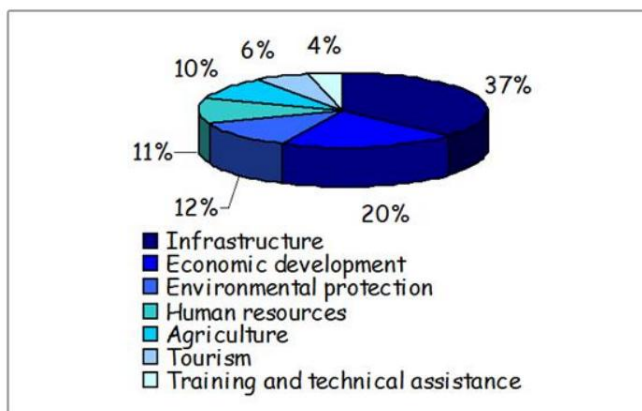
Grafic 11. Distribuția sectorială a proiectelor srijinite de Interreg

Sursa: Dr. Czímre Klára, Development of cross-border regions, Debreceni Egyetem, Debrecen, 2013, p.50

- 1994-1999 Programul INETRREG II¹ se extinde și la granițele externe ale UE, unde avem trei direcții: INTERREG IIA cu o alocare de 2565 mil Euro pe sectoare de activitate conform Graficului 12, IIB și IIC, cu un mecanism specific de implementare (Anexa 35).

Grafic 12. Distribuția INTERREG IIA de-a lungul frontierelor care primesc alocare Phare (1994-199, %)

Sursa: *Ibidem*

- 2000 INTERREG III, unde avem INTERREG IIIA, IIIB, IIIC, la început orientate pe zone geografice, ulterior pe zone tematice. INTERREG III a fost cea mai mare inițiativă comunitară din cadrul fondurilor structurale ale UE pentru perioada 2000-2006, cu o alocare de 4875 milioane Euro, care a reprezentat 2,2%b din fondurile structurale. Toate regiunile NUTS 3 situate de-a lungul frontierelor terestre interne și

¹ Astfel pentru Programul INTERREG secțiunile de intervenție sunt 3 la număr, după cum urmează: A. Cooperare transfrontalieră, B. Cooperare transnațională, C. Cooperare Interregională.

externe ale UE, precum și anumite regiuni maritime au fost eligibile în carul programului INTERREG IIIA.

- 2006, noul regulament privind *Grupările Europene de Cooperare teritorială (EGTS)*, cu scopul de a oferi o bază judiciară mai puternică,
- 2007-2013 INTERREG IV, Cooperarea Teritorială devine obiectiv Distinct al Politicii de Coeziune (Reg. 1080/2006; Reg. 1083/2006). Prin obiectivul Cooperării Teritoriale Europene sunt finanțate; 53 de programe de cooperare transfrontalieră de-a lungul frontierelor interne ale UE (contribuția FEDR 5,6 miliarde Euro); 13 programe de cooperare transnaționale, ex regiunile Mării baltice, Alpilor și Mediteranei (contribuția FEDR 1,8 miliarde Euro)
- Pentru ciclul de programare 2014-2020 este implementat un regulament specific pentru cooperarea teritoriale cu sprijinul FEDR, INTERREG V (Reg. UE 1299/2013)
- 2021, Interreg VI, armonizarea programelor , concentrare tematică, cu accelerare către transformarea verde.

Trecând la frontierele externe ale Uniunii Europene și suportul financiar privind cooperarea transfrontalieră vom trece în revistă Programul PHARE CBC

Programul PHARE CBC își are originile în anul 1989, care a luat ființă imediat după căderea Zidului Berlinului, care a avut la bază Regulamentului Consiliului (CEE) nr. 3906/1989 al Consiliului din 18 decembrie 1989 privind ajutorul economic acordat Republicii Ungare și Republicii Populare Poloneze (Council Reg. EEC No 3906/1989), Poland and Hungary: Assitance for Reconsturing their Economies (Niemann A, 2009: 1-5), astfel încât să sprijine tranziția celor două state mai sus menționate către economia de piață și democrație, și totodată prevenirea colapsului acestor state după ieșirea de sub influența sovietică.

Astfel Programul PHARE CBC a fost introdus în anul 1994 în cadrul Fondurilor de preaderare, inițial pentru promovarea cooperării transfrontaliere între regiunile candidate din Europa, în fapt fiind creat pentru a reflecta inițiativa INTERREG.

Pentru perioada 1994-1998, Programele PHARE CBC au fost operaționale la nivelul mai multor frontiere europene, conform Figurii 2. PHARE CBC -programe bilaterale, cu un total de 958,9 mil Euro.

Figura 2. PHARE CBC – programe bilaterale

Sursa: SPECIAL REPORT No 5/99 concerning Phare cross-border cooperation (1994 to 1998), accompanied by the replies of the Commission

Din punct de vedere financiar la nivelul granițelor țintă ale Programului PHARE CBC pentru perioada 1994-1998 gradul de implementare este conform Tabelului 19.

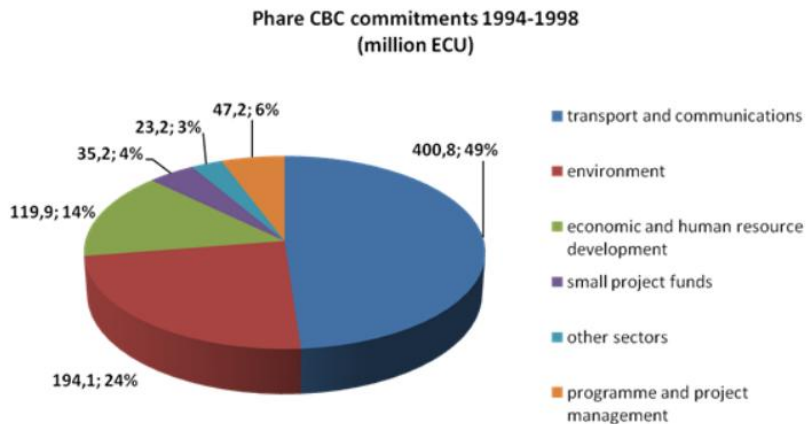
Tabel 19. Implementarea CBC pe țări și domenii de intervenție 1994-1998

Programme		Transport, telecom	Environment, energy nuclear safety	Economic and human resources development	Small projects funds (SPF)	Others	Programme and project management	Total	Implementation rate
Albania - Greece	Committed Contracted Paid	36,35 8,74 3,12	5,45 0,00 0,00	0,30 0,00 0,00	0,00 0,65 0,00	1,00 0,00 0,00	1,90 1,16 0,65	45,00 10,55 3,77	23,45 % 8,37 %
Albania - Italy	Committed Contracted Paid	35,40 16,83 1,55	5,75 0,00 0,00	0,15 0,05 0,03	0,00 0,00 0,00	1,90 1,11 0,00	1,80 1,07 0,64	45,00 19,06 2,22	42,36 % 4,94 %
Bulgaria - Greece	Committed Contracted Paid	91,19 11,44 2,29	5,65 5,62 3,51	0,00 0,00 0,00	0,00 0,00 0,00	0,00 2,15 0,00	2,77 1,91 1,38	99,61 19,21 7,17	19,28 % 7,20 %
Czech Republic - Austria	Committed Contracted Paid	4,35 1,70 0,00	10,10 3,16 1,39	4,76 0,12 0,08	2,00 1,00 0,48	4,31 2,08 0,87	1,48 0,46 0,33	27,00 8,52 3,15	31,54 % 11,67 %
Czech Republic - Germany	Committed Contracted Paid	28,30 20,09 11,18	50,32 24,54 21,42	15,50 3,71 1,29	4,17 2,17 0,97	2,55 2,55 1,17	6,54 4,89 2,64	107,38 57,95 38,66	53,97 % 36,00 %
Estonia - Baltic Sea	Committed Contracted Paid	3,01 1,26 0,52	7,25 2,82 2,17	5,46 4,19 2,11	0,00 0,00 0,00	0,00 0,00 0,00	0,90 0,80 0,71	16,61 9,07 5,51	54,57 % 33,17 %
FYROM - Greece	Committed Contracted Paid	24,20 13,86 2,82	1,60 0,00 0,00	2,40 1,00 0,11	0,50 0,00 0,00	0,00 0,00 0,00	1,30 0,37 0,27	30,00 15,22 3,20	50,74 % 10,67 %
Hungary - Austria	Committed Contracted Paid	12,71 3,53 1,99	4,32 0,60 0,50	12,74 1,95 1,38	0,95 0,46 0,32	0,06 0,00 0,00	1,23 0,70 0,70	32,00 7,24 4,89	22,63 % 15,29 %
Latvia - Baltic Sea	Committed Contracted Paid	6,41 1,82 1,81	8,64 4,16 3,45	0,66 0,10 0,04	0,00 0,00 0,00	0,00 0,00 0,00	0,99 0,85 0,62	16,70 6,93 5,91	41,52 % 35,41 %
Lithuania - Baltic Sea	Committed Contracted Paid	12,23 10,52 8,70	8,81 1,36 0,05	1,13 0,04 0,00	0,00 0,00 0,00	0,00 0,00 0,00	1,14 0,75 0,30	23,30 12,67 9,06	54,37 % 38,89 %
Poland - Baltic Sea	Committed Contracted Paid	1,42 1,02 0,71	13,84 5,37 4,37	2,83 2,76 2,74	0,18 0,18 0,16	0,00 0,00 0,00	1,00 0,36 0,17	19,27 9,68 8,16	50,21 % 42,33 %
Poland - Germany	Committed Contracted Paid	140,16 98,94 74,21	61,12 25,96 14,94	31,56 17,91 7,37	7,15 5,07 2,35	1,67 0,00 0,00	10,77 6,76 4,44	252,44 154,64 103,30	61,26 % 40,92 %
Slovak Republic - Austria	Committed Contracted Paid	0,91 0,40 0,09	2,99 1,74 0,96	4,28 1,02 0,40	0,22 0,22 0,01	0,00 0,00 0,00	0,60 0,28 0,11	9,00 3,66 1,56	40,65 % 17,35 %
Slovenia - Austria	Committed Contracted Paid	1,32 0,50 0,00	2,34 0,40 0,31	7,27 1,88 1,63	0,13 0,13 0,04	0,30 0,00 0,00	0,66 0,28 0,22	12,00 3,18 2,19	26,50 % 18,24 %
Slovenia - Italy	Committed Contracted Paid	2,83 2,23 0,88	3,22 2,30 1,32	2,14 1,23 0,57	0,14 0,00 0,00	0,99 0,70 0,67	0,67 0,45 0,33	10,00 6,93 3,78	69,26 % 37,81 %
International/Multi-country	Committed Contracted Paid	0,00 0,00 0,00	2,70 2,47 2,23	28,74 3,07 1,35	19,75 19,37 6,17	10,45 3,44 0,77	13,49 11,73 7,65	75,12 40,08 18,17	53,35 % 24,19 %
Total committed		400,79	194,09	119,91	35,17	23,22	47,25	820,44	
Total contracted		192,88	80,49	39,03	28,59	10,53	33,06	384,58	46,88 %
Total paid		109,86	56,63	19,08	10,50	3,48	21,15	220,71	26,90 %

Sursa: *Ibidem*

Din punct de vedere procentual, din punctul de vedere al implementării PHARE CBC pe domenii de intervenție la 31 decembrie 1998 avem reprezentarea conform Graficului 13.

Grafic 13. Implementarea PHARE CBC pe domenii de intervenție 1998

Sursa: Czimre K., Development of cross-border regions, Debreceni Egyetem, 2013, p.61

În perioada 1998-2000 conform noului său Regulament, PHARE CBC a urmărit următoarele obiective (Reg EC No 2760/98):

- Promovarea regiunilor de frontieră din țările Europei Centrale și de Est cu regiunile din țările vecine și țări în curs de aderare, astfel încât să sprijine regiunile de frontieră să depășească problemele specifice de dezvoltare,
- Crearea și dezvoltare de rețele de cooperare de o parte și alta a frontierei

Consiliul European de la Luxemburg din anul 1997, a transformat PHARE din program de asistență generală într-un

instrument de preaderare cu priorități bine definite, după cum urmează(Luxembourg European Council, 1997: 5-22):

- Consolidarea instituțională, prin pregătirea administrației pentru aplicarea legislației UE (Acquis-ul comunitar),
- Investiții economice, cofinanțarea infrastructurii și a proiectelor de dezvoltare regională în scopul reducerii decalajelor economice.

Pentru perioada 2000-2006 suportul financiar fost majorat, astfel încât 1141 de milioane de Euro au fost implicate pentru proiectele PHARE, ceea ce a reprezentat 10% din totalul angajamentelor anuale PHARE, anul 2003 venind cu o suplimentare de 33 milioane de Euro (Tabel 20), cu scopul de a sprijini investițiile CBC la viitoarea frontieră externă a UE și a țărilor aderente să se pregătească pentru programele Interreg și de Neighbourhood Programmes.

Tabel 20. Alocare total Phare și cota Phare CBC în 2003(mil Euro)

Country	National Programmes	Cross-Border Cooperation		Nuclear Decommissioning	Total
		amount	% of NP		
Bulgaria	99.0	28.0	28.3	61.9	188.9
Czech Republic	95.2	19.0	19.9	-	114.9
Estonia	39.5	3.0	7.6	-	42.5
Hungary	107.0	19.0	17.8	-	126.0
Latvia	45.6	3.0	6.6	-	48.6
Lithuania	67.0	3.0	4.5	30.0	100.0
Poland	402.8	56.0	13.9	-	458.8
Romania	272.1	11.0	4.0	-	283.1
Slovakia	57.1	12.0	21.0	25.0	94.1
Slovenia	37.9	7.0	18.5	-	44.9
Total	1 223.2	161.0	13.2	116.9	1 501.1

Sursa: https://eta.bibl.u-szeged.hu/1300/1/development_of_cross_border_regions.pdf

Anul 1999 aduce armonizarea Programelor Interreg si PHARE, astfel încât în perioada 2000-2006 în perioada Interreg III, unul dintre obiectivele de bază a UE a fost utilizarea unei coordonări metodologice sau chiar integrări pentru Interreg IIIA și PHARE CBC, iar pentru a vizualiza diferențele vom prezenta Tabelul 21 și Tabelul 22.

Anii 2004 , respectiv 2007 au reprezentat două momente importante în istoria Uniunii Europene, care au coincis cu 2 valuri de aderare, cel mai semnificativ fiind anul 2004 , când avem 10 noi state membre ale UE (Cipru, Malta, Cehia, Estonia, Letonia, Lituania, Slovacia, Slovenia și Ungaria) iar anul 2007 aduce două noi membre, și anume, România, respectiv, Bulgaria (Istoria UE 2000-2009)

Tabel 21. Diferențe între procedurile Interreg și PHARE CBC până în 1998

	Interreg	Phare CBC
Financial Regulation	regulated by the Structural Fund	Phare countries were subject to the provisions of Title IX of the Financial Regulation (stipulating different programme selection and implementation arrangements for Community expenditure
Length of approved period	five-year period (1995-1999) by the Commission	can only be implemented through annual commitments
Selection of projects and the supervision of their implementation	responsibility of the Member States	responsibility of the Commission
Allocation	allocated at regional level	allocated at national level
Territoriality principle	prevented Interreg funds being used to co-finance CBC projects in Phare countries and the CBC-programme co-financing Interreg programmes in the Member States, although such co-financing was one of the main reasons for establishing the CBC programme	

Sursa: Czimre, 2013, p.67

Tabelul 22. Diferențele dintre procedurile Interreg și Phare CBC, perioada 2000-2006

	Interreg IIIA (2000-2006)	Phare CBC (2000-2006)
funding	secure funding for the 2000-2006 programming period	uncertain future of the availability of financial resources due to enlargement
length of approved period	the European Commission approves the Interreg Programmes for a period of several years	the Commission approves the Phare CBC Programmes on annual basis
need for approval	the individual projects do not need to be approved by the EC	the projects – except for the very small ones – must be approved by the Commission
size limit	no limit in size	limited to a minimum of 2 million euro

Sursa: *Ibidem*

Alte Programe importante implementate la nivelul Uniunii Europene:

- Phare CREDO
- LACE
- TACIS CBC
- MEDA
- CARDS
- IPA
- ENPI
- ENI

Capitolul 9

Programele transfrontaliere implementate la granița româno-maghiară

Istoricul cooperării transfrontaliere la granița româno-maghiară poate fi evidențiată prin intermediul mai multor etape, faze de implementare:

- Perioada 1996-2003 PHARE CBC,
- 2004-2006, Programul PHARE CBC RO-HU 2004-2006,
- Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria – România 2007-2013 (HU-RO 2007-2013),
- Programul INTERREG VA 2014-2020,
- Programul INTERRGE VI A 2021-2027,

Programul PHARE CBC la granița româno-maghiară este identificat începând din anul 1996, momentul în care Comisia Europeană a extins programul la nivelul unei regiuni de frontieră, unde erau două țări candidate, mai exact România și Ungaria.

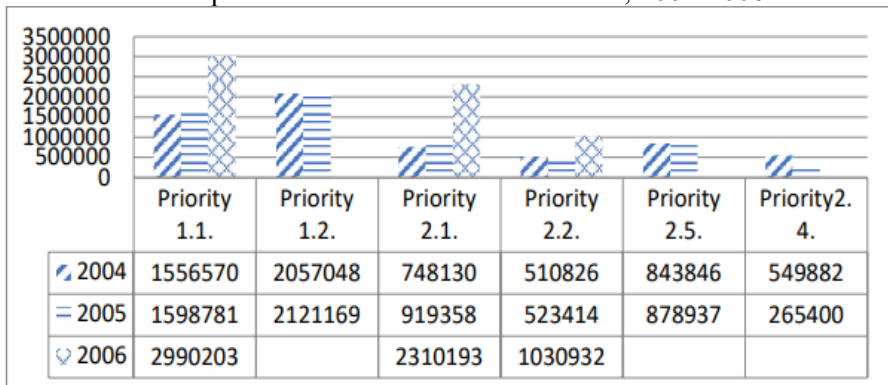
Astfel între anii 1996 și 2003, în baza fondului UE PHARE CBC, au fost alocate nu mai puțin de 34 de milioane de Euro în direcția proiectelor PHARE CBC, în scopul implementării fondurilor pe partea maghiară, respectiv 28 de milioane de Euro în scopul implementării proiectelor pentru partea românească (<https://www.brecoradea.ro/index.php/programe/phare-cbc>), urmărindu-se proiecte de modernizare a frontierei, infrastructură, protecția mediului (<http://www.huro-cbc.eu/en/overview>).

Pentru perioada 2004 – 2006, privind etapa de implementare a Programului de Cooperare Transfrontalieră, România – Ungaria, Ungaria Serbia și Muntenegru, programul a pus la dispoziție un buget de 32 milioane de Euro pentru Ungaria (INTERRGE) și 20 milioane de Euro pentru România (PHARE CBC).

În perioada 2004-2006 **Programul PHARE CBC** implementat la nivelul graniței româno-maghiare, a sprijinit prin fondurile disponibile implementarea mai multor proiecte

transfrontaliere, la nivelul mai multor priorități, conform Graficului 14.

Grafic 114. Implementarea PHARE CBC RO-HU, 2004-2006

Sursa: Constantin-Vasile ȚOCA, Cosmin CHIRIAC, Florentina CHIRODEA, EVALUATION OF THE REGIONAL COOPERATION AT THE ROMANIAN – HUNGARIAN BORDER, in Crisia, LI(Suppl. 1), 2021, 143-154

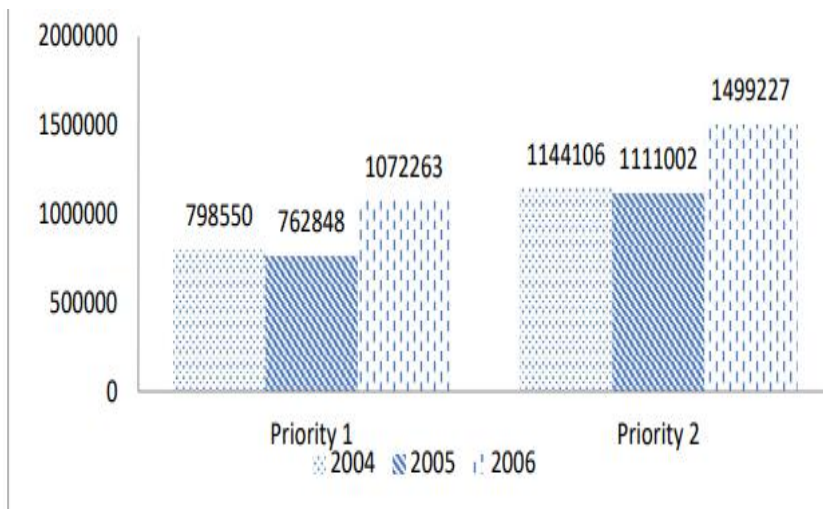
La nivelul graniței româno–maghiare, un rol important în implementarea proiectelor transfrontaliere l-au avut înființarea Euroregiunilor, unde avem funcționale Euroregiunile:

- Bihor – Hajdu Bihar, una dintre cele mai active Euroregiuni în implementarea fondurilor transfrontaliere(Dogot, 2009: 1-6),
- Euroregiunea Carpatica, cu participarea a 5 țări Europene, fiind unda dintre cele mari Euroregiuni (Suli-Zakar, 2014:16-28; Țoca, Horga, 2006, p. 129-136),
- Euroregiunea Dunăre-Criș- Mureș-Tisa, cu participarea României, Ungariei și Serbiei.

Conform celor trei Euroregiuni enunțate anterior, la nivelul frontierei româno-maghiare Euroregiunea Bihor-Hajdu Bihar a fost una dintre cele mai active Euroregiuni prin intermediul județelor Bihor și Hajdu Bihar, care se regăsesc în componența sa, iar pentru a vizualiza implicarea celor două județe în atragerea de

fonduri CBC, mai jos vom exemplifica prin intermediul Graficului 15.

Grafic 15. Implementarea proiectelor PHARE CBC în Euroregiunea Bihor-Hajdu Bihar

Sursa: *Ibidem*

Pentru Perioada 2007-2013 la nivelul graniței româno-maghiare a funcționat Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria -România 2007-2013(HU-RO 2007-2013), a avut un buget de aproximativ 248 mil Euro, Conform Tabelului 23.

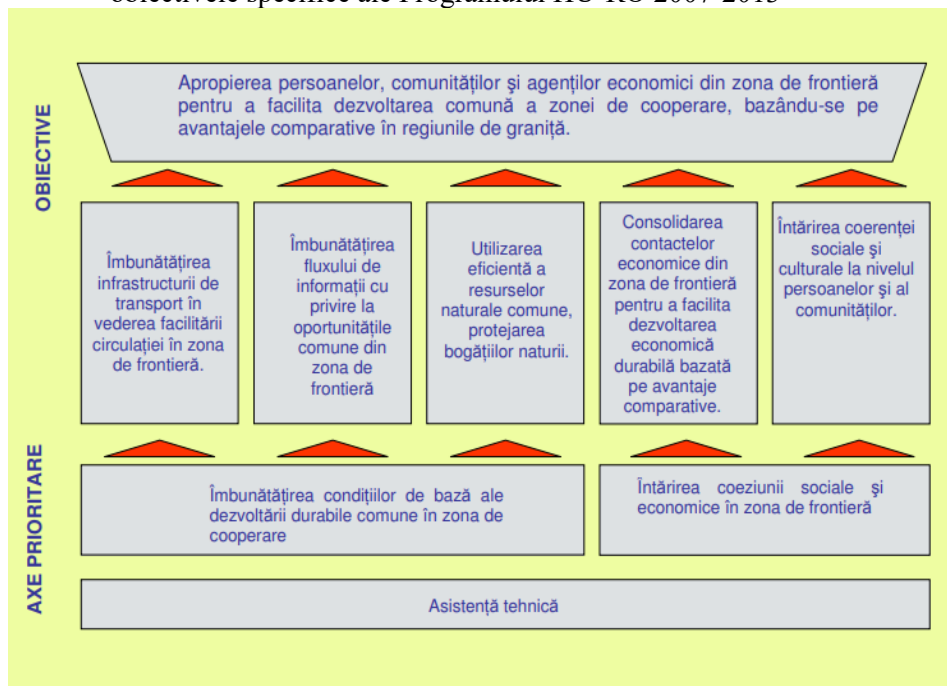
Tabel 23. Finanțarea HU-RO 2007-2013

	Prioritatea 1		Prioritatea 2	
FEDR (EUR)	114 482 217	85%	96 524 222	85%
Finanțare publică națională* EUR *(suma cuprinde contributia publica a Statelor Membre participante si a aplicantilor)	20 202 744	15%	17 033 686	15%
Total (EUR)	134 684 961		113 557 908	

Sursa: <http://huro-cbc.eu/ro/finantare>

Totodată **Programul HU-RO 2007-2013** a avut 2 axe prioritare, respectiv 5 obiective specifice care au fost interconectate, conform Figurii 3, existând o serie de domenii de intervenție pentru fiecare dintre cele două mari axe prioritare (Anexa 36-Prioritatea 1 și Anexa 37-Prioritatea 2).

Figura 3. Interconectivitatea dintre axele prioritare și obiectivele specifice ale Programului HU-RO 2007-2013

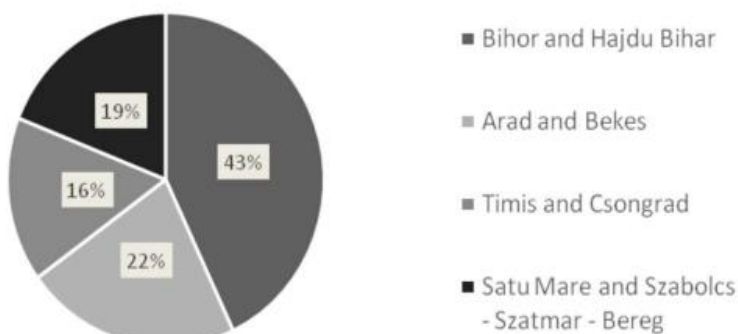

Sursa: Programul de Cooperare Transfrontalieră
UNGARIA-ROMÂNIA, 2007-2013, Obiectiv de cooperare
teritorială europeană Ungaria – România Program de
Cooperare Transfrontalieră 2007- 2013, 2008,
<https://www.brecoradea.ro/download/Programul%20Operational%20HU-RO.pdf>

Din perspectiva celor 2 obiective, și anume, obiectivul de convergență, Obiectivul CTE care vizează granițele interne ale UE și granițele externe ale UE, în funcție de autoritatea de management avem următoarele fonduri europene în implementare în arealul țintă: FEDR, FC, FSE, FEDR (transferuri către IAP), FEDR (transferuri către IEVP), conform Anexei 38.

Pentru a avea o imagine de ansamblu asupra fondurilor implementare în perioada 2007-2013, la nivelul județelor eligibile la granița româno-maghiară, din punct de vedere procentual sunt prezentate conform graficului 16. Proiectele implementate HU-RO 2007-2013%

Grafic 16. . Proiectele implementate HU-RO 2007-2013%

https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/76827/ssoar-crisia-2021-Suppl.%201-toca_et_al-Evaluation_of_the_regional_cooperation.pdf?sequence=1
 Programul de Cooperare Transfrontalieră ENPI Ungaria-Slovacia-România, Ucraina 2007-2013

După cum putem observa din cadrul graficului, la fel ca și în cadrul proiectelor implementate prin intermediul PHARE CBC 2004-2006, se poate observa că 43 % din fondurile HU-RO 2007-2013 au fost implementate la nivelul județelor Bihor (RO) și Hajdu Bihar (HU), ceea ce ne confirmă o continuitate a puterii de atragere de fonduri în cadrul Euroregiunii Bihor – Hajdu Bihar.

Tot în perioada 2007-2013 a fost implementat Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria -Slovacia-România-Ucraina ENPI, program care se încadrează în cadrul Politicii europene de vecinătate (ENP), care utilizează Instrumentul European de Vecinătate și Parteneriat (ENPI), (ENPI HU-SK-RO-UA, 2007-2013).

La nivelul ENPI funcționează nu mai puțin de 15 programe cu un buget de 1,18 miliarde Euro repartizat la nivelul granițelor mai multor țări (Anexa 39), iar ca și reprezentare grafică avem Figura 4. Harta Țărilor ENPI, împărțite în patru mai categorii:

- Membre UE
- Membre ENP
- Candidate UE
- Alte țări candidate

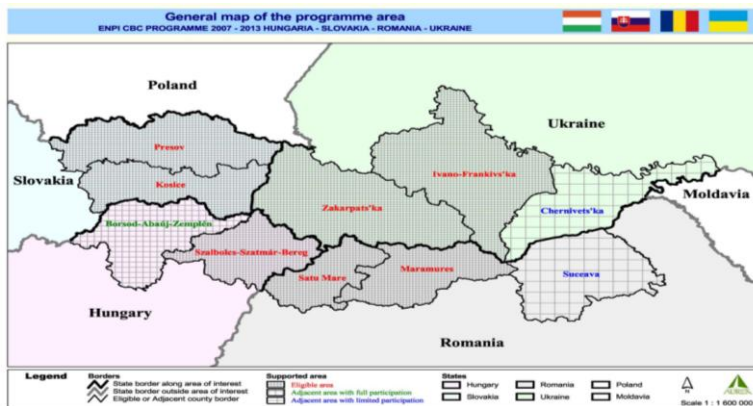
Fig 4. Harta țărilor ENPI

Sursa: www.mdrt.ro

Pornind de la harta generală a țărilor, vom trece la un nivel mai particular al țărilor ENP și al programului ENPI și mai exact, arealul ținută, care ne interesează pe noi, mai exact granița Ungaria-Slovacia-România-Ucraina, conform Figurii 5.

Figura 5. Programul ENPI 2007-2013 Ungaria-Slovacia-România-Ucraina

https://www.mdlpa.ro/userfiles/hu_sk_ro_uk_prezentare_apel.pdf

Pentru a vizualiza eficacitatea Programului ENPI la granița României, Ucrainei și Moldovei vom prezenta mai jos Tabelul 24, în baza unei analize ex-post (Radu, Pocola, Țoca, 2017, 209-2020)

Tabel 24. Eficacitatea Programului de Cooperare Transfrontalieră România-Moldova-Ucraina 2007-2013

	EU Funds (a)	% from total EU funding	Co-funding (b)	% from co- funding (in %) (c)	Other sources of funding (d)	Total funding(e) = (a)+(b)+(d)
Priority 1	56 668.623	45%	566862	10%	n/a	62335485
Priority 2	44976391	35%	4497639	10%	n/a	49474030
Priority 3	12401246	10%	1240125	10%	n/a	13641371
Technical Assistance	12671807	10%	n/a	n/a	n/a	12671807
Total	126718067	100%	11404626	-	n/a	138122693

Source: http://www.fonduri-structurale.ro/Document_Files/transfrontaliera/00000041/yujkx_POC_Ro-Ua-Md_feb_romana.pdf

Pentru perioada 2014-2020 la granița româno-maghiară a funcționat Programul INTERREG V-A România-Ungaria, cu sprijinului Fondului European de Dezvoltare Regională (FEDR), cu un buget de aproximativ 232 milioane Euro, ir din acest buget 177 mil Euro este finanțat de către FEDR, și cu orientare spre 6 Axe prioritare (Anexa 40).

Bugetul programului este asigurat din 3 direcții principale de finanțare, după cum urmează(<https://interreg-rohu.eu/ro/despre-program/>):

- FEDR maxim 85%,
- Co-finanțarea națională, care provine de la bugetul statului român, în valoare de 13%, respectiv de la bugetul statului maghiar, 10% sau 15%, în funcție de natura beneficiarului,
- Contribuția proprie a beneficiarilor: pentru beneficiarii români contribuția este de minim 2%,(ORDIN nr. 1.299 din 29 aprilie 2024; ORDIN nr. 1.201 din 6 iunie 2023; iar pe partea maghiară contribuția beneficiarilor este de 0 sau minim 5%

Pentru o vizualizarea mai exactă a repartizării financiare pe priorități o vom prezenta în Tabelul 25.

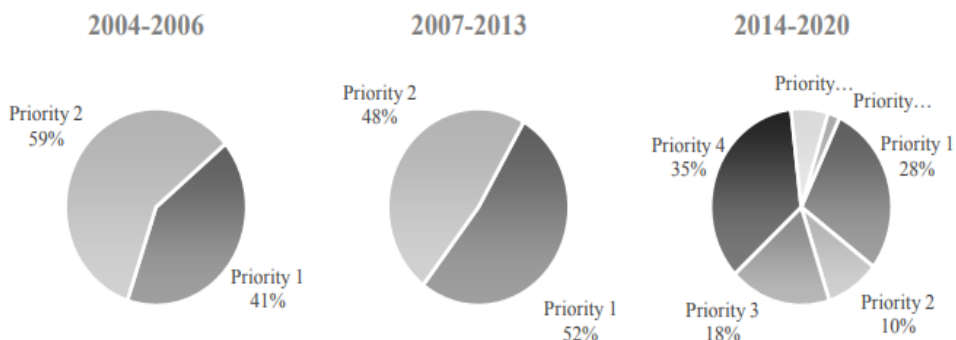
Tabelul 25. Buget angajat din alocarea totală a programului FEDR per priorități

Priority Axis	Investment objectives	ERDF Allocation	Contracted	Contracting phase	Submission and evaluation phase	Comments	% committed
PA 1	6b, 6c	43,067,515	33,785,402.11		10,622,290.92	ROHU456 in precontracting phase (FAF associated to CN of ROHU349)	103.1%
PA 2	7b, 7c	17,268,247	14,777,237.16	2,491,010			100.0%
PA 3	8b	30,673,795	10,398,482.20	20,275,312.67			100.0%
PA 4	9a	72,347,288	47,613,912.26	6,518,027.01	22,729,641.54	ROHU453 (FAF associated to CN of ROHU236) and ROHU457 (FAF associated to CN of ROHU245) in submission/ evaluation phase	106.2%
PA 5	5b	11,022,135	11,833,716			over-contracting	107.4%
PA 6	11b	3,411,372	3,641,213.22			over-contracting	106.7%
		177,790,352	122,049,963	29,284,349.68	33,351,932.46		103.9%

Source: <https://interreg-rohu.eu/wp-content/uploads/2020/12/ROHU-Final-Evaluation-Report.pdf>

Pentru a realiza o analiză comparativă la nivelul celor trei programe: PHARE CBC; HU-RO-2007-2013, respectiv INTERREG VA 2014-2020, privind implementarea proiectelor la nivelul priorităților, vom evidenția cu ajutorul Graficului 17.

Grafic 17. Distribuția finanțării pe priorități, în perioadele programelor Phare CBC (2004-2006), HU-RO (2007-2013) și Interreg VA (2014-2020)

Sursa: Constantin-Vasile Țoca, Cosmin Chiriac, *ROMANIAN HUNGARIAN CROSS-BORDER COOPERATION, EXAMPLES OF GOOD PRACTICE FOR THE WESTERN BALKANS*, in From Exclusive Borders to Inclusive Frontiers in the Western Balkans, ANALELE UNIVERSITĂȚII DIN ORADEA. SERIA: RELAȚII INTERNAȚIONALE ȘI STUDII EUROPENE, 2024/1/2, p.186

Programul INTEREG VI-A 2021-2027 România -Ungaria, a pus la dispoziția celor 8 județe eligibile din România și Ungara un buget în valoare de 175,940,025.00 EUR, cu un suport din partea Fondului European de Dezvoltare Regionale de 80%, mai exact în valoare de 140,752,020.00 EUR, repartizate la nivelul a 3 mari priorități (Interreg VI-A Romania-Hungary Programme):

- Prioritatea 1. Cooperarea pentru o zonă transfrontalieră verde și mai rezilientă între România și Ungaria²,

² O Europă mai verde: Energie regenerabilă/ Schimbări climatice și prevenirea riscului de dezastre/ Biodiversitate

- Prioritatea 2. Cooperare mai mare pentru coeziune și social între România și Ungaria³,
- Prioritatea 3. O cooperare transfrontalieră mai sustenabilă, bazată pe comunitate și mai eficientă⁴.

³ O Europă mai socială: Sănătate/Cultură și turism

⁴ O mai bună guvernare în materie de cooperare : Consolidarea capacității instituționale/ Consolidarea eficacității administrației publice / Acțiuni interpersonale

Capitolul 10

Indicatori/Instrumente/Platforme prin intermediul cărora se măsoară coeziunea socială

Din punctul de vedere al măsurării coeziunii sociale la nivelul Uniunii Europene, raportat la fondurile europene structurale, putem lua în calcul o serie de instrumente/platforme instrumente

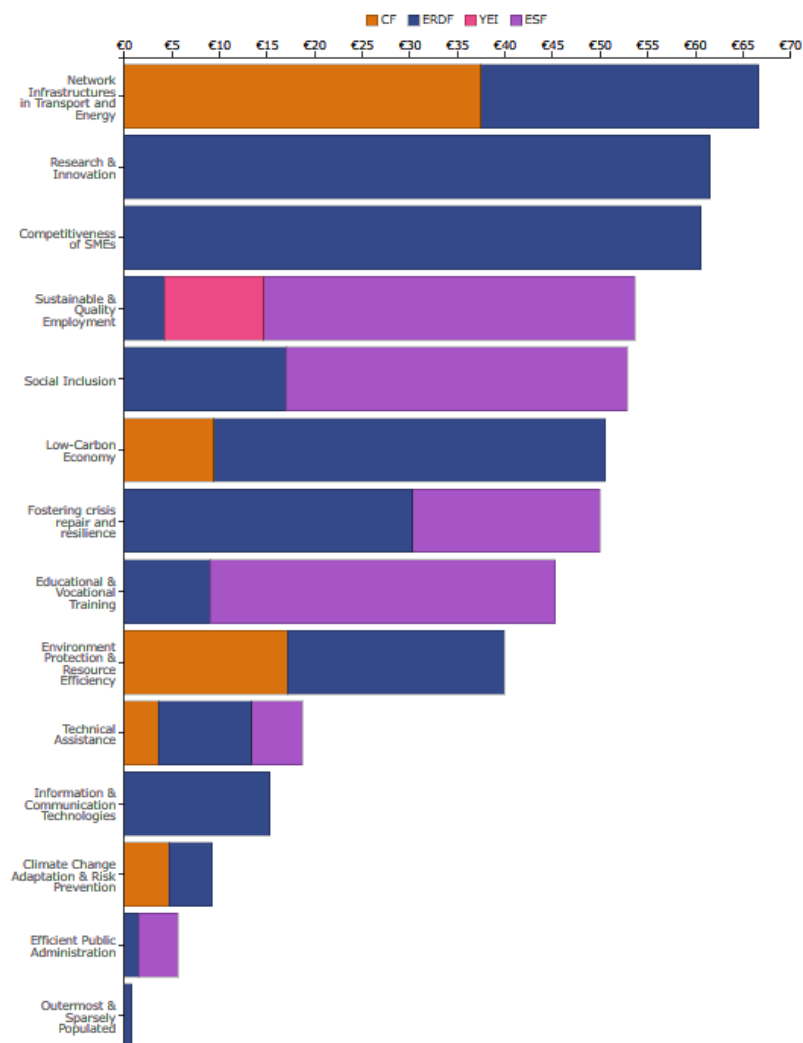
Platforma Kohesio, o platformă a Uniunii Europene, o bază de date care oferă transparență asupra proiectelor și beneficiarilor proiectelor europene, unde sunt analizați mai mulți indicatori/teme, după cum urmează (<https://kohesio.ec.europa.eu/en/themes>):

- Tehnologia informației și comunicațiilor,
- Competitivitatea IMM-urilor,
- Reducerea emisiilor de carbon,
- Adaptarea la schimbările climatice și prevenirea riscurilor,
- Protecția mediului și eficiența resurselor,
- Infrastructura de rețea în transporturi și energie,
- Locuri de muncă sustenabile și de calitate,
- Incluziunea socială,
- Formare educațională și profesională,
- Administrare publică eficientă,
- React EU

O altă platformă utilă care vizează coeziune este Cohesion Open Data Platform, create de Comisia Europeană, unde sunt puse la dispoziția entităților interesate o serie de informații prin intermediul cărora se promovează transparența în privința utilizării fondurilor europene, scopul fiind acela de a sprijini regiunile UE în reformelor economice. Platforma adună programe de la nivelul Politicii de coeziune, care cumulează nu mai puțin de 22 de acorduri de parteneriat adoptate, care reprezintă 308 miliarde de Euro, iar în procente 83% din bugetul disponibil al Politicii de coeziune (<https://data.europa.eu/>).

Pentru a evidenția un indicator specific din cadrul bazei de date vom exemplifica prin intermediul Graficului 18. 2014-2020: Bugetul politicii de coeziune pe teme, miliarde EUR.

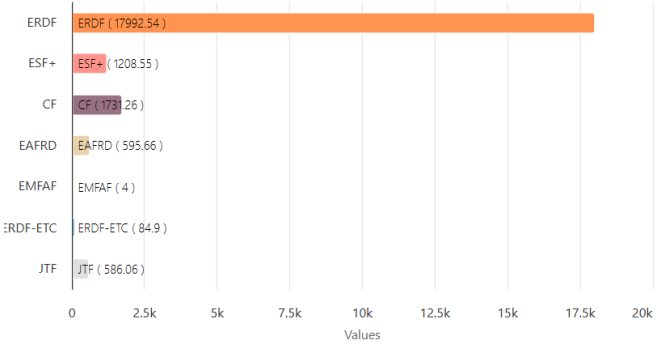
Graficul 18. 2014-2020: Bugetul politicii de coeziune pe teme, miliarde EUR

Sursa: https://cohesiondata.ec.europa.eu/cohesion_overview/14-20/#financing

Platforma STRAT-BOARD, care reprezintă un instrument cartografic interactiv pentru strategiile de dezvoltare urbană și teritorială, iar pentru a evidenția datele puse la dispoziție de platformă vom prezenta Graficul 19 și Graficul 20.

Grafic 19. Contribuția per Fond

Sursa: <https://territorial.ec.europa.eu/sustainable-development/strategies/strat-board/?lng=en>

Grafic 120. Obiective de politică

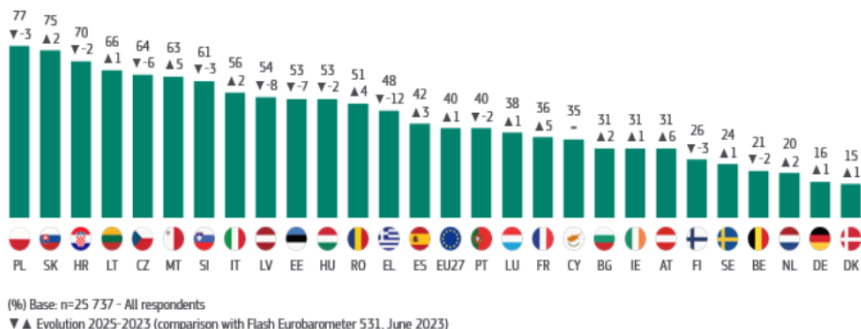
Sursa: <https://territorial.ec.europa.eu/sustainable-development/strategies/strat-board/?lng=en>

Indicele de competitivitate regională (RCI), care funcționează începând cu anul 2010 și care are rolul de a măsura principalii factori ai competitivității pentru toate regiunile NUTS 2 la nivelul Uniunii Europene, oferind un set diversificat de indicatori prin intermediul cărora să măsoare capacitatea unei regiuni de a oferi un mediu atractiv pentru firme, rezidenți, etc, iar după 2022 se implementează ICR 2.0, care vine cu un set nou de instrumente interactive(https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/maps/regional-competitiveness_en).

Eurobarometrul UE reprezintă un instrument foarte util, care are rolul de a studia opinia publică pe baza unor chestionare standardizate la nivel european pe marginea mai multor teme de interes, conform politicilor europene, printre care și o temă de mare interes Regiuni și Politica regională.

Un exemplu de cercetare se referă la Conștientizarea cetățenilor asupra Politicii regionale a UE, unde sunt adresate un set de întrebări pre codificate și post codificate cu privire la acest subiect.

Grafic 21

<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3355>

Concluzii

Prin intermediul lucrării *Cooperarea transfrontalieră - instrument pentru creșterea coeziunii sociale*, am demonstrat că cooperarea transfrontalieră a evoluat de la o simplă necesitate de vecinătate și depășirea barierelor istorice, la rangul de pilon strategic al arhitecturii de integrare europeană, iar din punct de vedere istoric se poate evidenția o evoluție organică, trecerea de la inițiative izolate la un sistem amplu, care este guvernat de tratate, regulamente, completat de o dimensiune instituțională complexă și solidă.

Frontierele, operaționalizate de-a lungul lucrării nu doar ca și limite administrative ori geopolitice, ci ca spații de convergență, au fost upgrdate cu ajutorul Politicii de Coeziune în adevărate punți de legătură transfrontaliere sau interfețe de integrare, această evoluție demonstrează diminuarea efectului de barieră, care reprezintă o precondiție fundamentală pentru desăvârșirea coeziunii sociale la nivelul Uniunii Europene

Prin intermediul îmbinării dimensiunii teoretice și practice lucrarea oferă o perspectivă integrată asupra evoluției CBC, politicilor, fondurilor UE și implicit impactul cooperării transfrontaliere, cu accent pe frontiera româno-maghiară, prin valoarea adăugată în regiunile transfrontaliere țintă.

Din perspectiva mecanismelor financiare ca motor al coeziunii teritoriale, prin prisma analizei comparative ale celor trei exerciții bugetare putem evidenția o maturizare prin prisma modului de alocare și utilizare a sprijinului financiar din partea UE pentru CBC, trecându-se de la finanțări ale infrastructurii de bază la proiecte orientate spre sustenabilitate, digitalizare, tranziția verde, reziliență, incluziune, etc.

Exercițiile bugetare au adus totodată o serie de simplificări a procedurilor, o centrare pe tematici mai exacte și orientarea spre durabilitatea investițiilor.

Spre exemplu, pentru România se pot remarca o serie de îmbunătățiri privind implementarea programelor CBC, un proces de învățare și adaptare continuă, focalizare pe obiective politice europene, urmărindu-se astfel o integrare mai profundă a

comunităților de frontieră românești în spațiul economic și social european

Pe baza demersului metodologic, cercetarea întreprinsă pe parcursul lucrării ne-a permis validarea celor două ipoteze propuse la începutul lucrării.

Prin intermediul Ipotezei 1, putem afirma că programele CBC prin alocări țintite și o guvernare adecvată, produc efecte pozitive cuantificabile la nivelul coeziunii sociale, dincolo de plusvaloarea rezultatelor imediate ale proiectelor.

Analiza proiectelor implementate la granița româno – maghiară prin intermediul diverselor priorități și măsuri specifice în diversele domenii cum ar fi: sănătate, educație, mobilitate, etc, depășește simpla atingere a unor indicatori cuantificabili. Proiectele implementate au creat o serie de rețele civice active, multiplicând în același timp nivelul de încredere transfrontalieră. Spre exemplu accesul la servicii medicale de urgență transfrontaliere ori piețele de muncă interconectate au diminuat sentimentul de izolare periferică, generând astfel o coeziune socială reală, bazat pe un sentiment consolidat de apartenență comună.

Din perspectiva Ipotezei de lucru 2 utilizarea instrumentelor transfrontaliere asigură continuitatea dialogului, al comunicării transfrontaliere, funcționarea serviciilor comună și după finalizarea exercițiilor bugetare multianuale. Sustenabilitatea este asigurată prin implicarea instituțională locală și prin crearea unor mecanisme de guvernare pe mai multe niveluri, multi-level governance capabile să gestioneze resursele transfrontaliere.

Instrumentele înglobează cooperarea transfrontalieră în strategii pe termen lung , transformând intervențiile specifice în procese continue de dezvoltare regională.

Din perspectiva importanței măsurării științifice a coeziunii sociale apelând la o serie de platforme ale Uniunii Europene: Kohesio, Cohesion Open Data Platforme, precum și Indicele de Competitivitate Regională, completate de date statistice oficiale ale Uniunii Europene Eurostat și datele din cadrul Eurobarometru, demonstrează că deciziile politice sunt eminamente necesare să fie susținute de date cu acces liber și implicit indicatori de impact măsurabili. Totodată aceste

instrumente asigură transparența utilizării bugetelor , permițând instituțiilor și specialiștilor să monitorizeze în timp real progresele înregistrate care vizează reducerea decalajelor regionale și creșterea calității vieții cetăților de o parte și alta a granițelor europene

În continuare vom propune câteva soluții prin intermediul cărora să putem vizualiza cum generează CBC coeziune socială:

- acces transfrontalier la servicii publice: rețele integrate de urgență, spitale, programe comune de educație și formare, etc)
- reduce inegalitățile și excluderea,
- construirea încrederii în capitalul social: proiectele people-to-people care cresc contactul inter-comunitar, participarea civică și sentimentul de apartenență – indicatori OCDE ai coeziunii,
- guvernanta colaborativă și capacitate instituțională: obiectivul „Governance„ al INTERREG consolidează cooperarea între autorități, reducând barierele administrativ juridice,
- reducerea obstacolelor structurale la frontieră: recomandări EPSON și inițiativele Comisie (border Focal Point)

Nu putem să trecem la o concluzie finală fără să oferim și câteva recomandări, soluții, perspective de viitor pe baza evaluării ex-post realizate pe marginea cercetării întreprinse, după cum urmează:

- debirocratizarea continuă: simplificarea procedurilor de accesare a fondurilor europene pentru actorii locali cum ar fi ONG-uri, școli , comunități marginalizate, aceștia reprezentând în esență vectorii principali ai coeziunii sociale de tip grassroots, de la firul ierbii,
- sinergie instituțională: dezvoltarea dialogului între autoritățile publice locale cu mediul academic și mediul privat, realizându-se tripleta public-privat-academic, în scopul absorbției fondurilor bazate pe nevoi reale și inovație,

- capitalizarea rezultatelor, care reprezintă scoaterea în evidență a proiectelor de succes, a exemplelor de bune practici, care trebuie diseminate astfel încât să constituie o bază solidă pentru parteneriate strategice de durată, care să atragă alte finanțări din surse multiple, care să acționeze în cascadă,
- Focusarea pe servicii publice transfrontaliere integrate,
- Stimularea implicării

Coeziunea socială nu mai este doar un simplu concept teoretic, ci o realitate măsurabilă prin intermediul creșterii interacțiunilor civice și reducerea disparităților de acces la servicii de interes general.

Cooperarea transfrontalieră nu mai reprezintă doar simple exerciții administrative sau de absorbție de fonduri europene, este în fapt chintesența integrării europene unde frontierele nu mai sunt spații reci, unde cooperare este greu de realizat, linii de demarcație ce separă culturi și economii, ci reprezintă spații de comunicare, de oportunitate, de dezvoltare, prin intermediul cărora se reușește transformare spațiului transfrontalier, prin creșterea calității vieții, reprezentând totodată un instrument real în atingerea coeziunii europene sociale.

Printr-o alocare bugetară ținută, care denotă o finanțare inteligentă, o viziune politică susținută de tratate și regulamente funcționale, cu instituții și instrumente CBC specifice, o implicare comunitară, putem afirma că CBC rămâne unul dintre cele mai eficiente instrumente pentru consolidarea modelului social european și asigurarea unui trai mai bun pentru cetățenii care trăiesc în regiunile de frontieră, prin creșterea coeziunii sociale.

Ca și o concluzie finală putem afirma că succesul cooperării transfrontaliere nu îl mai contabilizăm doar prin intermediul bugetelor, ori rapoarte, sau evaluări ex-post, ci prin multitudinea legăturilor umane, respectiv reziliența comunităților din cadrul teritoriilor de graniță. Astfel se produce o transformarea frontierelor din linii de demarcație în adevărate incubatoare ale integrării europene demonstrând că coeziunea socială nu este un ideal abstract, ci o construcție zilnică, continuă și durabilă.

Consolidarea cooperării transfrontaliere reprezintă în esență nu doar o investiție regională, ci și o garantare a unui viitor democratic, solidar, integrat al întregului spațiu european.

Bibliografie

- Acord de Parteneriat România 2014RO16M8PA001.1.2, https://www.fonduri-ue.ro/files/documente-relevante/acord/Acord_de_Parteneriat_2014-2020_RO.pdf
- Acord de Parteneriat România 2021RO16FFPA001, Nr. Deciziei Comisiei C(2022)5132, 2021-2027, <https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2023/10/f5ba8a43b695501e5128b7969d04de4a.pdf>
- Actul Unic European, AUE, 1986, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:11986U/TXT>
- Agenda 2000, Volume I, For a Stronger and Winder Union, DOC/97/6, Strasbourg, 15 july 1997, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2013/050201/04A_FT\(2013\)050201_RO.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2013/050201/04A_FT(2013)050201_RO.pdf)
- Barca, F., (2009). AN AGENDA FOR A REFORMED COHESION POLICY A place-based approach to meeting European Union challenges and expectations, Independent Report prepared at the request of Danuta Hübner, Commissioner for Regional Policy, 2009, https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/regi/dv/barca_report_/barca_report_en.pdf
- Bârgăoanu, A., Radu, L., (2015). Politica de Coeziune a Uniunii Europene în perioada post-criză, în *Europeanizarea. Studii de Guvernare și Securitate*, George (coord) George Anglițoiu, Editura C.H. Beck, București
- Andreas, P., (2003). *Redrawing the line: Borders and security in the twenty-first century*, International Security Vol. 28, No. 2 (Fall, 2003), MIT Press
- Agnew, J., (2008). *Borders on the mind: re-framing border studies in geography*, Taylor and Francis, <https://doi.org/10.3402/egp.v1i4.1892>, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.3402/egp.v1i4.1892>
- Amoore, L. (2006). Biometric borders: Governing mobilities in the *War on terror. Political Geography*, 25(3), 336-351. <https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2006.02.001>

- Bărbulescu, I. G., (2022) *Noua Europă. O istorie politică a (re)unificării europene*, Editura Polirom, Iași
- Borderland Borders and Global Frontiers, *Complications of a Seemingly Simple Concept*,
<https://science.jrank.org/pages/8484/Borders-Borderlands-Frontiers-Global-Complications-Seemingly-Simple-Concept.html>
- Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013,
[https://www.adrse.ro/Documente/Planificare/PDR/2007/CSNR_2007-2013_\(rom.\).pdf](https://www.adrse.ro/Documente/Planificare/PDR/2007/CSNR_2007-2013_(rom.).pdf)
- Cooperarea Teritorială Europeană,
https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_3.1.5.pdf
- Council of Europe, European Outline Convention on Transfrontier Co-operation between Territorial Communities or Authorities, Madrid, 21.V.1980,
<https://rm.coe.int/1680078b0c>
- COMMISSION REGULATION (EC) No 2760/98 of 18 December 1998 concerning the implementation of a programme for cross-border cooperation in the framework of the PHARE programme,
<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1998R2760:20050708:EN:PDF>
- Duhr S., Colomb C., Nadin V., (2010). European Spatial Planning and Territorial Cooperation, Routledge
- Dogot, C.M., (2007). La collaboration transfrontalière dans l'Eurorégion Bihor - Hajdú-Bihar. *L'Europe Unie : Revue d'études européennes*, 1, 40-42. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssaoar-423873>, Renaud Dehouse, *Politiques Europeennes*, Presse des Sciences Po, Paris
- Czimre K., (2005). Euroregionalis fejlődés az északkeleti határterületen, különös tekintettel Magyarorszag euroregioira, Debreceni Egyetem Kossuth Egyetemi Kiadoja, Debrecen
- Czimre K., (2006). Cross-Border Co-operation – Theory and Practice, Debreceni Egyetem Kossuth Egyetemi Kiadoja, Debrecen

- Dr. Czimre K., (2013), Development of cross-border regions, Debreceni Egyetem, Debrecen, https://eta.bibl.u-szeged.hu/1300/1/development_of_cross_border_regions.pdf
- Cohesion Open Data Platform, <https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/Historic-EU-payments-by-region-1988-2022/47md-x4nq/>
- COURT OF AUDITORS SPECIAL REPORT No 5/99 concerning Phare cross-border cooperation (1994 to 1998), accompanied by the replies of the Commission (pursuant to Article 248(4), second subparagraph, EC) (2000/C 48/01), <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2000:048:0001:0024:EN:PDF>
- Community action for regions bordering the candidate countries, <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/community-action-for-regions-bordering-the-candidate-countries.html>
- Kolossov, V., (2005). *Border studies: changing perspectives and theoretical approaches*, in *Geopolitics*, 10:4, 606-632, Taylor & Francis, Inc., DOI: 10.1080/14650040500318415, <https://studfile.net/preview/4514697/>
- EUROPA 2020 O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii, /* COM/2010/2020 final */ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A52010DC2020>
- EU Startegy for the Alpine Region, https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/cooperation/macro-regional-strategies/alpine_en?etran=de
- EUROACCES, EUSALP – EU STARTEGY FOR THE ALPINE REGION, <https://www.euro-access.eu/en/macoregions/eusalp>
- EU Startegy for the Baltic Sea Region, <http://interreg-baltic.eu/about/eusbsr/>
- European Parliament, (2014). Metis GmbH - Alice Radzyner, Herta Tödtling-Schönhofer, Alexandra Frangenheim, EPRC University of Strathclyde – Carlos Mendez, John

- Bachtler, David Charles, Kaisa Granqvist, *AN ASSESSMENT OF MULTILEVEL GOVERNANCE IN COHESION POLICY 2007-2013*, European Union, EUSDR, European Strategy for the Danube Region, the regions along the Danube
- Fondul Social European (FSE), <https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/glossary/european-social-fund-esf.html>
- Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_3.1.2.pdf
- Fondul European de Dezvoltare regională (2014-2020), Regulamentul UE nr. 1301/2013, conform Regulamentului privind Fondul european de dezvoltare regională și dispozițiile specifice aplicabile obiectivului referitor la investițiile pentru creștere economică și locuri de muncă, <https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/summary/european-regional-development-fund-2014-2020.html>
- Fauzan F., *Cross-Border Posts (PLBN) as Border Security Management between Indonesia's Kalimantan and Malaysia's Sarawak*, IKMAS Working Paper June 2/2024, https://www.researchgate.net/publication/382147356_Cross-Border_Posts_PLBN_as_Border_Security_Management_between_Indonesia%27s_Kalimantan_and_Malaysia%27s_Sarawak
- Interreg VI-A Romania-Hungary Programme SUMMARY, https://interreg-rohu.eu/wp-content/uploads/2022/12/Interreg-VI-A-ROHU_Summary.pdf
- Historical events in the European integration process (1945–2009), <https://www.cvce.eu/en/collections/unit-content/-/unit/02bb76df-d066-4c08-a58a-d4686a3e68ff/7da094ef-0718-4bba-b54a-4e218856f4cb>
- HOTĂRÂRE nr. 936 din 5 noiembrie 2020 pentru aprobarea cadrului general necesar în vederea implicării autorităților și instituțiilor din România în procesul de programare și negociere a fondurilor externe nerambursabile aferente

- perioadei de programare 2021-2027 și a cadrului instituțional de coordonare, gestionare și control al acestor fonduri,
<https://legislatie.just.ro/public/DetaliiDocument/232757>
- European Union, *Istoria Uniunii Europene 2000-2009*,
https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/2000-09_ro#:~:text=1%20mai%202004%20%E2%80%93%2010%20noi%20%C8%9B%C4%83ri%20membre&text=Cipru%20%C8%99i%20Malta%20ader%C4%83%20la%20UE%20%C3%AEmpreun%C4%83,Est%20%E2%80%93%20Cehia%2C%20Estonia%2C%20Letonia%2C%20Lituania%2C%20Polonia%2C
- Ghica, L. A., (2007). *Enciclopedia Uniunii Europene*, Editura Meronia, București
- Grenz J., (2012). The Challenge of Soft Border in the European Union, in *Journal of Contemporary European Research (JCER)*
- Horga, I., (1998). *Construcție Europeană. Tradiție, Realitatea, Perspectivă*, Editura Universității din Oradea, Oradea
- Horga, I., (2006). Why Eurolimes?, in *Eurolimes, Volume 1, Europe and Its Border: Historical Perspective*, Oradea University Press, Oradea
- Lechevalier A., Wielgohs J., (eds), (2013). *Borders and Border Region in Europe. Changes, Challenges and Chances*, Amjuskel Medienproduktion GmbH, Wetzlar,
- Luxembourg European council 12 and 13 december 1997, DOC/97/24,
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/doc_97_24/
- Husár, M., Finka, M., Ondřejčka, V., (2018). CHANGING ROLE OF BORDERS IN THE CENTRAL EUROPE – FUZZY BORDERS AND THEIR EFFECT ON COOPERATION, in *Geografické informácie / Geographical Information*, 22,
https://www.researchgate.net/publication/368154680_Changing_Role_of_Borders_in_the_Central_Europe_-_Fuzzy_Borders_and_Their_Effect_on_Cooperation

- Mecanismul de redresare și reziliență al Uniunii Europene, conform Regulamentul (UE) 2021/241 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență, <https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/summary/european-union-recovery-and-resilience-facility.html>
- Molle, W., (2007). *European Cohesion Policy*, Routledge-Taylor & Francis Group
- Niemann, A., (2009). *Explaining Decisions in the European Union*, Cambridge University Press
- O'Dowd, L., Anderson J., Wilson, T. M., (2003). *New Borders for a Changing Europe Cross-Border Cooperation and Governance, 1st edition, Routledge*
- ORDIN nr. 1.299 din 29 aprilie 2024, https://interreg-rohu.eu/wp-content/uploads/2024/05/ORDIN-nr.-1.299-din-29-aprilie-2024_schema-de-minimis.pdf
- ORDIN nr. 1.201 din 6 iunie 2023, <https://interreg-rohu.eu/wp-content/uploads/2023/08/ORDIN-nr.-1.201-din-6-iunie-2023.pdf>
- Parlamentul European, *Cum a evoluat și s-a modificat bugetul UE în ultimii 10 ani?* [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/572713/IPOL_IDA\(2017\)572713_RO.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/572713/IPOL_IDA(2017)572713_RO.pdf)
- Politica Agricolă Comună (PAC), [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techiques/2013/050201/04A_FT\(2013\)050201_RO.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techiques/2013/050201/04A_FT(2013)050201_RO.pdf)
- Programul Operațional Regional 2014-2020 – versiunea aprobată în 19 iunie 2020, https://www.fonduri-ue.ro/images/files/programe/DEZV_REG/POR_2014/2010.2020/Programme_2014RO16RFOP002_6_1_ro.pdf
- Programul Operațional Infrastructură Mare, POIM, OPERATIONAL PROGRAMME UNDER THE 'INVESTMENT FOR GROWTH AND JOBS' GOAL, <https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2024/12/34b855db7fc406a9373804aab929020c.pdf>
- Programul Operațional Regional 2007-2013, https://www.fonduri-ue.ro/2007/res/filepicker_users/cd25a597fd-62/Doc_prog/prog_op/1_POR/POR.pdf

Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020, POCA, MODEL PENTRU PROGRAME OPERAȚIONALE ÎN TEMEIUL OBIECTIVULUI PRIVIND INVESTIȚIILE PENTRU CREȘTERE ȘI LOCURI DE MUNCĂ, https://www.fonduri-ue.ro/files/programe/CAPACITATE_ADMIN/POCA_2014-2020_ian_2015.pdf

Programul Operațional Asistență Tehnică 2014 – 2020 - sinteză - [https://www.fonduri-ue.ro/files/programe/AT/POAT_2014/Sinteza.POAT.pdf#:~:text=Programul%20Opera%C5%A3ional%20Asisten%C5%A3%C4%83%20Tehnic%C4%83%202014%20%E2%80%93%202020.,\(POAT\)%20reprezint%C4%83%20unul%20dintre%20cele%209%20programe](https://www.fonduri-ue.ro/files/programe/AT/POAT_2014/Sinteza.POAT.pdf#:~:text=Programul%20Opera%C5%A3ional%20Asisten%C5%A3%C4%83%20Tehnic%C4%83%202014%20%E2%80%93%202020.,(POAT)%20reprezint%C4%83%20unul%20dintre%20cele%209%20programe)

Programul Operațional Ajutorarea Persoanelor Defavorizate, POAD, <https://mfe.gov.ro/programe/autoritati-de-management/autoritatea-de-management-pentru-programul-operational-ajutorarea-persoanelor-defavorizate/>

Programul de Cooperare Transfrontalieră UNGARIA-ROMÂNIA, 2007-2013, Obiectiv de cooperare teritorială europeană Ungaria – România Program de Cooperare Transfrontalieră 2007- 2013, 2008, <https://www.brecoradea.ro/download/Programul%20Operational%20HU-RO.pdf>

PLANUL NAȚIONAL DE REDRESARE ȘI REZILIENȚĂ AL ROMÂNIEI, <https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2021/10/facada6fdd5c00de72eecd8ab49da550.pdf>

RADU, A., ȚOCA, C.V., POCOLA, B. M., (2017) The Romanian-Ukrainian Cooperation in the Context of the Eastern Partnershi, in *EU ASSOCIATION AGREEMENTS WITH GEORGIA, MOLDOVA AND UKRAINE: THROUGH COOPERATION TOWARDS INTEGRATION*, Edited by Carlos E. Pacheco AMARAL, Vasile CUCERESCU, GAGA GABRICHIDZE Ioan HORGA Anatoliy KRUGLASHOV Ewa LATOSZEK Marta PACHOCKA, Chișinău – Tbilisi - Chernivtsi

https://www.researchgate.net/profile/Vasile-Cucerescu/publication/383283562_EU_Association_Agreements_with_Georgia_Moldova_and_Ukraine_Through_Cooperation_Towards_Integration/links/66c6ff98920e05672e438005/EU-Association-Agreements-with-Georgia-Moldova-and-Ukraine-Through-Cooperation-Towards-Integration.pdf#page=210

Raportul Werner Pierre, *Raport to the Council and the Commission on the realization by stages of economic and monetary union in the Community*, Council-Commission of the European Communities, Luxemburg 8 October 1970, https://ec.europa.eu/archives/emu_history/documentation/chapter5/19701008en72realisationbystage.pdf

RECOMANDAREA CONSILIULUI din 12 iulie 2011 privind Programul național de reformă din 2011 al României și de emitere a unui aviz al Consiliului privind Programul de convergență actualizat al României pentru perioada 2011-2014 (2011/C 216/03), https://www.mae.ro/sites/default/files/file/anul_2016/2016.01.21_strategia_europa_2020_rst_2011.pdf

RECOMANDAREA CONSILIULUI din 10 iulie 2012 privind Programul național de reformă al României pentru 2012 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru perioada 2012-2015 (2012/C 219/21), https://www.mae.ro/sites/default/files/file/Europa2020/2013.07.02_Recomandari-specifice-de-tara2012.pdf

RECOMANDARE A CONSILIULUI privind Programul național de reformă al României pentru 2013 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru perioada 2012-2016 (SWD(2013) 373 final), https://www.mae.ro/sites/default/files/file/Europa2020/2013.07.02_Recomandari-specifice-de-tara2013.pdf

RECOMANDARE A CONSILIULUI privind Programul național de reformă al României pentru 2014 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2014 {SWD(2014) 424 final},

https://www.mae.ro/sites/default/files/file/Europa2020/2014_recomandari_specifice_tara.pdf

RECOMANDAREA CONSILIULUI din 14 iulie 2015 privind Programul național de reformă al României pentru 2015 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2015 (2015/C 272/01), https://www.mae.ro/sites/default/files/file/anul_2016/2016.pdf/2016.01.21_strategia_europa_2020_rst_2015.pdf

RECOMANDAREA CONSILIULUI din 12 iulie 2016 privind Programul național de reformă al României pentru 2016 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2016 (2016/C 299/18), https://www.mae.ro/sites/default/files/file/anul_2016/2016.pdf/2016.08.25_recomandari_specifice_de_tara_2016.pdf

RECOMANDAREA CONSILIULUI din 11 iulie 2017 privind Programul național de reformă al României pentru 2017 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2017 (2017/C 261/22), https://afacerieuropene.mae.ro/sites/ae.mae.ro/files/rst_ro_2017.pdf

RECOMANDAREA CONSILIULUI din 13 iulie 2018 privind Programul național de reformă al României pentru 2018 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2018 (2018/C 320/22), https://www.mae.ro/sites/default/files/file/anul_2019/2019.pdf/rst_2018_ro.pdf

RECOMANDAREA CONSILIULUI din 9 iulie 2019 privind Programul național de reformă al României pentru 2019 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2019 (2019/C 301/23), https://www.mae.ro/sites/default/files/file/anul_2019/2019.pdf/rst2019_ro.pdf

RECOMANDAREA CONSILIULUI din 20 iulie 2020 privind Programul național de reformă al României pentru 2020 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2020 (2020/C 282/23),

https://www.mae.ro/sites/default/files/file/anul_2020/pdf_2020/2020.11.04_rst_2020_ro_joue.pdf

RECOMANDAREA CONSILIULUI din 18 iunie 2021 care include un aviz al Consiliului privind programul de convergență al României pentru 2021 (2021/C 304/23), [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021H0729\(23\)&from=RO](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021H0729(23)&from=RO)

RECOMANDAREA CONSILIULUI din 12 iulie 2022 privind Programul național de reformă al României pentru 2022 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2022 (2022/C 334/23), https://www.mae.ro/sites/default/files/file/anul_2022/2022_pdf/rst_2022_ro.pdf

RECOMANDAREA CONSILIULUI din 14 iulie 2023 privind Programul național de reformă al României pentru 2023 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2023 (2023/C 312/23), https://www.mae.ro/sites/default/files/file/anul_2023/pdf_2023/2023.09.19_rst_2023_ro.pdf

COUNCIL REGULATION (EEC) No 3906/89 of 18 December 1989 on economic aid to the Republic of Hungary and the Polish People's Republic, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31989R3906>

Regulamentul (CE) nr. 1082/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iulie 2006 privind o grupare europeană de cooperare teritorială (GECT), <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2006/1082/oj?locale=ro>

Regulation (EU) No 1175/2011 of the European Parliament and of the Council of 16 November 2011 amending Council Regulation (EC) No 1466/97 on the strengthening of the surveillance of budgetary positions and the surveillance and coordination of economic policies, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2011/1175/oj/eng>

Regulamentul (UE) nr. 1302/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:32013R1302>

Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX:32013R1303>

Regulamentul delegat (UE) nr. 240/2014 al Comisiei din 7 ianuarie 2014 privind Codul european de conduită referitor la parteneriat, în cadrul fondurilor structurale și de investiții europene, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:32014R0240>

Regulamentului UE 2021/1058 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 privind Fondul European de Dezvoltare și Coeziune, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:32021R1058>

Regulamentul (UE) 2021/1057 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de instituire a Fondului social European Plus (FSE+) și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1296/2013, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1057/oj/ron>

REGULAMENTUL (UE) 2021/1056 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 24 iunie 2021 de instituire a Fondului pentru o tranziție justă, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1056&from=EN>

Regulamentul (UE) 2021/1057 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de instituire a Fondului social european Plus (FSE+) și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1296/201, <https://eur-lex.europa.eu/legal->

content/RO/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2021:231:FULL&from=EN

Regulamentul (UE) 2021/1058 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 privind Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune, https://mfe.gov.ro/perioda-2021-2027-17/#obiective_de_politica

Regulamentul (UE) 2021/1059 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 privind dispoziții specifice pentru obiectivul Cooperare teritorială europeană (Interreg) sprijinit de Fondul european de dezvoltare regională și de instrumentele de finanțare externă, https://mfe.gov.ro/perioda-2021-2027-17/#obiective_de_politica

Regulamentul (UE) 2021/1060 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de stabilire a dispozițiilor comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european Plus, Fondul de coeziune, Fondul pentru o tranziție justă și Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură și de stabilire a normelor financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil, migrație și integrare, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului de sprijin financiar pentru managementul frontierelor și politica de vize, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1060&from=EN>

Regulamentul (UE) 2021/1153 al Parlamentului European și al Consiliului din 7 iulie 2021 de instituire a Mecanismului pentru interconectarea Europei și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1316/2013 și (UE) nr. 283/2014, https://mfe.gov.ro/perioda-2021-2027-17/#obiective_de_politica

Regulamentul (UE) 2024/795 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 februarie 2024 de instituire a platformei „Tehnologii strategice pentru Europa” (STEP) și de modificare a Directivei 2003/87/CE și a Regulamentelor (UE) 2021/1058, (UE) 2021/1056, (UE) 2021/1057, (UE)

nr. 1303/2013, (UE) nr. 223/2014, (UE) 2021/1060, (UE) 2021/523, (UE) 2021/695, (UE) 2021/697 și (UE) 2021/241, https://mfe.gov.ro/perioada-2021-2027-17/#obiective_de_politica

Regulamentul (UE) 2025/1914 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 septembrie 2025 de modificare a Regulamentelor (UE) 2021/1058 și (UE) 2021/1056 în ceea ce privește măsuri specifice de abordare a provocărilor strategice în contextul evaluării intermediare, https://mfe.gov.ro/perioada-2021-2027-17/#obiective_de_politica

Regulamentului 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului, din data de 12 februarie 2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R0241>

Services for evaluating the implementation of The Interreg V-A Romania – Hungary Programme Service contract No. 280/03.10.2019 Final Evaluation Report, Beneficiary: Ministry of Public Works Development and Administration Bucharest, Romania August 2020, <https://interreg-rohu.eu/wp-content/uploads/2020/12/ROHU-Final-Evaluation-Report.pdf>

Strategia UE pentru regiunea alpină, *Comunicarea Comisiei COM(2015) 366 final privind regiunea alpină mai prosperă*, <https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/summary/eu-strategy-for-the-alpine-region.html#:~:text=Pentru%20a%20ajuta%20regiunea%20alpin%C4%83%20s%C4%83%20fac%C4%83,de%20medii%2C%20aceast%C4%83%20comunicare%20a%20Comisiei%20Europene>

Strategia UE pentru o creștere sustenabilă în domeniul marin și maritim: creșterea albastră, <https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/summary/the-eu-s-strategy-for-sustainable-marine-and-maritime-growth-blue-growth.html>

- Istvan Suli-Zakar, I., (2003). Tarsadalomfoldrajz-teruletfejlesztés II, Debreceni Egyetem Kossuth Egyetemi Kiadoja, Debrecen, 2003,
- István Süli-Zakar, I., (2014). Carpathian CBC Macroregion as a Space of Innovation, in *Cross-Border Cooperation: Models of Good Practice in Carpathian Region*, edited by Adrian-Claudiu Popoviciu, C.H. Beck, Bucharest
- Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Partea a treia: Politicile și acțiunile interne ale Uniunii Europene, Titlul: XVIII: Coeziunea Economică, Socială și Teritorială, articolul 174, (ex - articolul 158 TCE), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:12008E174>
- Tratatul de la Lisabona, <https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/summary/the-treaty-of-lisbon.html>
- Țoca, C. V., Horga, I., Sociological Research: University of Oradea's Students Knowledge Regarding the Bihor–Hajdú-Bihar and Carpathian Euroregions, in *Regional Development in the RomanianHungarian Cross-Border Space – From National to European Perspective*, University of Debrecen Press, Debrecen,
- ȚOCA, C. V., CHIRIAC, C., CHIRODEA, F., (2021). EVALUATION OF THE REGIONAL COOPERATION AT THE ROMANIAN – HUNGARIAN BORDER, in *Crisia, LI(Suppl. 1)*
- Țoca, C. V., Chiriac, C., (2024). ROMANIAN HUNGARIAN CROSS-BORDER COOPERATION, EXAMPLES OF GOOD PRACTICE FOR THE WESTERN BALKANS, in *From Exclusive Borders to Inclusive Frontiers in the Western Balkans*, ANALELE UNIVERSITĂȚII DIN ORADEA. SERIA: RELAȚII INTERNAȚIONALE ȘI STUDII EUROPENE, 2024/1/2
- Molle, W., Half of Century of Cross-border Cooperation in Europe. Insights from the Cases of the EUROREGIO and the EMR, in *Eurolimes*, Vol. 21, Edited by Constantin-Vasile Țoca, Klara Czimre & Vasile Cucerescu, Cross-border Cooperation in *Europe between Successes and Limits*, Oradea University Press, Oradea, 2016

https://www.brainkart.com/article/Frontiers-and-Boundaries_41118/
https://ec.europa.eu/regional_policy/whats-new/newsroom/05-02-2023-eu-cohesion-policy-2021-2027-programmes-expected-to-create-1-3-million-jobs-in-the-eu_ro
 Uniunea Europeană, *Politica de Coeziune 2007-2013*, UE, 2007,
https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/legislation-and-guidance/regulations/2007-2013/guide2007_ro.pdf
<https://www.fonduri-ue.ro/por-2014>
[https://www.inforegio.ro/ro/domenii-de-finantare#:~:text=Programul%20Opera%C8%9Bional%20Regional%20\(POR\)%202014%2D2020%20succede%20Programul,unul%20dintre%20programele%20prin%20care%20Rom%C3%A2nia%20accesează%C4%83](https://www.inforegio.ro/ro/domenii-de-finantare#:~:text=Programul%20Opera%C8%9Bional%20Regional%20(POR)%202014%2D2020%20succede%20Programul,unul%20dintre%20programele%20prin%20care%20Rom%C3%A2nia%20accesează%C4%83)
<https://mfe.gov.ro/programul-operational-capital-uman-pocu/>
<https://mfe.gov.ro/programul-operational-capital-uman-pocu/>
https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733641/EPRS_BRI%282022%29733641_RO.pdf
<https://mfe.gov.ro/sinteza-programelor-operationale-2021-2027>
<https://mfe.gov.ro/por-2021-2027-sinteza-regiuni/>
<https://mfe.gov.ro/map2021/locality.php?c=BH&city=S%C3%A2nmartin&ds=value%2F16032026-funds.json>
<https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2022/01/NOTA-6.pdf>
https://resurse.mysmis2021.gov.ro/ords/repo_bo/r/mysmis-2021/finantari-programe-2021-2027
<https://acad.ro/birouProiecte/doc2021/d0222-StructuraPrograme2021-2027-PlanulNationalRedresareRezilienta.pdf>
<https://www.brecoradea.ro/index.php/programe/phare-cbc>
<http://www.huro-cbc.eu/en/overview>
https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/76827/ss-oar-crisia-2021-Suppl.%201-toca_et_al-Evaluation_of_the_regional_cooperation.pdf?sequence=1
 Programul de Cooperare Transfrontalieră ENPI Ungaria-Slovacia-România, Ucraina 2007-2013
www.mdrt.ro, Programul de Cooperare Transfrontalieră ENPI Ungaria-Slovacia-România-Ucraina 2007-201

<https://data.europa.eu/en/news-events/news/cohesion-open-data-platform>

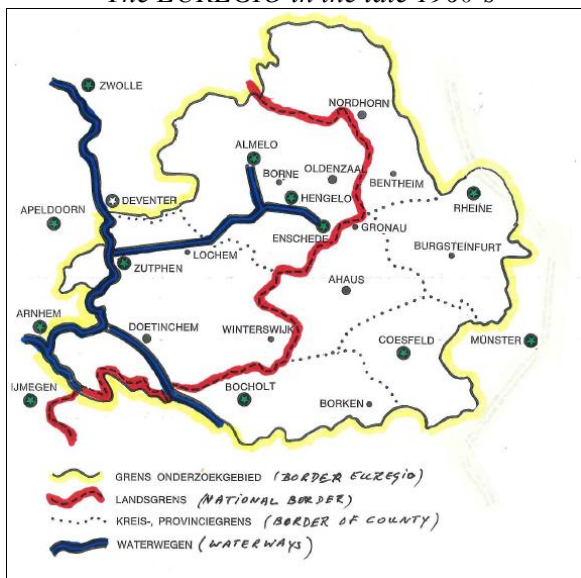
<https://kohesio.ec.europa.eu/en/projects?policyObjective=Connected-Europe&country=Romania®ion=Nord-Vest&programmingPeriod=All&projectCollection=Major-Projects>

https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/maps/regional-competitiveness_en

Anexe

Anexa 1. EUROREGIO

The EUREGIO in the late 1960's

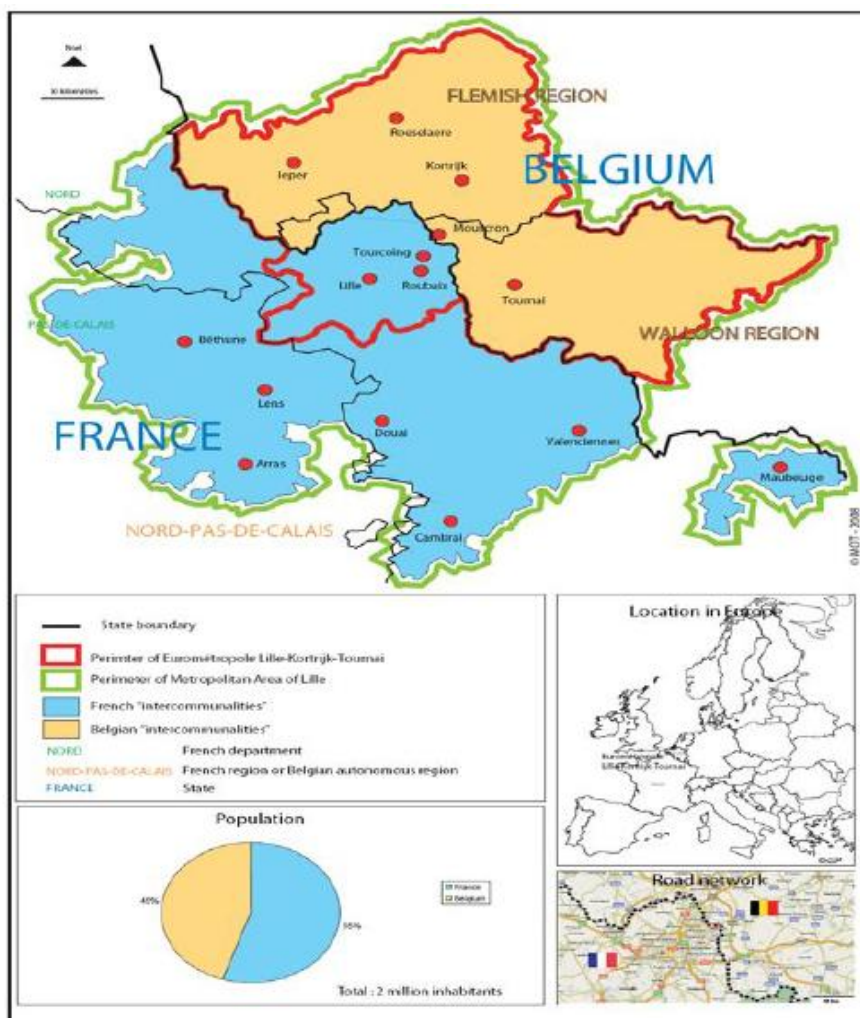
Sursa: Constantin-Vasile Țoca, Klara Czimre & Vasile Cucerescu, Eurolimes, Vol. 21, *Cross-border Cooperation in Europe between Successes and Limits*, Oradea University Press, Oradea, 2016, p.25

Table 1. *Population and density of population of the sub-regions(1960)*

Sub-region	Population (1.000)	Area (1.000 Km2)	Density (Pop/Km2)
Rhein	484	1,7	285
Ems	172	2,7	64
<i>Rhein Ems</i>	<i>656</i>	<i>4,4</i>	<i>149</i>
Twente	430	1,4	307
Oost Gelderland	330	1,6	206
<i>T/OG</i>	<i>760</i>	<i>3,0</i>	<i>253</i>
EUREGIO	1.416	7,4	191

Source: *Ibidem*, p.26

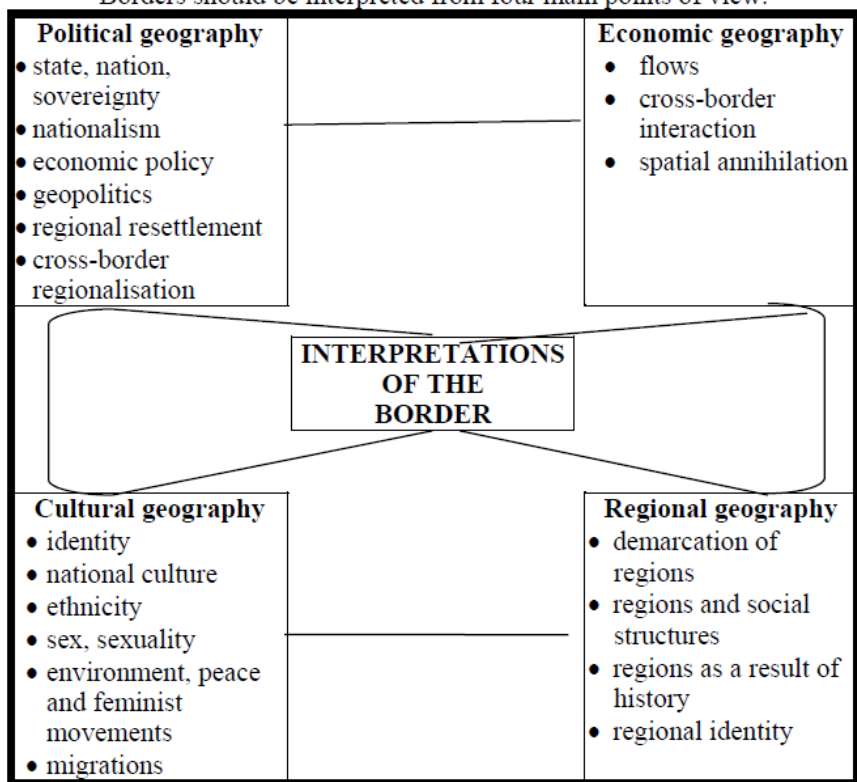
Anexa 2. Eurometropola Lille-Kortrijk-Tournai (GECT)

Sursa: Constantin-Vasile Țoca, Romanian-Hungarian cross-border cooperation at various territorial levels, with a particular study of the Debrecen-Oradea Eurometropolis (EGTC), Editura Universității din Oradea, Oradea, 2013, p.6

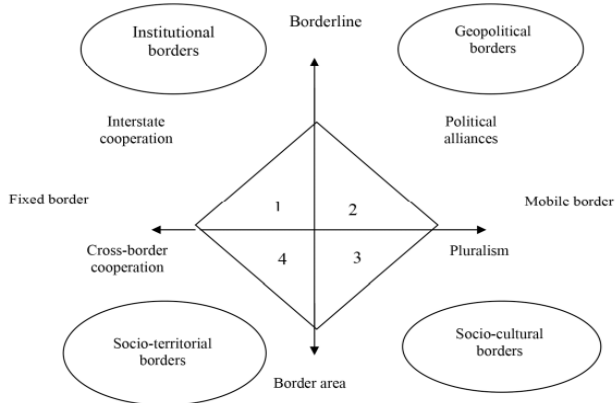
Anexa 3. Anssi Passi – interpretarea frontierelor

Borders should be interpreted from four main points of view:

Source: Klara Czimre, *Cross-Border Co-operation – Theory and Practice*, Debreceni Egyetem Kossuth Egyetemi Kiadoja, Debrecen, 2006, p.10

Anexa 4. Tipologia lui Remigio Ratti

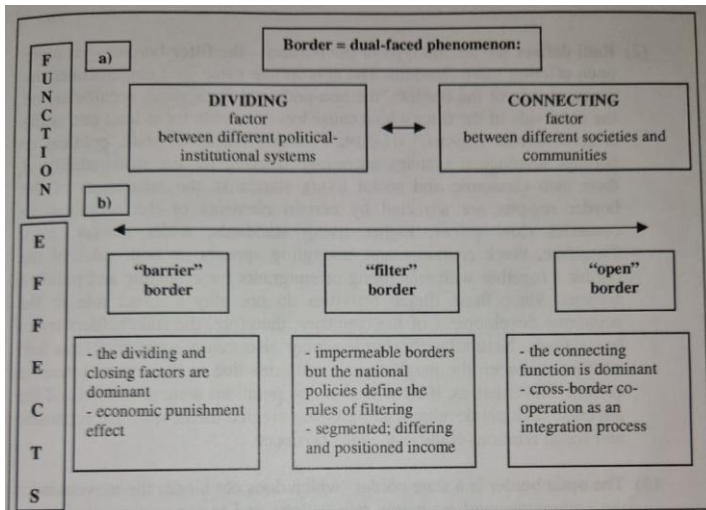

Source: István Süli – Zakar,
Társadalomföldrajz – területfejlesztés II, 2003, p. 443

Legend:

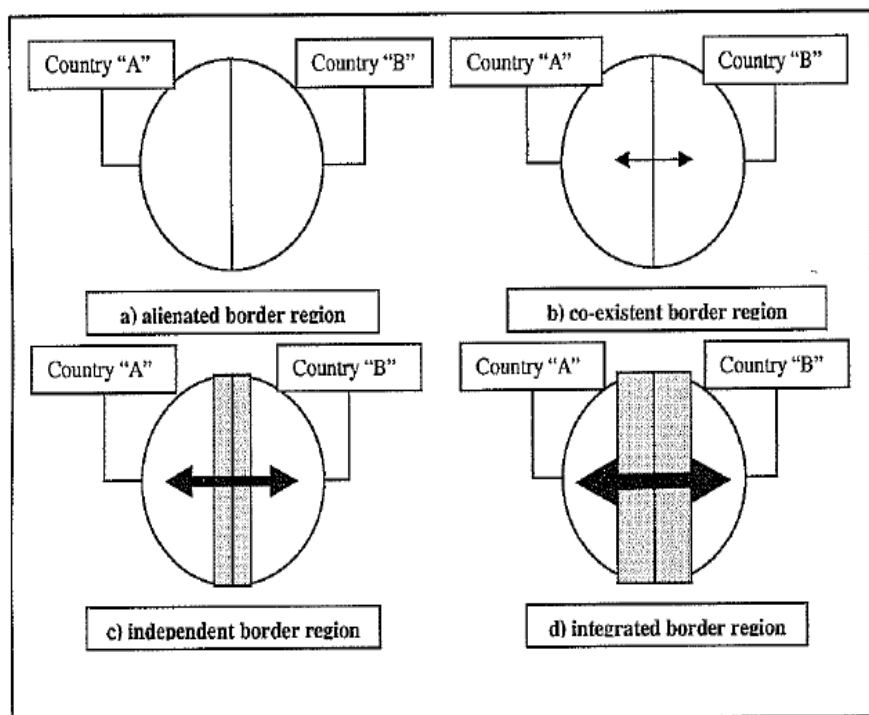
1. national economy	2. colonialism
3. liberalism, multilateral exchanges	4. integration, cooperation

Anexa 5. Remigio Ratti – Tipologie borders

Source: Klara Czímre, *Op.cit*, 2006, p.29

Anexa 6. Oscar Martinez Tipology

Source: Klara Czimre, *Op.cit*, 2006, p.31

Anexa 7. EU Startegy for the Baltic Sea Region

Sursa:

https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/cooperation/macro-regional-strategies/baltic-sea_en

Anexa 8. EUSDR Country participation

Sursa: <https://danube-region.eu/>

Anexa 9. EU Strategy for the Adriatic and Ionian Region

Sursa:

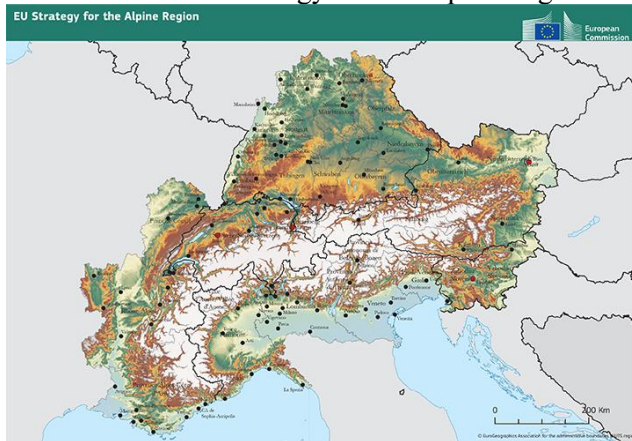
https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/cooperation/macro-regional-strategies/adriatic-ionian_en

Anexa 10. Piloni și teme Eusair

Sursa: <https://www.adriatic-ionian.eu/>

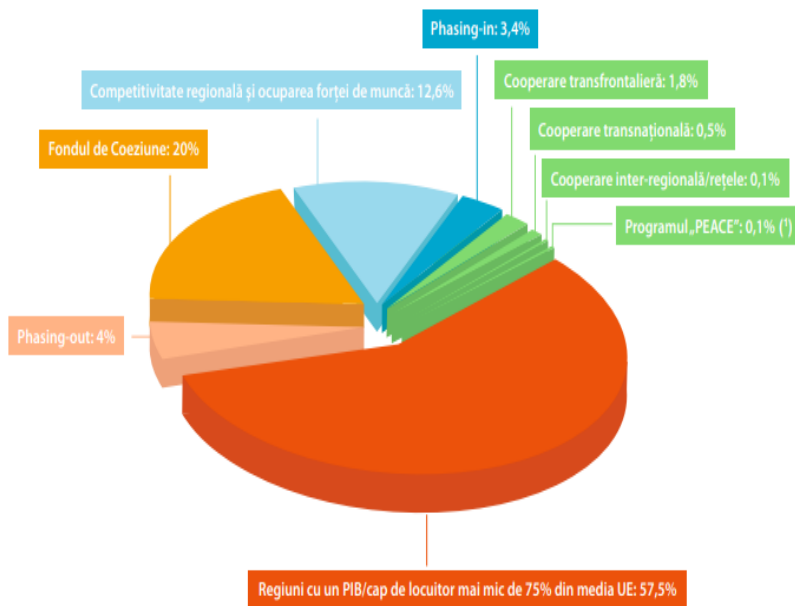
Anexa 11. EU Strategy for the Alpine Region

Sursa:

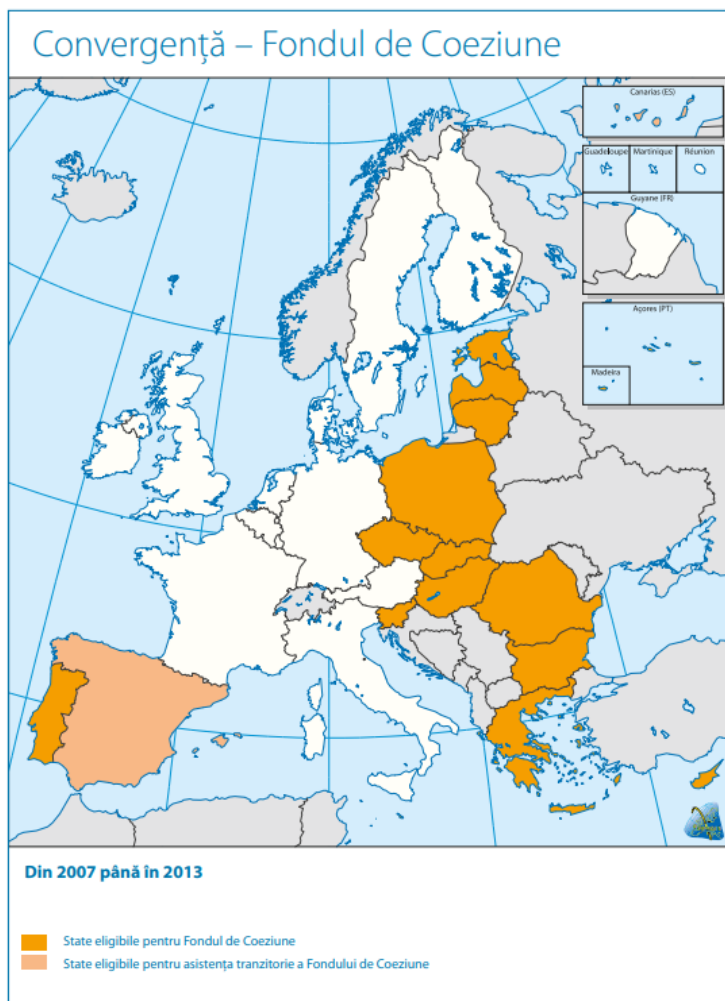
https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/cooperation/macro-regional-strategies/alpine_en?ettrans=de

Anexa 12. Alocarea bugetului pentru perioada 2007-2013

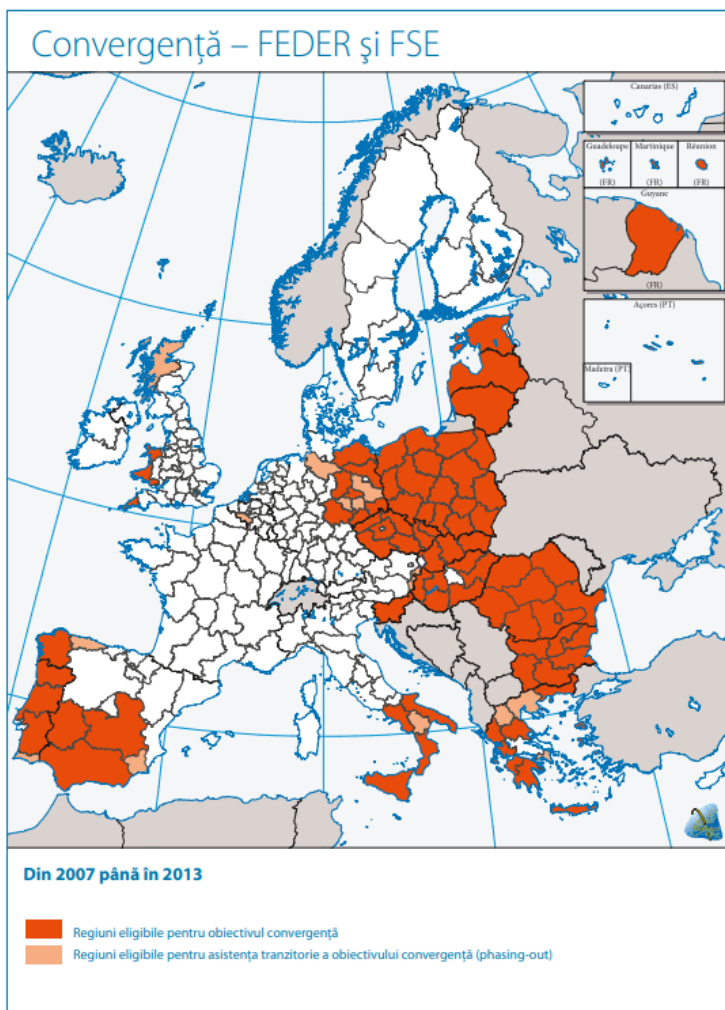
Sursa: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/legislation-and-guidance/regulations/2007-2013/guide2007_ro.pdf

Anexa 13. Convergență Fondul de Coeziune

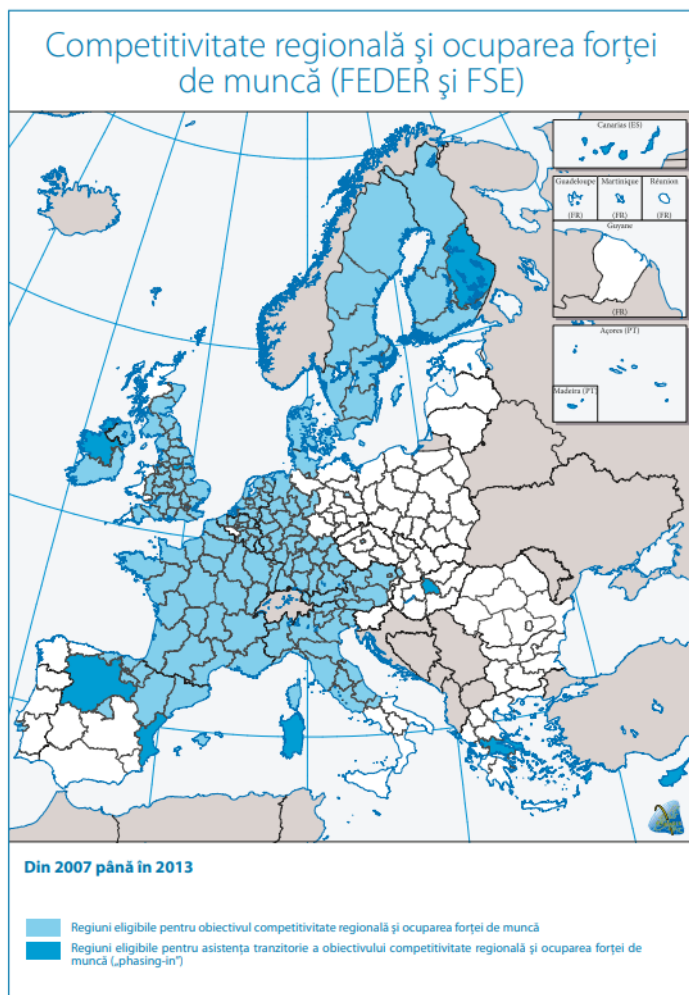
Sursa: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/legislation-and-guidance/regulations/2007-2013/guide2007_ro.pdf

Anexa 14. Convergența FEDER și FSE

Sursa: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/legislation-and-guidance/regulations/2007-2013/guide2007_ro.pdf

Anexa 15. Competitivitate regională și ocuparea forței de muncă (FEDER și FSE)

Sursa: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/legislation-and-guidance/regulations/2007-2013/guide2007_ro.pdf

Anexa 16. Cooperare transfrontalieră (FEDER)

Sursa: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/legislation-and-guidance/regulations/2007-2013/guide2007_ro.pdf

Anexa 17

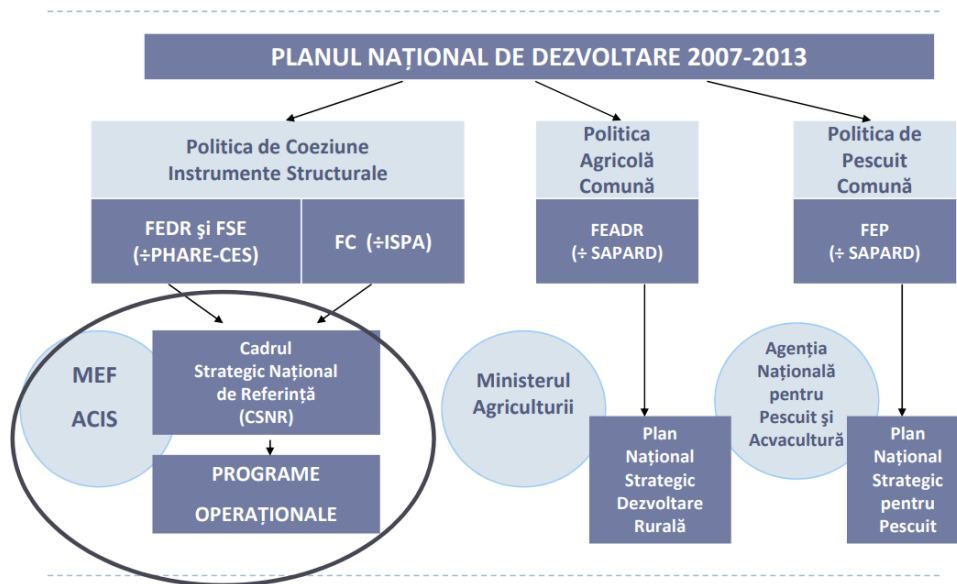
Alocare indicativă pe stat membru, 2007-2013 (valori curente, în milioane de euro)

	Convergență			Competitivitate regională și ocuparea forței de muncă		Cooperare teritorială europeană	Total
	Fondul de Coeziune	Convergență	Phasing-out	Phasing-in	Competitivitate regională și ocuparea forței de muncă		
Belgia			638		1 425	194	2 258
Bulgaria	2 283	4 391				179	6 853
Republica Cehă	8 819	17 064			419	389	26 692
Danemarca					510	103	613
Germania		11 864	4 215		9 409	851	26 340
Estonia	1 152	2 252				52	3 456
Irlanda				458	293	151	901
Grecia	3 697	9 420	6 458	635		210	20 420
Spania	3 543	21 054	1 583	4 955	3 522	559	35 217
Franța		3 191			10 257	872	14 319
Italia		21 211	430	972	5 353	846	28 812
Cipru	213			399		28	640
Letonia	1 540	2 991				90	4 620
Lituania	2 305	4 470				109	6 885
Luxemburg					50	15	65
Ungaria	8 642	14 248		2 031		386	25 307
Malta	284	556				15	855
Țările de Jos					1 660	247	1 907
Austria			177		1 027	257	1 461
Polonia	22 176	44 377				731	67 284
Portugalia	3 060	17 133	280	448	490	99	21 511
România	6 552	12 661				455	19 668
Slovenia	1 412	2 689				104	4 205
Slovacia	3 899	7 013			449	227	11 588
Finlanda				545	1 051	120	1 716
Suedia					1 626	265	1 891
Regatul Unit		2 738	174	965	6 014	722	10 613
Cooperare inter-regională/ rețele						445	445
Asistență tehnică							868
Total	69 578	199 322	13 955	11 409	43 556	8 723	347 410

NR: Cifrele fiind rotunjite, totalurile pot să nu corespundă.

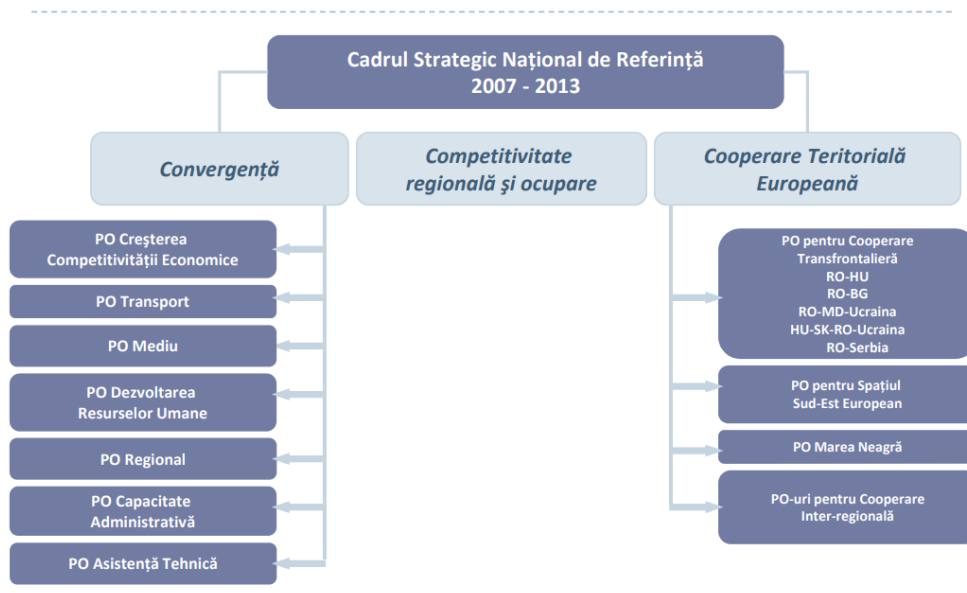
Sursa: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/legislation-and-guidance/regulations/2007-2013/guide2007_ro.pdf

Anexa 18

Sursa: Radu Munteanu, *Fondurile structurale europene Ce sunt și cum se pot obține?*, https://ier.gov.ro/wp-content/uploads/2018/12/3_Fondurile_structurale_europene_slides.pdf

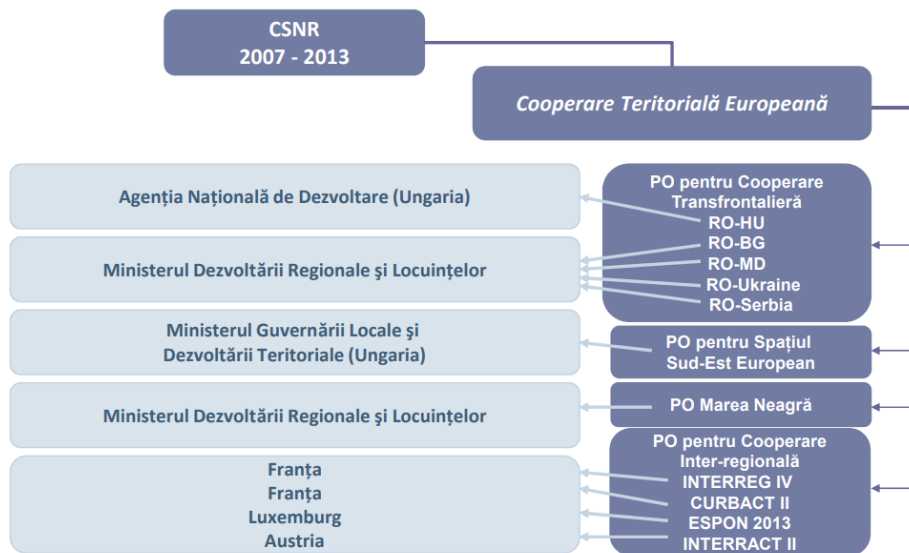
Anexa 19. Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013

Ibidem

Anexa 20. Cooperarea Transfrontalieră

Cooperarea Transfrontalieră

Ibidem

Anexa 21.

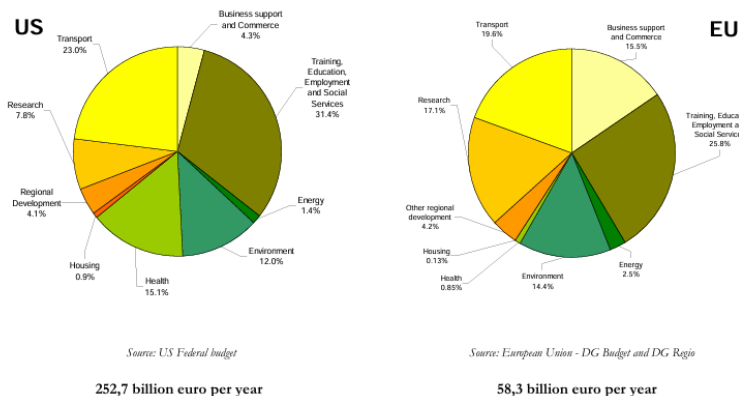
Tabelul financiar al CSNR – alocare anuală estimativă pe Fonduri și pe Programe Operaționale

CONVERGENȚĂ		Contribuția comunitară								
Program Operațional	Fond	Total	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
- Euro, prețuri curente -										
FEDR și FC										
Creșterea competitivității economice	FEDR	2.554.222.109	170.464.211	194.837.789	364.964.902	485.640.935	507.263.253	435.815.005	395.236.014	
	FEDR+FC	4.565.937.295	251.957.363	441.348.842	614.332.066	729.632.669	785.525.000	841.697.425	901.443.930	
Transport	FEDR	1.289.332.210	28.805.392	122.249.222	185.312.282	214.078.466	230.870.080	245.489.974	262.526.794	
	FC	3.276.605.085	223.151.971	319.099.620	429.019.784	515.554.203	554.654.920	596.207.451	638.917.136	
Mediu	FEDR+FC	4.512.470.138	272.372.736	437.302.592	578.507.217	683.350.731	761.146.030	848.813.721	930.977.111	
	FEDR	1.236.652.195	50.580.264	117.985.105	149.019.785	168.694.505	206.330.853	252.439.096	291.602.587	
	FC	3.275.817.943	221.792.472	319.317.487	429.487.432	514.656.226	554.815.177	596.374.625	639.374.524	
Regional	FEDR	3.726.021.762	330.168.339	404.126.047	441.135.485	523.721.833	556.767.943	663.832.914	806.269.201	
Asistență tehnică	FEDR	170.237.790	16.979.328	18.401.347	20.977.535	24.775.573	27.568.456	30.463.144	31.072.407	
FSE										
Dezvoltarea resurselor umane	FSE	3.476.144.996	212.973.834	330.141.809	452.584.803	538.429.514	595.593.519	666.545.305	679.876212	
Dezvoltarea capacității administrative	FSE	208.002.622	20.162.952	28.143.236	40.850.990	41.668.010	29.865.828	24.604.847	22.706.759	
TOTAL fonduri CSNR 2007-2013										
Total FEDR		8.976.466.066	596.997.534	857.599.510	1.161.409.989	1.416.911.312	1.528.800.585	1.628.040.133	1.786.707.003	
Total FC		6.552.423.028	444.944.443	638.417.107	858.507.216	1.030.210.429	1.109.470.097	1.192.582.076	1.278.291.660	
Total FSE		3.684.147.618	233.136.786	358.285.045	493.435.793	580.097.524	625.459.347	691.150.152	702.582.971	
FEADR										
FEP		8.022.504.745	741.659.914	1.023.077.697	1.319.261.544	1.236.160.665	1.234.244.648	1.235.537.011	1.232.563.266	
FEP		230.714.207	15.127.527	22.157.050	30.156.234	36.391.468	39.257.052	42.262.575	45.362.301	

Sursa: [https://www.adrse.ro/Documente/Planificare/PDR/2007/CSNR_2007-2013_\(rom.\).pdf](https://www.adrse.ro/Documente/Planificare/PDR/2007/CSNR_2007-2013_(rom.).pdf)

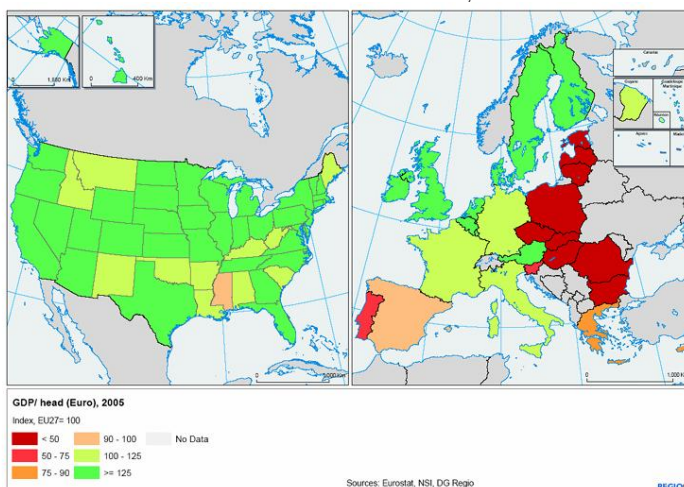
Anexa 22.

Ponderile bugetului de dezvoltare al Uniunii pe sectoare în SUA și UE: 2006-2008

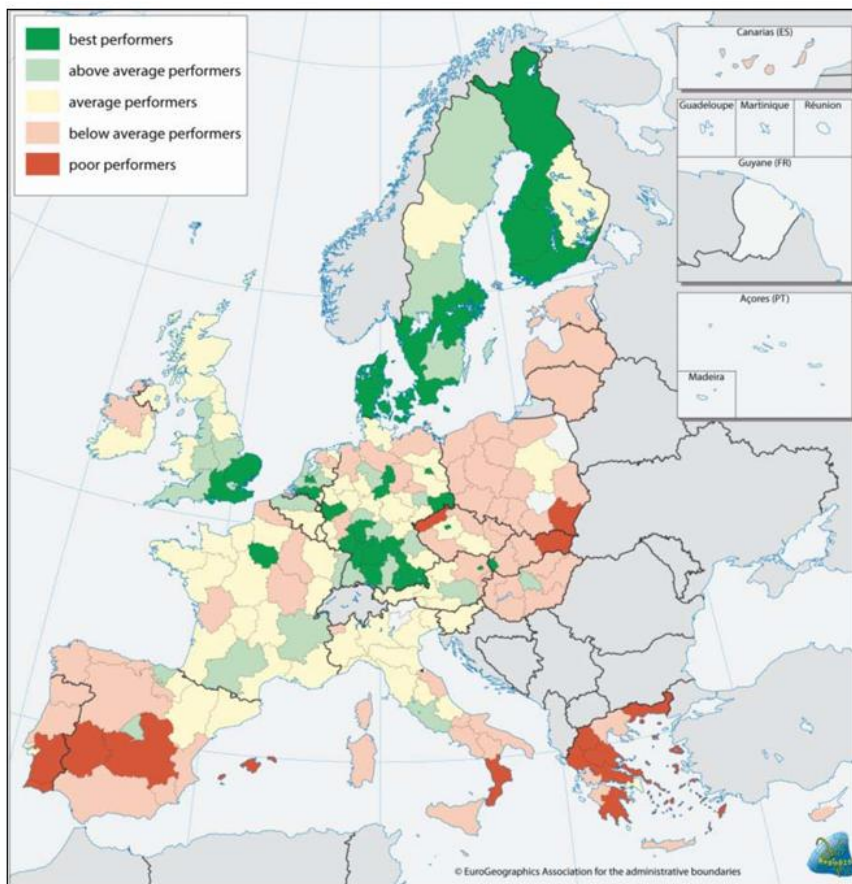
Sursa: Raportul Werner, 2009, p.10

Anexa 23. Disparități în ceea ce privește PIB-ul pe cap de locuitor între state în 2005: SUA și UE

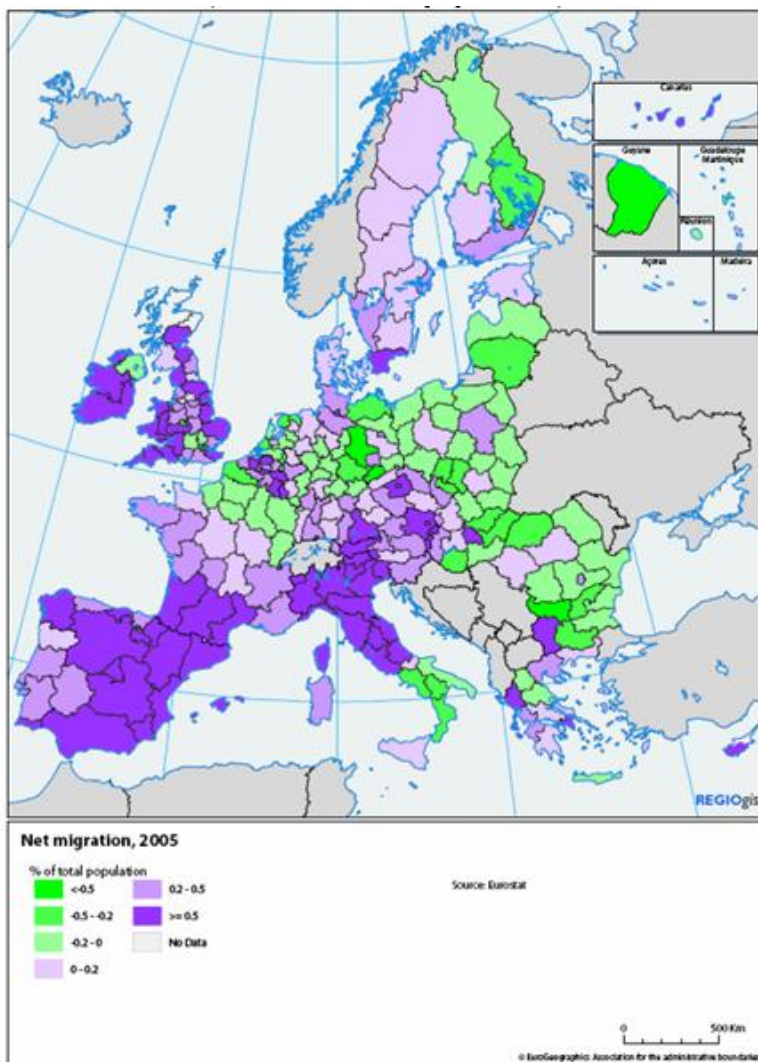
Sursa: Raportul Werner, 2009, p.12

Anexa 24. Disparități regionale în inovare, 2002-2003

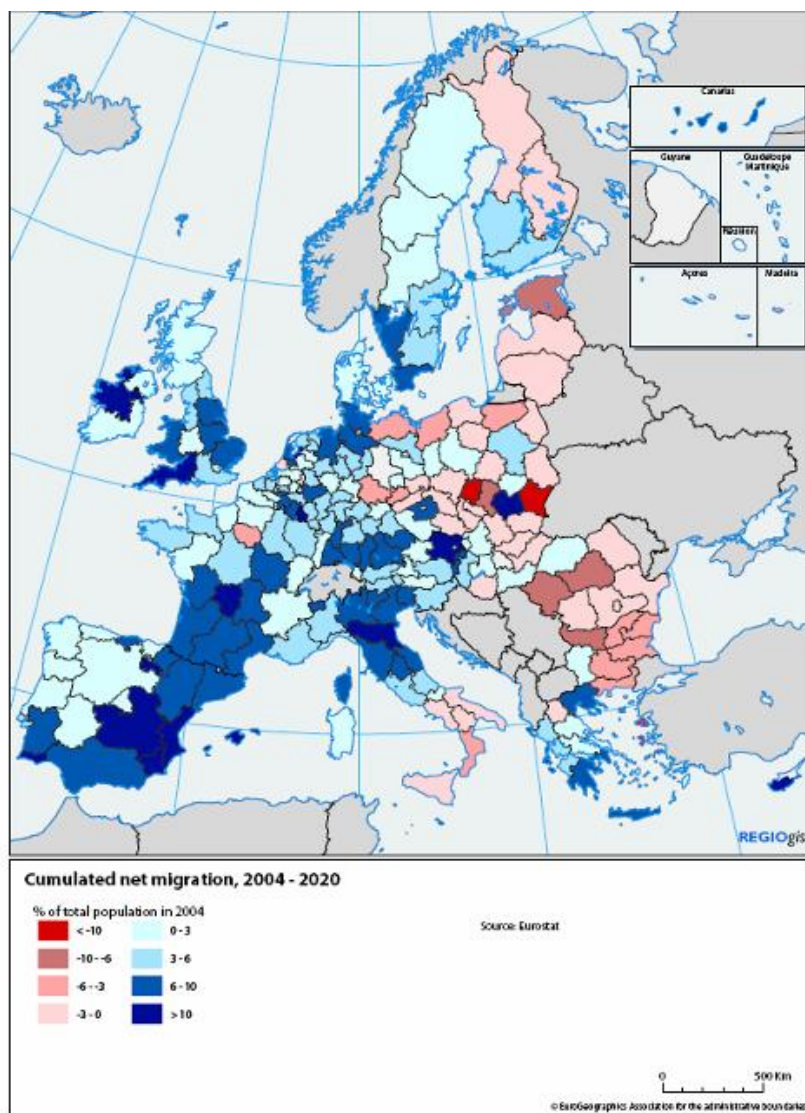
Sursa: Raportul Barca, 2009, p.128

Anexa 25. Migrația netă pe regiuni NUTS 2 în 2005
(% din populația totală)

Sursa: Raportul Barca, 2009, p.138

Anexa 26.

Sursa: Raportul Barca, 2009, p.141

Anexa 27.

Axele prioritare ale Programului Operațional Regional 2014-2020
(<https://www.fonduri-ue.ro/por-2014>)

Anexa prioritară 1: Promovarea transferului tehnologice

Anexa prioritară 2: Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii
3: sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon

Anexa prioritară 4: Sprijinirea dezvoltării urbane durabile

Anexa prioritară 5: Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural

Anexa prioritară 6: Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională

Anexa prioritară 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltare durabilă a turismului

Anexa prioritară 8: Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale

Anexa prioritară 9: Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban

Anexa prioritară 10: Îmbunătățirea infrastructurii educaționale

Anexa prioritară 11: Extinderea geografică a sistemului de înregistrare a proprietăților în cadastru și cartea funciară

Anexa prioritară 12: Asistență tehnică

În plus conform Inforegio (<https://www.inforegio.ro/ro/domenii-de-finantare>) sunt completate cu încă 3 axe prioritare:

Axa prioritară 13: Sprijinirea regenerării orașelor mici și mijlocii

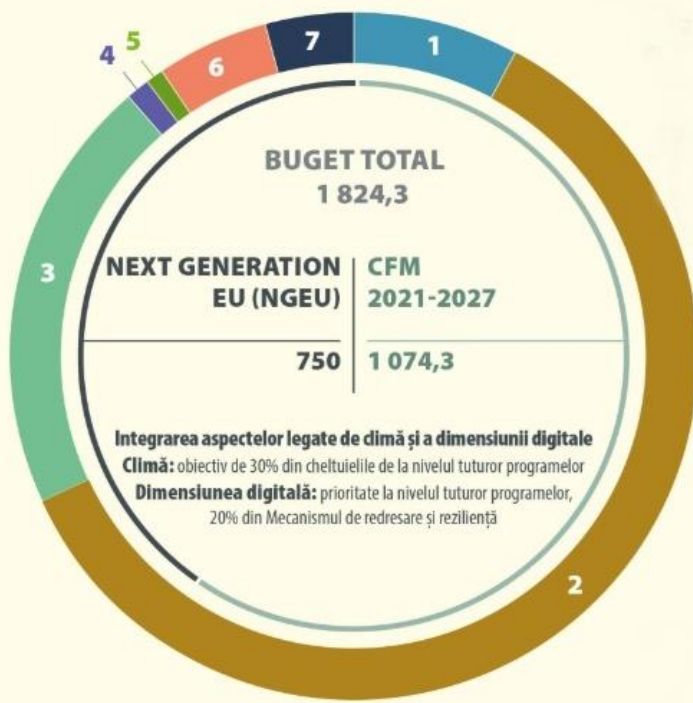
Axa prioritară 14: crearea infrastructurii spitalelor regionale de urgență

Axa prioritară 15: Inițiativa pentru IMM-uri

Cadrul financiar multianual 2021-2027 și Next Generation EU

Cheltuielile UE pentru 2021-2027

Toate cuantumulurile sunt exprimate în miliarde de EUR (la prețurile din 2018)

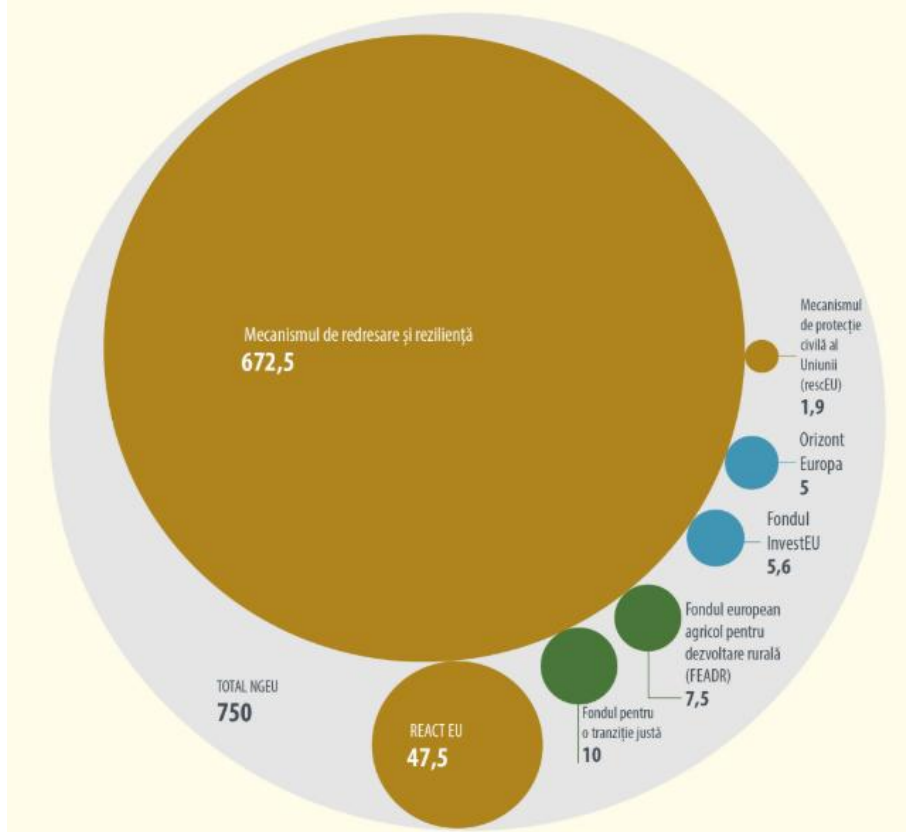

Sursa:

<https://www.consilium.europa.eu/ro/infographics/mff2021-2027-ngeu-final/>

Next Generation EU (NGEU): alimentarea redresării și a rezilienței

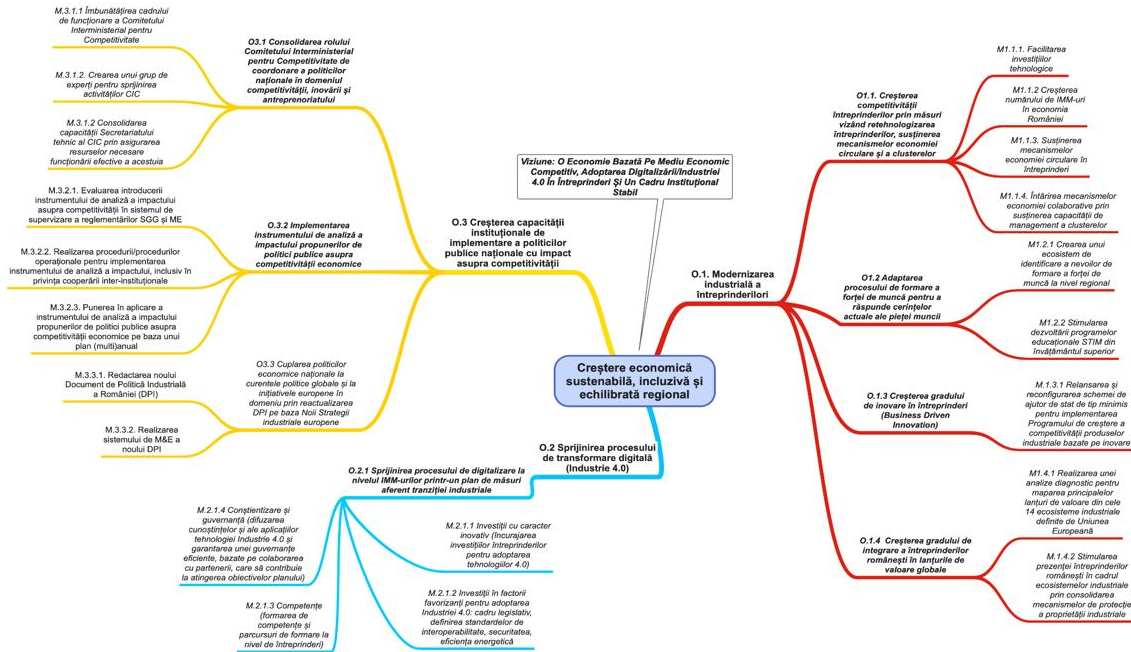
Toate cuantumulurile sunt exprimate în miliarde de EUR (la prețurile din 2018)

Sursa:

<https://www.consilium.europa.eu/ro/infographics/mff2021-2027-ngeu-final/>

Anexa 30. Obiective și masuri

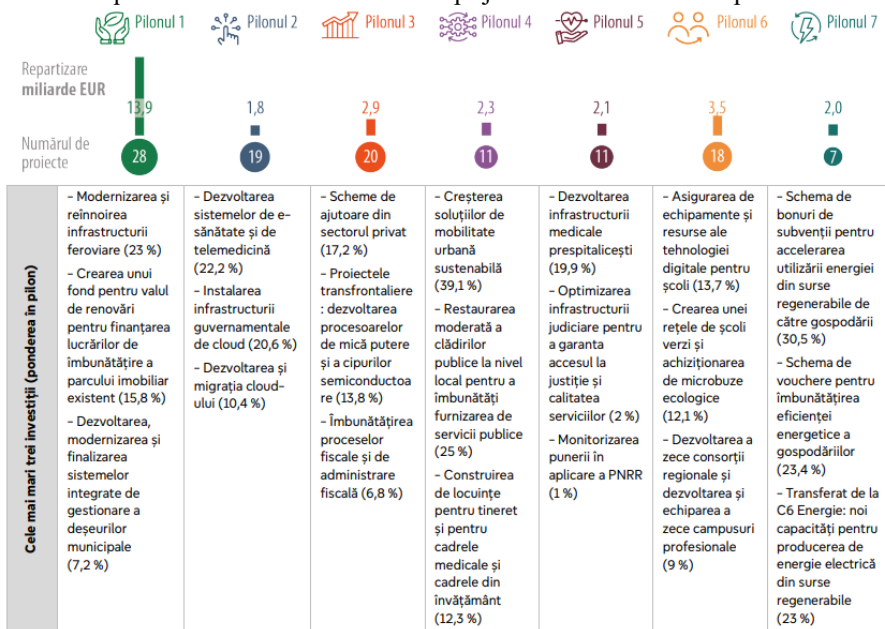
Sursa: Strategia Națională de Competitivitate 2021-2027, Cod SIPOCA 605/cod MySMIS 127820, p.77

Anexa 31

	 Pillar 1	 Pillar 2	 Pillar 3	 Pillar 4	 Pillar 5	 Pillar 6	 Pillar 7
	No of projects	4	11	8	19	7	2
Exemple de reforme	- Îmbunătățirea administrării gestionării deșeurilor și tranziția către o economie circulară - Decarbonizarea drumurilor în concordanță cu principiul „poluatorul plătește” - Reforma pieței energiei electrice - Învizierea bugetului - Cadrul strategic, legislativ și procedural pentru sprijinirea rezilienței seismice a clădirilor ...	- Cadrul pentru definirea arhitecturii unui sistem guvernamental de cloud - Tranziția către obiectivele de conectivitate ale UE pentru 2025 și stimularea investițiilor private în rețele de foarte mare capacitate - Securitatea cibernetică a entităților publice și private care dețin infrastructuri cu valoare critică - Creșterea competențelor digitale pentru serviciul public și educația digitală pentru cetățeni	- Digitalizarea Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF) - Introducerea serviciilor vamale electronice - Revizuirea cadrului fiscal - Înființarea Băncii Naționale de Dezvoltare - Transparența legislativă și simplificarea birocrăției și a procedurilor pentru întreprinderi ...	- Dezvoltarea cadrului pentru o mobilitate urbană sustenabilă - Crearea cadrului pentru o transformare rurală sustenabilă - Îmbunătățirea calității locuințelor - Cadrul pentru organizațiile de gestionare a destinației (DMO-uri) - Reformarea sistemului de finanțare a sectorului cultural ...	- Cadrul pentru prevenirea separării copiilor de familiile lor - Introducerea cardurilor de muncă (vouchere) pentru a stimula ocuparea oficială a forței de muncă - Asigurarea unui salariu minim - Reformarea sistemului național de achiziții publice - Creșterea capacității de gestionare a fondurilor de sănătate publică ...	- Îmbunătățirea accesului la sistemul de educație timpurie și a calității acestuia - Cadrul pentru dezvoltarea competențelor digitale pentru elevi și profesioniști - Actualizarea cadrului de reglementare care asigură standarde ecologice de proiectare, construcție și dotare în sistemul de învățământ preuniversitar ...	- Crearea unui cadru juridic pentru utilizarea terenurilor de stat ca zone de accelerare pentru investițiile în SRE - Înființarea unui ghișeu unic pentru a furniza prosumatorilor servicii de consiliere în domeniul energiei pentru renovările în materie de eficiență energetică și producția de energie din surse regenerabile

Sursa: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733641/EPRS_BRI%282022%29733641_RO.pdf

Anexa 32. Cele mai ample măsuri care urmează să fie sprijinite în cadrul fiecărui pilon la PNRR-ului României

Sursa: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733641/EPRS_BRI%282022%29733641_RO.pdf

Anexa 32. Cele mai ample măsuri care urmează să fie sprijinite în cadrul fiecărui pilon la PNRR-ului României

Exemple de activități	- Înlocuirea șinelor, creșterea vitezei trenurilor, electrificarea și construcția de poduri - Lansarea de cereri de propuneri pentru proiecte integrate (consolidare seismică și eficiență energetică) - Înființarea unor centre voluntare de colectare a deșeurilor pentru a asigura colectarea separată a deșeurilor menajere pentru o serie de fluxuri de deșeuri ...	- Cartografierea infrastructurii disponibile și a lacunelor existente în ceea ce privește sistemele de e-sănătate și de telemedicină - Construirea centrelor de date de nivel IV și III - Modernizarea tehnologiilor utilizate în instituțiile publice ...	- Lansarea orientărilor pentru cererile de proiecte privind digitalizarea IMM-urilor - Asigurarea proprietății intelectuale și accelerarea aplicării tehnologiilor avansate în sectoarele-cheie - Aplicarea îndrumărilor tehnice ale Comisiei privind evaluarea sustenabilității pentru programul InvestEU ...	- Semnarea contractelor pentru construirea de puncte de reîncărcare pentru vehicule electrice - Renovarea a 1 015 481 metri pătrați de clădiri publice locale - Semnarea tuturor contractelor de achiziții publice pentru construirea de locuințe pentru tinerii din comunitățile și grupurile vulnerabile ...	- Renovarea și/sau echiparea a cel puțin 2 000 de asociații de cabinete sau cabinete ale medicilor de familie - Construirea a trei noi clădiri ale instanțelor - Colectarea de date în scopul informării, astfel cum se prevede în tabloul de bord al MRR ...	- Modernizarea a cel puțin 4 300 de laboratoare informatice, dezvoltarea a peste 1 100 de centre tehnologice și asigurarea infrastructurii și a echipamentelor digitale pentru 3 600 de școli - Recurgerea la 1 218 microbuzes școlare pentru transportul elevilor către și dinspre localități izolate din zonele rurale - Creșterea cu cel puțin 60 % a numărului de elevi înscriși pe parcursul dual complet ...	- Instalarea de noi sisteme de panouri solare cu o capacitate netă de cel puțin trei kilowați - Efectuarea de renovări care realizează economii de energie primară de cel puțin 30 % în comparație cu stadiul anterior renovării - Instalarea unei noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile de 950 megawați ...

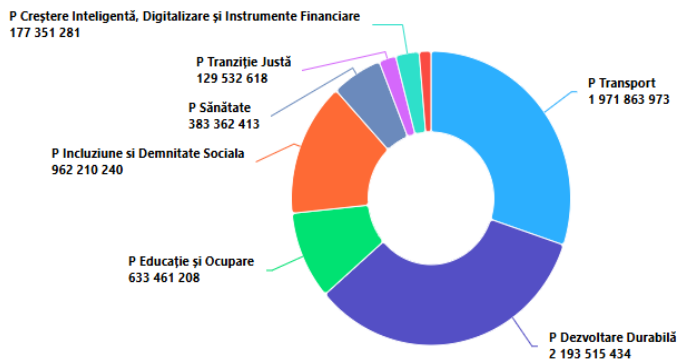
Sursa: *Ibidem*

Sursa: <https://mfe.gov.ro/sinteza-programelor-operationale-2021-2027/>

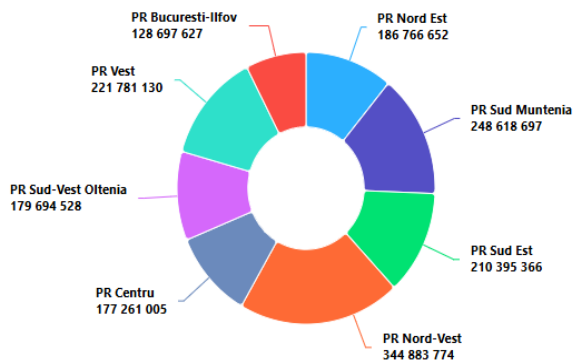
Anexa 34

Naționale — Plăți (UE)

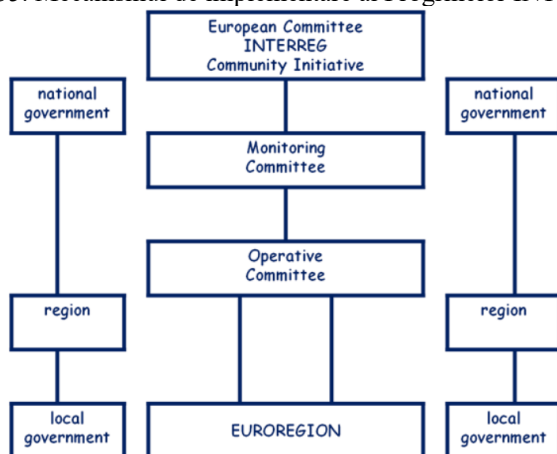
Pondere plăți către beneficiari — Regionale

Regionale — Plăți (UE)

Sursa: https://mfc.gov.ro/map2021/absorbție/stats_absorbție.php

Anexa 35. Mecanismul de implementare al Progrmelor INTERREG

Sursa: https://eta.bibl.u-szeged.hu/1300/1/development_of_cross_border_regions.pdf

Anexa 36. Prioritatea 1 – Îmbunătățirea condițiilor cheie pentru dezvoltarea durabilă comună a zonei de cooperare – Domenii majore de intervenție

1.1. Îmbunătățirea facilităților de transport transfrontalier

- 1.1.1 Dezvoltare rutieră
- 1.1.2 Dezvoltare feroviară
- 1.1.3 Pregătirea de studii, planuri/proiecte

1.2. Îmbunătățirea comunicațiilor transfrontaliere

- 1.2.1 Dezvoltarea infrastructurii transfrontaliere de bandă largă
- 1.2.2 Programe de acces comunitar
- 1.2.3 Programe de știri transfrontaliere
- 1.2.4 Elaborarea de studii

1.3. Protecția mediului

- 1.3.1 Protejarea naturii și a valorilor naturale
- 1.3.2 Gospodărirea apelor
- 1.3.3 Managementul deșeurilor
- 1.3.4 Elaborarea de studii și planuri

Anexa 37. Prioritatea 2 - Întărirea coeziunii sociale și economice în regiunea de graniță.

2.1. Sprijinirea cooperării transfrontaliere în afaceri

- 2.1.1 Dezvoltarea infrastructurii de afaceri
- 2.1.2 Cooperare în domeniul afacerilor
- 2.1.3 Dezvoltarea turismului

2.2. Promovarea cooperării în domeniul C+D și inovării

- 2.2.1 Dezvoltarea infrastructurii comune de cercetare
- 2.2.2 Realizarea de proiecte comune de cercetare
- 2.2.3 Cooperare între diferitele sectoare implicate în C+D
- 2.2.4 Elaborarea de studii, planuri

2.3. Cooperare în domeniul pieței muncii și educației – dezvoltarea comună a competențelor și cunoștințelor

- 2.3.1 Cooperare între instituții de educație
- 2.3.2 Cooperare pe piața muncii

2.4. Protejarea sănătății și prevenirea riscurilor comune

- 2.4.1 Dezvoltarea infrastructurii comune de sănătate și prevenirea riscurilor
- 2.4.2 Dezvoltare instituțională comună

2.5 Cooperare între comunități

- 2.5.1 Cooperare între comunități

Sursa: http://huro-cbc.eu/ro/obiective_si_prioritati

Anexa 38

Programul Operațional	Autoritatea de Management	Fond
1. Obiectiv Convergență		
Program operațional pentru creșterea competitivității economice	Ministerul Economiei și Finanțelor	FEDR
Program operațional pentru transport	Ministerul Transporturilor	FEDR + FC
Program operațional de mediu	Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile	FEDR + FC
Program operațional regional	Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor	FEDR
Program operațional pentru dezvoltarea resurselor umane	Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse	FSE
Program operațional pentru dezvoltarea capacității administrative	Ministerul Internelor și Reformei Administrative	FSE
Program operațional pentru asistență tehnică	Ministerul Economiei și Finanțelor	FEDR
2. Obiectiv CTE		
2.1 Granițele interioare ale UE		
Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-România	Agencia Națională de Dezvoltare (Ungaria)	FEDR
Programul de Cooperare Transfrontalieră România-Bulgaria	Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor	FEDR
Programul operațional pentru spațiul sud-est european	Agencia Națională de Dezvoltare (Ungaria)	FEDR
PO pentru cooperare interregională • INTERREG IV C • URBACT II • ESPON 2013 • INTERACT	Regiunea Nord-Pas de Calais – Franța Ministerul Locuințelor și Orașelor din Franța Ministerul Internelor și Amenajării Teritoriului – Luxemburg Cancelaria Federală a Austriei - Austria	FEDR
2.2 Granițele externe ale UE		
Programul de cooperare IAP CTF România-Serbia	Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor	FEDR (transferuri către IAP)
Programul de cooperare IEVP CTF România-Ucraina-Moldova	Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor	FEDR (transferuri către IEVP)
Programul de cooperare IEVP CTF Bazinul Mării Negre	Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor	FEDR (transferuri către IEVP)
Programul de cooperare IEVP CTF Ungaria-Slovacia-România-Ucraina	Agencia Națională de Dezvoltare (Ungaria)	FEDR (transferuri către IEVP)

Sursa:

<https://www.brecoadea.ro/download/Programul%20Operational%20HU-RO.pdf>

Anexa 40. Axele prioritare INTERREG V-A România-Ungaria

- ✚ Axa Prioritară 1: Protejarea în comun și utilizarea eficientă a valorilor comune și resurselor (*Cooperare în domeniul valorilor comune și resurselor*)
 - ✓ Buget total: 48.502.844 Euro
- ✚ Axa Prioritară 2: Îmbunătățirea mobilității transfrontaliere durabile și eliminarea blocajelor (*Cooperare în domeniul accesibilității*)
 - ✓ Buget total: 34.995.589 Euro
- ✚ Axa Prioritară 3: Îmbunătățirea ocupării forței de muncă și promovarea mobilității forței de muncă transfrontaliere (*Cooperare în domeniul ocupării forței de muncă*)
 - ✓ Buget total: 55.070.771 Euro
- ✚ Axa Prioritară 4: Îmbunătățirea serviciilor de îngrijire a sănătății (*Cooperare în domeniul sănătății și prevenției bolilor*)
 - ✓ Buget total: 57.034.498 Euro
- ✚ Axa Prioritară 5: Îmbunătățirea prevenirii riscurilor și gestionării dezastrelor (*Cooperare în domeniul prevenirii riscurilor și gestionării dezastrelor*)
 - ✓ Buget total: 9.548.042 Euro
- ✚ Axa Prioritară 6: Promovarea cooperării transfrontaliere între instituții și cetățeni (*Cooperarea instituțiilor și comunităților*)
 - ✓ Buget total: 4.013.379 Euro

Sursa:

https://interreg-rohu.eu/wp-content/uploads/2016/09/Fisa-ROHU-august-2016_final.pdf